दिक्तेल रुपाकोट मझुवागढी नगरपालिकास्थित धार्मिक, सांस्कृतिक, प्राकृतिक तथा ऐतिहासिक पर्यटकीय स्थलहरु देविस्थान कालिका भगवती मन्दिर, बुढेश्वर गुफा, गुप्तेश्वर गुफा, सिद्धेश्वर गुफा, भुलभुले, सीतादेवी मन्दिर, रुपाकोटडांडा, मेरुङडांडा, मझुवागढी, महुरेगढी, सहदेवगढी, साप्सुधाप जाऔं। आन्तरिक पर्यटनको प्रवर्द्धन गरौं।

सीतादेवी मन्दिर बुइपा

कालिका भगवती

साप्सुधाप निर्मली डाँडा

बुढेश्वर महादेव गुफा

ऐतिहासिक स्थल मझुवागढी

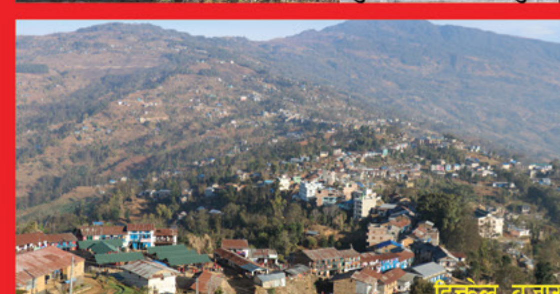
दिक्तेल बजार

दिक्तेल रुपाकोट मझुवागढी नगरपालिका
खोटाङ, दिक्तेल

नयाँ कदम

वर्ष-४३ अङ्क-१४ २०८० असोज

Diktel Multiple Campus
Diktel Rupakot Majhuwagadhi -2 Diktel Khotang
Ph No.: 036-420119, Web Site: diktelmultiplecampus.edu.np
E-mail: diktelcampus@gmail.com/info@diktelmultiplecampus.edu.np

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैं, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा पालिका एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं।

साथै

साकेला गाउँपालिका मात्तिम मानेभञ्ज्याङ, खोटाङको जनहितमा जारी सन्देश

- व्यक्तिगत घटना दर्ता अन्तर्गत (जन्मदर्ता, मृत्युदर्ता, विवाह दर्ता, बसाइसराई, सम्बन्ध विच्छेद) घटना घटेको ३५ दिनभित्रै नजिकको वडा कार्यालय गई दर्ता गरी जरिवाना हुनबाट बचौं।
- नियमित रुपमा बुझाउनु पर्ने कर समयमै तिरौं।
- पालिकाको विकासमा सबैले हातेमालो गरौं।
- मिसावट गरिएका, सडेगलेका तथा अस्वस्थकर खानेकुरा नखाऔं।
- उपभोक्ता हित संरक्षणमा चनाखो बनौं। खाद्यन्न-तरकारीमा विषादी घटाऔं। अर्ग्यानिक उत्पादनमा जोड दिऔं।
- सडक तथा सार्वजनिक स्थानमा छाडा रुपमा चौपायाहरु नछोडी सभ्य नागरिकको पहिचान दिऔं।
- सडक तथा पेटी किनारामा आवागमनमा अवरोध हुने गरी निर्माण समाग्री नराखौं तथा व्यापार व्यवसाय नगरौं।
- बालबालिकालाई काममा होइन, विद्यालय पठाऔं।
- प्लाष्टिकमुक्त गाउँ तथा नगर बनाउन सहयोग गरौं।
- सार्वजनिकस्थलमा जताततै फोहोरमैला नफालौं।
- आफ्नो घर वरपर विरुवा रोपी हरित गाउँको रुपमा विकास गरौं।
- बसोबास स्थल, टोलमा व्यवसायिक रुपमा पशुपंक्षी पालन गर्दा छरछिमेकीलाई असर नपर्ने गरी पालौं।

दिप्रुङ चुइचुम्मा गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
याङ्सोलाटार, खोटाङ

सरोज रेग्मी	अरूणा थापा मगर	लोकेन्द्र राई
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	उपाध्यक्ष	अध्यक्ष
९८५२८८६००४	९८४२०६३१२७	९८५१०७८४४३

दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस सञ्चालक समितिका पदाधिकारीहरूको विवरण

श्री दुर्गा जयन्ती राई
अध्यक्ष
मो.नं.: ९८५११८५१५२

श्री पूर्णराज राई
उपाध्यक्ष
मो.नं.: ९८४२८०४५२६

श्री प्रकाश कुमार राई
सदस्य
मो.नं.: ९८४२८७११५०

श्री ध्यान बहादुर राई
सदस्य
मो.नं.: ९८४२८३४३६७

श्री दिनेशकुमार घिमिरे
सदस्य
मो.नं.: ९८४२८९६५४५

श्री रामबहादुर बज्रगाई
सदस्य
मो.नं.: ९८५२८४९७०३

श्री टीका खत्री
सदस्य
मो.नं.: ९८६०३४५३४७

श्री तीर्थराज भट्टराई
सदस्य (दि.रु.म.न.पा. नगरप्रमुख)
मो.नं.: ९८४४८३०४८२

श्री ध्रुवविक्रम राई
सदस्य (दि.रु.म.न.पा. २ नं. वडा अध्यक्ष)
मो.नं.: ९८४१८४४७९४

श्री उत्तम सिं राई
सदस्य (त्रि. वि. प्रतिनिधि)
मो.नं.: ९८५२०५२००९

श्री राजनप्रसाद आचार्य
सदस्य (खो.उ.वा.संघ अध्यक्ष)
मो.नं.: ९८४६४३१२४६

श्री लालप्रसाद घिमिरे
सदस्य (प्राध्यापक संघ अध्यक्ष)
मो.नं.: ९८४२८७७९५३

श्री हिराकुमार राई
सदस्य –सचिव (क्याम्पस प्रमुख)
मो.नं.: ९८५२८४९११९

नयाँ कदम

वर्ष ४३ | अङ्क १४ | असोज-२०८०

संरक्षक

श्री हिराकुमार राई

क्याम्पस प्रमुख

प्रधान सम्पादक ः श्री श्यामकुमार राई

सह-सम्पादकः श्री पार्जुन राई

सहायक सम्पादक

श्री नईन्द्र कुमार खत्री

श्री शङ्कर थापा

श्री देवकुमार राई

श्री कृष्णबहादुर गुरुङ

श्री संजीव थापा

प्रमुख व्यवस्थापक

कृष्णबहादुर राई

(शिक्षा शास्त्र तथा मानविकी सङ्काय)

हर्कवीर राई

(व्यवस्थापन सङ्काय)

रामप्रसाद राई

शेरबहादुर तामाङ

बिमला राई

विजय कुमार राई

विज्ञापन व्यवस्थापक

मीनकुमार दाहाल

कल्पना राई

सुवासचन्द्र राई

लक्ष्मी कुमार राई

व्यस्थापक

चुडा बहादुर कार्की

गोपाल दाहाल

रामचन्द्र राई

वेदमाया बस्नेत

युवराज राई

धनबहादुर दर्जी

सल्लाहकार

धनकर्ण श्रेष्ठ

वेदीकुमार राई

लालप्रसाद घिमिरे

पदम बहादुर विष्ट

रविन सुनुवार

लिलाबहादुर खत्री

कम्प्यूटर टङ्कन तथा तथ्याङ्क संकलन

सन्जिव खड्का

मिलनचन्द्र राई

कानुनी सल्लाहकार

कृष्णबहादुर राई (थुलुङ)

प्रकाशन प्रति

१०००

मुल्य ः रु. २५०/-

लेआउट/मुद्रण

कामना प्रिन्ट एण्ड क्रियसन

९८४३१६३०३६

प्रकाशक

Public Information

Public Relation & Publication Committee

दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस

दिक्तेल रुपाकोट मझुवागढी न.पा.-२, खोटाङ

Website : diktelmultiplecampus.edu.np

E-Mail- diktelcampus@gmail.com

Ph.No. 036-420119

सम्पादकीय........................

दक्षेल बहुमूखी क्याम्पसले आफूलाई गुणस्तरीय शैक्षिक सेवा प्रदान गर्ने एक दिगो शैक्षिक संस्थाको रुपमा विकास गर्नु र विश्व बजारमा प्रतिस्पर्धी र दक्ष मानव स्रोत साधनको उत्पादन गर्नु प्रमुख कर्तव्य र दायित्व हो। यी कर्तव्य र दायित्वलाई पूरा गर्न यस क्याम्पसले विभिन्न अल्पकालीन र दीर्घकालीन नीति तथा योजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्दै आइरहेको छ। विश्व विद्यालय अनुदान आयोगको Nurturing Excellencies in Higher Education Program (NEHEP) को कार्यक्रममा छनोट हुनु र Quality Assurance and Accreditation (QAA) को PRT visit सम्पन्न हुनु यसको केही सकारात्मक उदाहरणहरु हुन्।

यति हुँदा हुँदै पनि आर्थिक रुपमा धरासायी हुन, पर्याप्त मात्रामा भौतिक संरचनाको व्यवस्थापन हुन नसक्नु , दिगो सडक बाटोको निर्माण हुन नसक्नु, विद्यार्थी भर्ना दर घट्दै जानु, क्याम्पस छोड्ने विद्यार्थीको Drop Out Rate वृद्धि हुँदै जानु, प्रविधियुक्त कक्षाकोठाहरुको आवश्यकता पूरा हुन नसक्नु आदि यस संस्थाको प्रमुख चुनौतीको रुपमा देखा परिरहेको छ। यस चुनौतीहरुको सामना गर्न समयमै कारण र उपायहरुको पहिचान गरी समाधान गर्न जरुरी देखिन्छ।

दिक्तेल क्याम्पसले आफ्नो कर्तव्य र दायित्वलाई प्रभावकारी रुपमा पूरा गर्नको लागि Master Plan, Revised Strategic Plan 2022-2032, Action Plan, Terms of Reference(ToR) , Annual Calendar , Academic Calendar आदि निर्माण गरी उपलब्धिमूलक किसिमले कार्यान्वयन गर्दै आइरहेको छ। उक्त योजना र कार्यक्रमहरुलाई कार्यन्वयनमा लैजाने क्रममा प्राप्त गरिएका परिणामहरुलाई अभिलेखको रुपमा यस **नयाँ कदम** मा दस्तावेजीकरण गरिएको छ भने प्राध्यापक र विद्यार्थीहरुको सिर्जना र स्वतन्त्र लेख रचनालाई समेत समावेश गरिएको छ।

विषयसूचि

१..	दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस प्रगति प्रतिवेदन २०७९	१
	✍ हिराकुमार राई	
२.	दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस को Quality Assurance and Accreditation ...	२८
	✍ हर्कबीर राई	
३.	गजल	३१
	✍ विवेश खड्का	
४.	गरिवीको अर्थ, गरिवी तथा असमानताका कारणहरु	३२
	✍ S . B . Tamang	
५.	व्यक्तिगत भिन्नता र सिकाइ	३६
	✍ सह-प्राध्यापक, धनकर्ण श्रेष्ठ	
६.	A Brief Study on the Structural Organization of Researched Essay	40
	✍ Ghimire, L . P .	
७.	कविता	५१
	✍ रमेश थापा	
८.	प्राज्ञिक तथा परामर्श समितिको गतिविधिहरू	५२
	✍ पदमबहादुर विष्ट क्षेत्री	
९.	सहकारी र वित्तिय शिक्षा	६३
	✍ शंकर थापा सहायक प्राध्यापक	
१०.	दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस निर्माण, खरिद, मर्मत संभार स्वास्थ्य तथा सरसफाइ समिति	६७
	✍ लिला बहादुर खत्री	
११.	सहकारीका सिद्धान्त र यसको प्रयोग	७१
	✍ संजीव थापा	
१२.	नेपाली युवाको विदेश पलायन	७५
	✍ मीनकुमार दाहाल	
१३.	सामाजिक परिवर्तन : कारण र प्रभाव	७७
	✍ देव कुमार राई	
१४.	दिक्तेल क्याम्पसमा अध्ययन गर्दाको अनुभव	८२
	✍ मित्रनाथ खनाल	
१५.	देशप्रेम	८४
	✍ एल्मिका राई	
१६.	कविता	८५
	✍ लमी शेर्पा	
१७.	खोज (कविता)	८६
	✍ अनिसा रम्तेल	

१८.	कविताः माइला		८७
		✍ वेदना राई	
१९.	गजल		८७
		✍ विशाल विहानी	
२०.	धन.....	कविता	८८
		✍ कविता घिमिरे	
२१.	मिलन र बिछोडका केही मुक्तकहरु		८८
		✍ अजय चाम्लिङ राई	
२२.	दुखित छिन् नेपाल आमा	कविता	८९
		✍ नईन्द्र कुमार खत्री	
२३.	नसोध मेरो परिचय	कविता	९०
		✍ कृष्ण आठपहरिया	
२४.	फेरिएन	कविता	९१
		✍ मनिता राई	
२५.	मेरो जन्मेको गाउँ	कविता	९२
		✍ बयानसिङ राई	
२६.	मुक्तक		९२
		✍ कैलाश खड्का	
२७.	गुणस्तरीय शिक्षा र चुनौतीहरू		९३
		✍ साकिला भुजेल	
२८.	बा	कविता	९५
		✍ सुवाश कालिकोटे	
२९.	यथार्थ	कविता	९६
		✍ प्रमिला भुजेल	
३०.	मुक्तक		९७
		✍ पवन पोखरेल (जिज्ञासु कान्छो)	
३१.	मुक्तक		९७
		✍ योगन्द्र भट्टराई	
३२.	मेरो देश नेपाल	कविता	९८
		✍ दिपक भट्टराई	
३३.	मेरो प्यारो आमा	कविता	९९
		✍ सागर राई	
३३.	म	कविता	१००
		✍ लक्ष्मी कुमार राई	

दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पसको प्रतिवेदन

हिराकुमार राई
क्याम्पस प्रमुख

१. परिचय

खोटाङ जिल्लाको सदरमुकाम दिक्तेलमा खोटाङे तथा गैर खोटाङे शिक्षाप्रेमी, समाजसेवी, राजनीतिकर्मी, किसान, उद्योगी व्यापारी, राष्ट्रसेवक कर्मचारी, सञ्चारकर्मी आदिको सत्प्रयासद्वारा त्रिभुवन विश्वविद्यायको सम्बन्ध प्राप्त गरी वि.सं. २०३७ साल असोज १६ गते मुनाफा रहित सामुदायिक क्याम्पसको रुपमा स्थापना भई प्रमाणपत्र तहको कार्यक्रमबाट आफ्नो यात्रा सुरु गरेको यस क्याम्पसले हाल आएर राष्ट्रिय परीक्षा बोर्ड अन्तर्गतको कक्षा ११ र १२ (हाल यसको व्यवस्थापन लगायतको आर्थिक, शैक्षिक तथा प्रशासनिक पक्षलाई अलग गरिएको) देखी त्रिभुवन विश्वविद्यालयको सम्बन्धनमा मानविकी, शिक्षा र व्यवस्थापन संकाय अन्तर्गत ४ वर्षे स्नातक र मानविकी तथा शिक्षा संकाय अन्तर्गत स्नातकोत्तर तहको कार्यक्रम सञ्चालित छन् ।

जिल्लाको सबै भन्दा पुरानो क्याम्पस भए पनि धेरै पछि मात्र दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस सञ्चालन नियमावली, २०६९ जारी गऱ्यो । सो विधानलाई पनि केही परिमार्जन सहित दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस सञ्चालन विधान, २०७५ सञ्चालक समितिद्बारा पारित गरी सम्बन्धन दिने विश्वविद्यालय-त्रिभुवन विश्वविद्यालयले समेत स्वीकृत प्रदान गरेको छ भने २०७९ मा प्रथम संशोधन समेत भइसकेको छ। अहिले क्याम्पस यही विधान तथा सम्बन्धन दिने विश्वविद्यालयको ऐन तथा नियम अनुसार सञ्चालन भइरहेको छ भने अन्य नीतिगत व्यवस्था समेत गरी क्याम्पसको शैक्षिक गुणस्तरलाई सँस्थागत गर्ने निरन्तर प्रयात्न भइरहेकै छ ।

दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पसले शैक्षिक गुणस्तर कायम गरी यस भेगको समुदायलाई विस्वासनीय तथा गुणस्तरयुक्त शिक्षा प्रदान गर्ने हेतुले विश्वविद्यालय अनुदान आयोग अन्तर्गत QAA (Quality Assurance and Accreditation) को प्रक्रियामा रहेको छ । क्याम्पसले QAA प्राप्त गर्ने अभियानमामहत्वपूर्ण सहयोग एवं सक्रिय सहभागिता जनाउनु हुने स्थानीय समाजसेवी, बुद्धिजीबि, शिक्षाप्रेमी, सञ्चारकर्मी,अभिभावक, उद्योगी व्यवसायी,विद्यार्थी संघ/संगठन, विद्यार्थी वर्ग, समुदाय, राजनीतिकर्मी, जनप्रतिनिधि, दिक्तेल रुपाकोट मझुवागढी नगरपालिकाका नगरप्रमुख एवं उपप्रमुख, क्याम्पस सभा सदस्य, सञ्चालक समिति, पूर्व विद्यार्थी मञ्च, शिक्षक तथा कर्मचारी तथा विभिन्न संघ,सँस्थाहरू कृतज्ञता व्यक्त गर्दछु ।

यस क्याम्पसको स्थापना र यहाँसम्मको यात्रामा धेरै खोटाङे तथा गैर खोटाङे महानुभाव तथा विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी निकाय तथा संघ सँस्थाहरूको महत्वपूर्ण सहयोग तथा योगदान रहेको व्यहोरा सबैमा जानकारी गराउँदै उहाँहरू प्रति सम्मान व्यक्त गर्न चाहान्छु । त्यस्तै यस क्याम्पसको विकासमा योगदान पुऱ्याउनेहरू कति दिवंगत भइसक्नु भएको छ उहाँहरू प्रति हार्दिक

श्रद्धासुमन अर्पण गर्दछु । यस क्याम्पसको स्थापना र विकासमा सहयोग गर्नु हुने सबैको नाम यहाँ उल्लेख गर्न नसकेकोमा क्षमा चाहान्छु । अन्तमा ज-जसको सहयोगमा यस भेगकै सबै भन्दा ठूलो र जेठो उच्च शैक्षिक सँस्था आज हामीले गर्व गर्न लायक भएको छ, सबै प्रति म सम्मान व्यक्त गर्दै ती योगदानहरूलाई पुनः स्मरण गर्न चाहान्छु ।

2. VMGO

Vision

Diktel Multiple Campus will be developed as a centre of excellence in higher education.

Mission

To Produce efficient and qualified educational manpower through technology friendly, research oriented, professional, vital, interactive, competitive teaching and learning for building sustainable quality educational institution.

Goals

- Development of technology friendly, research oriented and vocational education to address modern educational trend.
- To produce highly qualified, skilled manpower for the educational and administrative sector.
- To build a technically and skilled manpower that can make a high contribution to the country and society.
- Continuity of the relation with government and non-government organizations, community and
- Stakeholders.
- Creation of learning friendly infrastructure and environment.
- Look for pipeline income resource.
- Development of tactful leadership for balanced and dynamic management of leadership at college.
- To develop as a university.

Objectives:

- Achieve long term financial stability
- Well equip the existing library and e library
- Strengthen partnership in local and national level
- Construct and improve the quality of physical infrastructure
- Maximize the strategic and appropriate utilization of technology
- Invest in the professional and leadership development of all staffs
- Developed and enforce students centered and student first processes policies, decision and culture.
- Encourage and support creativity, innovation and flexibility

- Increase access and successes to meet changing needs of the students and society
- Improve students pass out rate by adapting best practices.
- Minimize the student dropout rate.
- Prepare efficient manpower (to meet the need of contemporary society).
- Equip the collage with modern technology and the other equipment.
- Extend new programs and subjects in Bachelors and Master's degree.
- Involve the deprived (privileged and socially excluded group people) group people in the educational stream.
- Establish mutual relation with the community.
- Manage educational environment marginalized people, ethnic groups, Dalits.
- Effectiveness of EMIS.

३. सम्पादित गतिविधि

(क) प्रशासनिक सुधार

- बिग्रंदो आर्थिक अवस्था र थप स्रोत व्यवस्थापन गर्न नसक्दा अपेक्षाकृत रुपमा प्रशासनिक सुधार गरी लक्षित उद्देश्य पूरा गर्न नसके पनि धेरै सुधारात्मक कार्यहरू भएका छन् जसमध्ये केही महत्वूर्ण कार्यहरूलाई निम्न रुपमा प्रस्तुत गरिएको छ ।
- दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पसको चौथो क्याम्पस सभाद्बारा सञ्चालक समितिको गठन भएको । क्याम्पस सभा सदस्यहरूको नामावली अनुसूची -१ र सञ्चालक समितिको पदाधिकारी सदस्यहरूको नामावली अनुसूची-२ मा दिइएको छ ।
- Master Plan- क्याम्पसको योजनाबद्ध तथा दिगो विकासका लागि गुरू योजना (Master Plan) निर्माण भएको ।
- १० वर्षे रणनीतिक योजना (Strategic Plan– 2022–2032) तर्जुमा (२०८० मा संशोधन तथा थप) गरियो ।
- त्रिभुवान विश्वविद्यालयबाट क्याम्पसलाई सामुदायिक क्याम्पसको रुपमा वर्गीकरण ।
- Website/Software– आजको युग विज्ञान, प्रविधि र सूचनाको हो । क्याम्पसले प्रदान गर्ने सेवा तथा सूचना छिटो, छरितो, विस्वासनीय तथा एकरुपता प्रदान गर्नु आवश्यक थियो । त्यसैगरी पारदर्शीता र जवाफदेहीता अर्को महत्वपूर्ण पक्ष हुन, यीनैलाई व्यवस्थित गर्न लेखा, परीक्षा, पुस्तकालय लगायतमा क्यातधबचभ को प्रयोग गरी क्याम्पसको शैक्षिक व्यवस्थापन तथा सूचना प्रणाली (Education Management Information System–EMIS) लाई व्यवस्थित गर्ने कार्यलाई क्रमशः सुधार गर्दैध्भदकष्तभ/क्यातधबचभलाई अपग्रेड गर्दै लगिएको ।
- शिक्षक/कर्मचारी तथा वृत्ति विकास- विधान बमोजिम आवश्यकताका आधारमा दरबन्दी सिर्जना तथा पदपूर्ति गरिने व्यवस्था रहे पनि सञ्चालित कार्यक्रम अनुसार पदपूर्ति गर्न सकिएको छैन ।

- पछिल्लो ३ वर्षमा वृत्ति विकासका लागि अनुसन्धान प्रस्ताव लेखन अभिमुखीकरण सञ्चालन, २ जना शिक्षकको पदोन्नति, १जना शिक्षकलाई स्थायी, २ जना शिक्षकलाई अस्थायी नियुक्ति, करार सेवामा २ जना कर्मचारी नियुक्ति, पिरियड व्यसिसमा ४ शिक्षक नियुक्ति गरिएको छ ।
- विद्यार्थी भर्ना-नेपालको राजनीतिक अवस्थाको कारण हुनसक्छ, युवा वर्गमा राज्यप्रतिको भरोसा कम भएको कारण विदेश जानेको संख्या बढ्दो छ जसले गर्दा विद्यार्थी भर्ना दर क्रमशः घट्ने क्रममा रहेको देखिन्छ । यो दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पसको मात्र होइन सिँगो देशको हो ।

Student Enrolment - 2079

Course	Semester	Total	Boys	Girls	EDJ	Dalit	Janajati	Madhesi	Other	Grand Total
BA	1st Year	84	29	55	1	8	37	0	38	84
BA	2nd Year	84	39	45	0	7	12	0	65	84
BA	3 rd Year	55	28	27	0	3	15	0	37	55
BBS	1st Year	43	13	30	0	3	21	0	19	43
BBS	2nd Year	47	20	27	0	2	7	0	38	47
BBS	3rd Year	28	13	15	0	1	16	0	11	28
BBS	4th Year	20	12	8	1	1	11	0	7	20
BED	1st Year	102	25	77	0	14	38	0	50	102
BED	2nd Year	75	27	48	0	7	16	0	52	75
BED	3rd Year	45	16	29	0	1	21	0	23	45
BED	4th Year	35	10	25	2	2	22	0	9	35
MA Sociolgy	1 Sem.	14	12	2	0	0	1	0	13	14
MA Sociolgy	2nd Sem	14	12	2	0	0	1	0	13	14
MA Sociolgy	3rd Se.	19	12	7	0	0	5	0	14	19
MA Sociolgy	4th Sem.	19	12	7	0	0	5	0	14	19
Grand Sub Total		684								

Student Enrolment -2080

Course	Semester	Total	Boys	Girls	EDJ	Dalit	Janajati	Madhesi	Other	Grand Total
BA	1st Year	43	19	24	0	1	10	0	32	43
BA	2nd Year	84	29	55	1	8	37	0	38	84
BA	3rd Year	84	40	44	0	7	11	0	66	84
BA	4th Sem.	55	28	27	0	3	15	0	37	55
BBS	1st Year	43	20	23	0	3	8	0	32	43
BBS	2nd Year	43	13	30	0	3	21	0	19	43
BBS	3rd Year	47	20	27	0	2	7	0	38	47
BBS	4th Year	28	13	15	0	1	16	0	11	28
BED	1st Year	67	20	47	0	2	14	0	51	67
BED	2nd Year	102	25	77	0	14	38	0	50	102

Student Enrolment -2080										
Course	**Semester**	**Total**	**Boys**	**Girls**	**EDJ**	**Dalit**	**Janajati**	**Madhesi**	**Other**	**Grand Total**
BED	3rd Year	75	27	48	0	7	16	0	52	75
BED	4th Year	46	16	30	0	1	21	0	24	46
Grand Sub Total		717								

विद्यार्थी उत्तीर्ण दर-गत ३ वर्षको उत्तीर्ण यस प्रकार छ-

Result Year -2077			
Course	T_ Students	P_Students	P_Percentage
3Yrs_BA_77_2	60	12	20. 00
3 Yrs_BA_78_3	56	39	69. 64
4 Yrs_BBS_77_1	32	7	21. 88
4 Yrs_BBS_77_2	41	14	34. 15
4 Yrs_BBS_77_3	27	18	66. 67
4 Yrs_BBS_77_4	19	10	52. 63
4 Yrs_B. Ed. _77_1	60	14	23. 33
4 Yrs_B. Ed. _77_2	37	22	59. 46
4 Yrs_B. Ed. _77_3	27	12	44. 44
4 Yrs_B. Ed. _77_4	36	28	77. 78
4 Yrs_B. A. _77_1	86	4	4. 65
Result Year-2078			
4 Yrs_BBS_78_1	67	7	10. 45
4 Yrs_BBS_78_2	32	13	40. 63
4 Yrs_BBS_78_3	25	7	28. 00
4 Yrs_BBS_78_4	26	7	26. 92
4 Yrs_B. Ed. _78_1	124	3	2. 42
4 Yrs_B. Ed. _78_2	52	3	5. 77
4 Yrs_B. Ed. _78_3	37	18	48. 65
4 Yrs_B. Ed. _78_4	25	6	24. 00
4 Yrs_B. A. _78_1	145	23	15. 86
4 Yrs_B. A. _78_2	71	40	56. 34
4 Yrs_B. A. _78_3	74	60	81. 08
4 Yrs_B. A. _78_4			
Result Year-2079			
4 Yrs_B. Ed_79_4	36	21	58. 33

MA-Humanities-2020				
Sem.	T_Student	P_Student	P_percentage	
1st	8	6	75. 00	
2nd	8	7	87. 50	

3rd	8	4	50. 00	
4th	8		0. 00	
MA-Humanities-2019				
Sem.	T_Student	P_Student	P_percentage	
1st	14	10	71. 43	
2nd	14	9	64. 29	
3rd	14	9	64. 29	
4th	14	14	100. 00	
MA-Humanities-2021				
Sem.	T_Student	P_Student	P_percentage	
1st	23	11	47. 83	
2nd				
3rd				
4th				

माथिको तालिका हेर्दा विद्यार्थी उत्तीर्ण दरमा उतार चढाव रहेको देखिन्छ । त्यसैले प्रत्येक वर्ष उत्तीर्ण दरमा क्रमशः वृद्धि गर्दै लैजान केहि योजना तयार भएका छन् र ती योजना प्रभावकारी रुपमा लागू हुन सकेको खण्डमा त्यो दर वृद्धि हुने नै छ ।

(ख) भौतिक पूर्वाधार

स्वीकृत कार्यक्रम तथा विद्यार्थी संख्याको अनुपातमा पर्याप्त भौतिक पूर्वाधारको अभाव रहेको छ । हालसम्मको भौतिक पक्षलाई निम्न रुपमा प्रस्तुत गरिन्छ -

- जग्गा- क्याम्पसको नाममा रहेको जम्मा जग्गा ३५-१-२-३ रोपनी
- भवन-
- हाल भएको जम्मा भवन र कोठा संख्या निम्न बमोजिम रहेको र सो मध्ये दिक्तेल रुपाकोट मझुवागढी नगरपालिकाको सहयोगमा कार्यक्रम हल सहितको पक्की २ तले प्रशासनिकभवन र संघीय संसदको स्थानीय साझेदार कार्यक्रम अन्तर्गत एक तले पुस्तकालय भवन निर्माण सम्पन्न भई सञ्चालनमा आइसकेको छ ।
- भवन तथा कक्षा कोठाहरू, फर्निचर एवं कम्प्युटर तथा मेशिनरी समानको विवरण अनुसूची-मा दिइएको छ ।
- खेल मैदान- यहाँको भू-बनोटको कारण पर्याप्त खेल मैदान नभए पनि क्याम्पस परिसर भित्र भलिबल कोर्ट-१, टेबल टेनिस-१, ब्याटमिन्टन कोर्ट-१ को व्यवस्था गरिएको र फुटबल खेलका लागि सोल्मा स्पोर्ट क्लबसँग खेल मैदान प्रयोग गर्ने सम्बन्धी समझदारी (:यग) गरिएको छ ।
- पुस्तकालय-पुस्तकालयलाई आंशिक अटोमेसनमा लगिएको र तुलनात्मक रुपमा यसमा सुधार आएको भएता पनि विद्यार्थी संख्याको अनुपातमा पुस्तकालयको सेवालाई प्रभावकारी बनाउन सकिएको छैन ।

- प्रदेश सरकारबाट गत आ.व.मा प्राप्त पुँजिगत अनुदानबाट (रु.२५,००,०००/-) पुस्तकालय भवन माथि तला थप गरी ९० जना बसेर अध्ययन गर्न सकिने Reading Room निर्माण गरिएको छ ।
- सडक / बाटो- शैक्षिक वातावरणलाई बाधा पुऱ्याउने भएकाले क्याम्पस परिसर भित्र रहेको सडक तथा पदमार्गलाई सो ठाउँबाट सार्न आवश्यक रहेको सुझाब विश्वविद्यालय अनुदान आयोगको विज्ञ टोलीबाट आएको हुँदा सो सम्बन्धमा प्रथम चरणमा स्थानीय समुदायसँग एक चरणको छलफल सम्पन्न गरिएको।
- पुस्तकालय सम्बन्धी विवरण:

विवरण	संख्या	अवस्था	कैफियत
पुस्तक (अटोमेसनमा जान अगाडी दर्ता भएको)			एक चौथाई पुस्तक मात्र काम लाग्ने
अटोमेसनमा पछिको पुस्तक संख्या	रिफेरेन्स साधारण-	वद्यार्थी संख्याको अनुपातमा अपुग	कम्प्युटर इन्ट्रि भएको
ई-लाइब्रेरी		विद्यार्थी संख्याको अनुपातमा अपुग	
अध्ययन कक्षा	२	विद्यार्थी संख्याको अनुपातमा अपुग	४० जना सम्म बस्न सक्ने

तालिका नं.-३

- छात्रावास- भवन संख्या-२ भए पनि अति जीर्ण भएको कारण एउटा भवनको जम्मा ६ वटा कोठा छात्रहरूका लागि गत आ.व. मा मर्मत संभार गरी तयार गरिएको र २ वटा कोठा अतिथिका लागि सोही छात्राबास भवनमा छुट्याइएको छ ।
- चमेना गृह -चमेना गृह सञ्चालन गरिएको ।
- घेराबारा-क्याम्पस परिसर घेराबाराको अभावमा हुने गरेको शैक्षिक तथा भौतिक क्षतिलाई न्यूनीकरण गर्न दाता निकायहरूसँगको लामो प्रयास पछि दि.रु.म. न.पा. को पहलमा क्याम्पसको एउटा ब्लक गत आ.व.मा घेराबारा गरिएको ।
- भवन निर्माण-विश्वविद्यालय अनुदान आयोग र क्याम्पसको आन्तरिक स्रोतबाट व्यहोर्ने गरी दुई तले ४ कोठे पक्की शैक्षिक भवननिर्माण सम्पन्न भइ प्रयोगमा आइसकेको ।
- रुख कटान- क्याम्पस परिसर भित्र रहेका रुखहरूबाट भौतिक तथा मानवीय क्षति हुने संभावन रहेकोले क्याम्पसले काठ प्रयोग गर्ने गरी आवश्यक प्रक्रिया पूरा गरी रुख कटान गरी प्रदेश सरकार तथा दिक्तेल रुपाकोट मझुवागढी नगरपालिकाबाट प्राप्त अनुदान सहयोग र माथि उल्लेखित क्याम्पस परिसरको रुख कटान गरी आएको तख्ता समेत प्रयोग गरी फर्निचर निर्माण गरियो ।
- कक्षा कोठा मर्मत संभार- गत आ.व. मा दुई वटा कक्षाकोठालाई आवश्यक मर्मत संभार गरी व्यवस्थित गरिएको ।

- फुलबारी निर्माण-क्याम्पस परिसरलाई सुन्दर र मनमोहक बनाउन रुख कटान पछि खाली ठाउँमा साना र पोथ्रे जातका विरुवा रोप्ने र फुलबारी निर्माण, फलैचा निर्माण, नेपालको नक्शा तथा शैक्षिक तथा धार्मिक महोत्सव स्तम्भ क्षेत्रलाई रंगरोगन तथा लेखन कार्य पूरा गरिएको ।
- QAA (Quality Assurance & Accreditation) संबद्ध समिति तथा उपसमितिहरूको लागि कार्यकक्षा व्यवस्थापन गरिएको
  - शौचालय-क्याम्पस परिसर भित्र जम्मा २२ कोठा शौचालय रहेको

(ग) शैक्षिक सुधार

- शैक्षिक कार्यक्रम

  हाल यस मानविकी, शिक्षा तथा व्यवस्थापन संकाय अन्तर्गत ४ वर्षे स्नातक तह र मानविकी तथा शिक्षा शास्त्र अन्तर्गत सेमेष्टर प्रणालीमा आधारित स्नातकोत्तर तहको कार्यक्रम सञ्चालित छन् । कार्यक्रम तथा स्वीकृत मिति अनुसूची -५ मा दिइएको छ ।

हाल यस क्याम्पसमा सञ्चालित कार्यक्रम

संकाय	कार्यक्रम	मूल विषय	त्रि.वि.बाट स्वीकृत मिति
मानविकी तथा सा.सा.	प्रमाण पत्र तह	राजनीतिशास्त्र, अर्थशास्त्र, नेपाली, इतिहास	२०३७/०६/१६
मानविकी तथा सा.सा.	स्नातक तह (बि.ए.)	राजनीतिशास्त्र, अर्थशास्त्र, नेपाली, इतिहास, संस्कृति, अंग्रेजी, समाजशास्त्र, सामाजिक कार्य	मिति पुरै लेखेको २०४२/०५/०२ २०६९/०७/२६ २०७४/०६/२६
शिक्षा शास्त्र	स्नातक तह (बि.एड.)	नेपाली, अंग्रेजी, गणित,अर्थशास्त्र, इतिहास, राजनीतिशास्त्र र जनसख्या-शिक्षा	२०५३/०३/२१ २०५९/०४/०८
शिक्षा शास्त्र	स्नातक तह (एक वर्षे बि.एड.)	नेपाली शिक्षा, अंग्रेजी शिक्षा	२०५३/०३/२१ हाल पेन्डिङ
व्यवस्थापन	स्नातक तह (बि.बि.एस.)	सबै अनिवार्य	२०६२/०९/०४
मानविकी तथा सा.सा.	स्नातकोत्तर तह (एम.ए.)	नेपाली र समाजशास्त्र	२०७०/०९/११ २०७४/१०/२३
शिक्षा शास्त्र	स्नातकोत्तर तह (एम.एड.)	नेपाली र भ्ए:	२०७५/१०/०६

नोटः २०५२ सालमा स्वीकृति लिई सञ्चालन हुँदै आएको कक्षा ११ र १२ लाई हाल छुट्टै व्यवस्थापन गर्नेगरी अलग गरिसकिएको ।

- QAA– २०७३ सालमा विश्वविद्यालय अनुदान आयोगबाट Letter of Intent प्राप्त गरी

QAA को प्रक्रियामा प्रवेश गरेको

- २०७६ मंसीर ३० गते Self–Study Report विश्वविद्यालय अनुदान आयोगमा बुझाएको
- २०७८ पुसमा २२-२४ गते Peer Review Team बाट Pre–visit सम्पन्न भएको
- PRT ले ६७ बुँदामा सुझाब दिएको
- मिति २०७९/०४/२५ गते च्भखष्कभम क्क्च र मिति २०७९/०५/ गते PRT Response Report समेत विश्वविद्यालय अनुदान आयोग, QAA Division सानोठिमी भक्तपुरमा बुझाएको ।
- मिति २०८० साल जेठ २८-३२ गते सम्म एच्ट को Assessment Visit सम्पन्न भइ सो टिमले दिएको Feedback को Response Report समेत मिति २०८०/०५/३१ गते UGC/EQAAC सानोठिमी भक्तपुरमा पठाइसकिएको छ ।
- राष्ट्रिय शिक्षा नीति, २०७६ ले उच्च शिक्षामा गुणस्तर सुनिश्चितता तथा प्रत्यायन गर्ने नीति लिए अनुरुप उक्त कार्य विश्वविद्यालय अनुदान आयोगबाट कार्यान्वयन भएरहेकोले सबै उच्च शैक्षिक सँस्थाहरू उक्त प्रक्रियामा जानुको विकल्प नरहेको ।
- सबै सरोकारवालाहरूको साथ सहयोग र सहभागिता निरन्तर रहेमा यो क्याम्पस निकट भविष्यमा गुणस्तर सुनिश्चितता एवं प्रत्यायनकृत हुने कुरामा विस्वास दिलाउन सकिन्छ ।
- पुस्तकालय व्यवस्थापन- पुस्तकालयलाई थप व्यस्थित बनाउन विधान बमोजिम समिति गठन, पुस्तकालय मार्गदशन निर्माण र कार्यान्वयन, पुस्तकालय आंशिक अटोमेसनमा लैजाने कार्य र सो का लागि जनशक्ति व्यवस्थापन समेत गरिएको ।
- अध्ययन कक्षा- लगभग ९० जना बसेर अध्ययन गर्न मिल्ने अध्ययन कक्षा (Reading Room) रहेको ।

क.सं.	भवनको किसिम	भवनको संख्या	कोठा संख्या	प्रयोजन	कैफियत
१	एक तले कच्ची शैक्षिक भवन	४	८	कक्षा सञ्चालन	
२	भू-कम्प ब्लक	३	६	कक्षा सञ्चलन/स्टोर	
३	२ तले पक्की भवन	२	१०	कक्षा सञ्चालन	
४	२ तले पक्की भवन	१	१०	प्रशासनिक र कार्यक्रम हल	
५	२ तले पक्की भवन	१	४	पुस्तकालय/अध्ययन कक्षा	
६	१ तले कच्ची भवन	१	२	कम्प्युटर ल्याव/ई-लाइब्रेर र स्टाफ रुम	
७	एक तले कच्ची भवन	१	२	अध्ययन कक्षा	

८	एक तले कच्ची भवन	१	२	फस्ट एड रुम र स्ववियु	
९	एक तले कच्ची भवन	१	१	चमेना गृह	
१	एक तले कच्ची भवन	१	१	सभाहल	
१०	एक तले कच्ची भवन	२	१६	छात्रावास (६ वटा कोठा मात्र प्रयोग योग्य)	

- खेल मैदान- यहाँको भू-बनोटको कारण पर्याप्त खेल मैदान नभए पनि क्याम्पस परिसर भित्र भलिबल कोर्ट-१, टेबल टेनिस-१, ब्याटमिन्टन कोर्ट-१ को व्यवस्था गरिएको र फुटबल खेलका लागि सोल्मा स्पोर्ट क्लबसँग खेल मैदान प्रयोग गर्ने सम्बन्धी समझदारी (MoU) गरिएको छ।
- फर्निचरको विवरण:

क्र.सं.	विवरण	संख्या	प्रयोजन	कैफियत
१	डेस्क-बेञ्च (फलाम र काठबाट निर्मित)			
	१६१ जोर	कक्षाकोठाको लागि	प्रदेश सरकार तथा दि.रु.म. न.पा.को सहयोग अनुदान	
२	डेस्क-बेञ्च (फलाम र काठबाट निर्मित)	२७ जोर	कक्षाकोठाको लागि	क्याम्पस, ग्न्ऋ, वाल सेवा समाज
३	काठको डेस्क	१८०		
४	काठको बेञ्च	१६६		
५	अफिस टेबल	२१		
६	काठको र्‍याक	१८	शिक्षण समिति/रिडीङ रुम/पुस्तकालय	
७	खाट	१६	(छात्राबास र अतिथि)	अतिथिका लागि २ वटा कोठा
	लञ्ज चियर (फलाम र काठबाट निर्मित)	२३	स्टाफ रुम समेत	सामुदायिक तथ सँस्थागत विद्यालयको सहयो समेत
	टेवल सादा	१६	स्टाफ रुम समेत	
	काठको दराज	१२		
	स्टिल दराज	४		
	सोफा सेट	१		
	सोफा	३		
	टि-टेबल	६		
	सेक्रेटरी टेबल	१		

	कम्प्युटर टेबल	११		
	डबल दराज	९		
	रिभल्बिङ चियर	९		
	स्टिल ऱ्याक	२१	पुस्तकालय	
	एटेच टेबल	५	कार्यक्रम हल तथा छलफल गर्ने कोठा	
	काठको कुर्सी	५९		
	प्लास्टिक कुर्सी	१६०		

तालिका नं. -२

कम्प्युटर तथा अन्य मेशिनरी समानको विवरण

क्र.सं.	विवरण	संख्या	प्रयोजन	कैफियत
१	डेस्कटप कम्प्युटर	३९	कार्यालय, ई-लाइब्रेरी	
	ल्यापटप	७		
	प्रिन्टर	९		
	सि.सि. क्यामेरा	१२		
	सि.सि. टि.भि.	२		
	डिस्प्ले बोर्ड	१		
	डि.भि.आर.	२		
	इन्टरएक्टिभ बोर्ड	१		
	प्रोजेक्टर	१५		
	स्क्यानर	१		
	क्यामेरा	१		
	सोलर, ब्याट्री, इन्भर्टर-सेट	१		२ किलो वाट
	सोलर पाता १०० वाटको	२		
	इन्भर्टर	१		
	कार्ड प्रिन्टर	१		
	बिल प्रिन्टर	१		

ई-लाइब्रेरी/कम्प्युटर ल्याब-ई-लाइब्रेरीलाई सबै विद्यार्थीहरूको पहुँचमा पुऱ्याउन त्रि.वि. केन्द्रिय पुस्तकालयसँग समेत केही प्राविधिक पक्षमा सहयोग माग गरी विद्यार्थी संख्याको अनुपातमा कम्प्युटर नपुगे पनि क्रमशः सो को संख्यामा वृद्धि गरिएको छ ।

शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप-शिक्षण सिकाइलाई प्रभावकारी बनाउन विद्यार्थी सहभागितामा(

छलफल, प्रश्नोत्तर, परियोजना कार्य) जोड दिइएको

आन्तरिक परीक्षा- विद्यार्थीहरूको शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न क्यालेण्डर अनुसार आन्तरिक परीक्षा, सिकाइ कठिनाइ भएकालाई उपचारात्मक कक्षा सञ्चालन गरिएको छ ।

नन्-क्रेडिट कोर्स-विद्यार्थीहरूको अतिरिक्त विकासका लागि नन् क्रेडिक कोर्स अन्तर्गत आधारभूत कम्प्युटर तालिम, भाषा कक्षा तथा कम्प्युटर टेली सञ्चालन गरिएको ।

- उत्तीर्ण दर- शहरमा छानेर भर्ना गर्ने परिपाटी रहेकाले निजी क्याम्पसहरूको नतिजा तथ्याङ्कमा राम्रो देखिएला तर हाम्रो अवस्था त्यस्तो होइन । हामीले अपेक्षाकृत नतिजा तथ्याङ्कमा देखाउन नसके पनि हाम्रा उपलब्धीहरू उत्साहजनक नै छ भन्दा फरक पर्दैन ।
- प्रविधिको प्रयोग- शिक्षणमा प्रविधि प्रयोगकोथालनी गरिएको ।
- अतिरिक्त क्रियाकलाप-क्याम्पसले निर्माण/प्रकाशन गरेको क्यालेण्डरमा वार्षिक गतिविधि समावेश भएकाले उक्त क्यालेण्डर अनुसार नियमित अतिरिक्त क्रियाकलापको आयोजना गरी विद्यार्थीहरूको बहुआयमिक विकासमा जोड दिइँदै आएको
- RMC– अनुसन्धान व्यवस्थापन समिति मार्फत विभिन्न तालिम, अनुसन्धान-कार्यशाला, सेमिनार- शिक्षक तथा विद्यार्थीहरूका लागि तालिम, सेमिनार तथा कार्यशाला सञ्चालन हुने गरेको ।
- त्रि.वि. केन्द्रिय पुस्तकालयबाट Antti Plagiarism को युजर आइडी प्राप्त भइ प्रयोगमा आएको ।
- विद्यार्थीहरूको थप शैक्षिकगुणस्तर वृद्धि होस भनी अतिथि प्राध्यापक नियुक्ति गरिएको ।

(घ) आर्थिक सुधार

- स्रोत व्यवस्थापन- क्याम्पसको प्रमुख र नियमित स्रोतका रुपमा विद्यार्थी शुल्क मात्र रहेकाले आर्थिक वृद्धिदरका लागि विद्यार्थी संख्यामा वृद्धि गर्ने योजना अनुरुप क्रमशः सो संख्यामा वृद्धि हुँदै गरेको भए पनि राज्यको नीतिको कारण फेरी त्यस्तो संख्या घट्दै गएको अवस्था छ ।
- UGC/EQAAC को सुझाब अनुसार क्यम्पसले रणनीतिक योजना २०२२-३२ मा एउटा परिच्छेद थप गरी क्याम्पसको ५ वर्षे वित्तीय दिगोपन योजना तयार गरि समावेश गरेको छ ।
- ३ वर्षको अडिट प्रतिवेदन-
- गत तीन आर्थिक वर्षको आय व्याय विवरण

गत तीन आर्थिक वर्षको आय व्याय विवरण

आ.व.	आम्दानी तर्फ	खर्च तर्फ	बचत/घाटा
2075/076	26638460. 07	24309411. 63	2329048. 44

2076/077	13337286. 71	19097227. 40	-5759940. 69
2077/078	14892773. 30	10839212. 00	4053561. 30

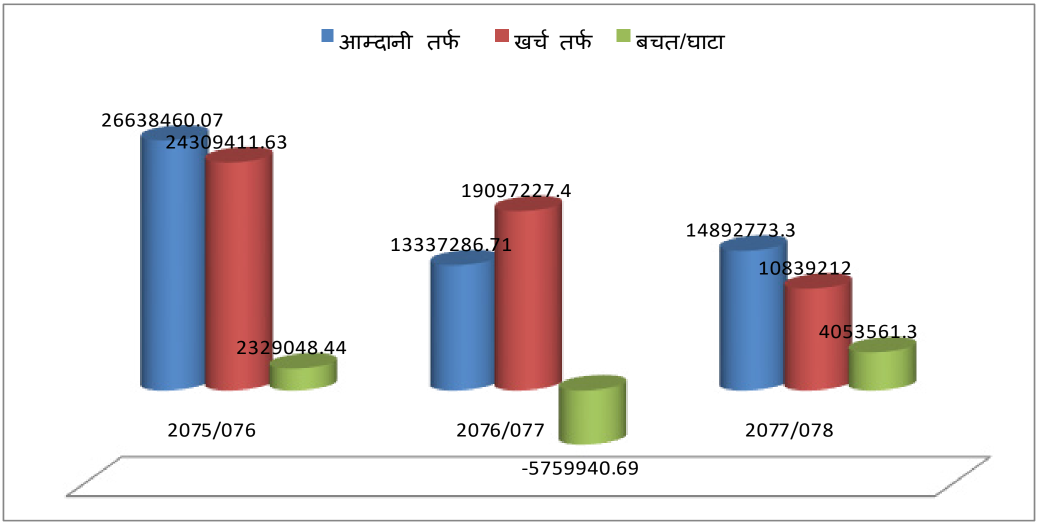

- भुक्तानी विवरण-क्याम्पसले प्राप्त गरिरहेको स्रोतबाट मात्र खर्च धान्न नसकेको कारण शिक्षक/कर्मचारीहरूलाई नियमित रुपमा तलब भुक्तानी गर्न नसकेको कारण कार्यरत तथा पूर्व शिक्षक/कर्मचारीहरुको भुक्तानी गर्न बाँकी रकम सञ्चालक समितिले तोके बमोजिम क्रमश: भुक्तानी गर्दै लगिएको छ ।
- कोष अभिवृद्धि-भौतिक पूर्वाधार विकास, मर्मत संभार तथा गुणस्तर अभिवृद्धिका लागि गरिने खर्च सरकारी तथा गैर सरकारी निकायबाट जुटाउन सकेको खण्डमा मात्र क्याम्पसको कोष अभिवृद्धि हुने भएकाले तीन तहको सरकार, अन्य निकायहरू समक्ष विभिन्न समयमा योजना माग गरिएको
- आर्थिक कारोबार तथा नियन्त्रण- क्याम्पसले आर्थिक अनुशासन तथा पारदर्शिता कायम गर्न सम्पूर्ण आर्थिक कारोबार बैंक मार्फत गरेको छ भने त्यसमाथि नियन्त्रण गर्न लेखा समितिको अतिरिक्त आर्थिक समिति समेत गठन गरिएको छ ।
- विश्वविद्यालय अनुदान आयोग, सानोठिमी भक्तपुरद्बारा नियमित अनुदान प्राप्त हुने गरेको ।
- प्रदेश सरकारद्बारा थोरै भए पनि अनुदान (पुँजीगत/सञ्चालन) प्राप्त हुने गरेको ।
- दिक्तेल रुपाकोट मझुवागढी न.पा. बाट सहयोग प्राप्त हुँदै आएको ।

(ङ) सामाजिक सुधार

-सामाजिक सुधारका लागि निम्न कार्यहरूको थालनी गरिएको

- आउटरिच कार्यक्रम- यही आ.व. मा यसै जिल्लाको ऐसेलुखर्क गा.पा. ऐसेलुखर्क, केपिलासगढी गा.पा. बाक्सिला र दिप्रुङ चुइचुम्मा गा.पा. ओखेमा वातावरणीय परिवर्तन र यौन दूर्व्यबहार सम्बन्धी १/१ दिने चेतना/जानकारीमूलक कार्यक्रम सम्पन्न गरियो ।
- क्याम्पस-समुदाय सम्बन्ध- क्याम्पस र समुदायको बिचको सम्बन्धलाई थप बलियो बनाउन

क्याम्पस समुदाय सम्बन्ध समिति गठन गरी क्रियाशील रहेको ।

(च) नीतिगत व्यवस्था

दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस सञ्चालन(प्रथम संशोधन, २०७९) विधान, २०७५ अनुसार क्याम्पस सञ्चालन भइरहेको छ ।

- IQAC– आन्तरिक गुणस्तरलाई सुनिश्चित गर्न आन्तरिक गुणस्तर सुनिश्चतता निर्देशिका, २०७९ जारी गरी क्याम्पस प्रमुखको संयोजकत्वमा आन्तरिक गुणस्तर सुनिश्चितता समिति गठन भई क्रियाशील रहेको छ ।
- QAA सम्बद्ध समिति तथा उपसमिति- क्याम्पसको प्रमुख लक्ष्य गुणस्तरीय शिक्षाको सुनिश्चितता रहेकोले सो का लागि विश्वविद्यालय अनुदान आयोगले निर्दिष्ट गरेको मापदण्ड अनुसार काम गर्न QAA सम्बद्ध समिति वा उपसमितिहरू गठन गरी क्रियाशील रहेका छन्जस्तै – Self–Assessment Team, Academic & Counseling Committee, Research Management Committee, Public Information, Relation and Publication Committee, Maintenance, Infrastructure Development, Health Care and Sanitation Committee, Examination and Scholarship Committee, Library and Computer Management Committee , Student Quality Circle
- Master Plan-क्याम्पसको दीगो एवं क्रमबद्ध विकासका लागिगुरू योजना (Master Plan) निर्माण गरिएको छ ।
- Strategic Plan–क्याम्पसको समग्र विकासका लागि १० वर्षे रणनीतक योजना (Strategic Plan 2022–2032) बनाइ कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ ।
- QAA सम्बद्ध समितिलाई व्यवस्थित रुपमा सञ्चालन गरी शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न आवश्यकता अनुसार निर्देशिका, मार्गदर्शन, विनियमको तर्जुमा गरी कार्यान्वय गरिएको ।
- नीति तथा कार्यक्रम- प्रत्येक वर्ष क्याम्पसले नीति तथा कार्यक्रम तयार गरी कार्य सञ्चालन गर्ने गरेकोमा यस पटक पनि दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पसको नीति तथा कार्यक्रम- २०८० लाई सञ्चालक समितिले पारित गरेको छ ।
- कम्तिमा २ महिनामा एक पटक सञ्चालक समितिको बैठक बस्ने गरेको ।
- प्रत्येक महिना स्टाफ मिटिङ बस्ने गरेको ।

(छ) पूर्वविद्यार्थीमञ्च

क्याम्पस र देश विदेशमा छरिएर रहेबसेका यस क्याम्पसका पूर्व विद्यार्थीहरू बिच सम्बन्ध स्थापित गरी उहाँहरूको ज्ञान, सीप, दक्षता, क्षमता,अनुभवहरूलाई क्याम्पसको विकासमा पनि जोड्न सके क्याम्पसले शैक्षिक गुणस्तर कायम गरी क्याम्पसको ख्यकष्यल अनुसार उत्कृष्ट शैक्षिक केन्द्रमा रुपान्तरण गर्न सकिन्छ भनि पूर्व विद्यार्थी मञ्च गठन गरिएको छ । पदाधिकारी सदस्यहरूको नामावली अनुसूची- मा दिइएको छ । मञ्चले क्याम्पसको विकासमा विभिन्न सहयोग प्रदान गर्दै आएको छ र सहयोगका लागि मञ्चप्रति क्याम्पस आभार व्यक्त गर्दै भविष्यमा थप सम्बन्धहरु सुदृढ हुँदै जाने कुरामा विस्वस्त छौं । पूर्व विद्यार्थी मञ्चले पुस्तक तथा खेलकुद सामाग्री प्रदान गरी महत्वपूर्ण सहयोग गरेको

छ । मञ्चका पदाधिकारी एवं सदस्यहरूको विवरण अनुसूची-६ मा दिइएको छ ।

(ज) अन्य निकायसँगको साझेदारी

- विश्वविद्यालय अनुदान आयोग- उच्च शिक्षा सुधार परियोजनामा सहभागी सामुदायिक क्याम्पसहरूलाई जोड कोष अन्तर्गत फर्निचर, कम्प्युटर, पुस्तक, सफ्टवेयर लगायतमा अनुदान सहयोग, नियमित अनुदान, कोभिड-१९ को महामारी समयमा अनलाइन कक्षा व्यवस्थपनका लागि सहयोग प्राप्त भयो भने यस पटक भौतिक विकास सुधारका लागि ४ कोठे २ तले भवनका लागि अनुदान सहयोग प्राप्त भएकोले सो को बोलपत्र आह्वान गरिसकिएको छ ।
- सरकारी तथा गैर सरकारी निकाय/ सँस्था- जिल्ला अस्पताल खोटाङ, दिक्तेल रुपाकोट मझुवागढी न.पा. स्वास्थ्य शाखाबाट स्वास्थ्य सामग्री प्राप्त, फेमिली केयर अस्पताल निशुल्क एक दिने स्वास्थ्य सिबिर सञ्चालन, बाल सेवा समाज नेर्पाबाट फर्निचर प्रदान, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी जिल्ला शाखा खोटाङबाट निशुल्क स्वास्थ्य सामग्री, हिलटेक, तालिम प्रदान, जनसेवा समाज जालपा नेपालबाट सहयोग कार्यक्रम प्रक्रियामा रहेको ।
- स्थानीय सरकार- दिक्तेल रुपाकोट मझुवागढी न.पा. बाट क्याम्पस प्रशासनिक भवन निर्माण, फर्निचर, दलित छात्रावृत्ती, अनुसन्धान कार्यशाला सञ्चालन सहयोग तथा घेराबारा प्रक्रिया रहेको।
- प्रदेश सरकार-ICT तथा प्रस्ताव आधारित सहयोग अन्तर्गत फर्निचरका लागि सहयोग प्राप्त भएको ।
- शैक्षिक संस्थाहरू-दिक्तेल ई.वो. स्कुल, माउण्ट एभ्ररेष्ट ई.बो.स्कुल, सुर्केडाँडा आधारभुत विद्यालय, श्री मा.वि., पञ्च मा.वि., कालिका मा.वि. नेर्पा, हिलसाइड स्याम्पल एकेडेमीबाट फर्निचर सहयोग प्राप्त भएको ।
- वित्तीय सँस्था-ग्लोबल आई.एम.ई .बैंकबाट सँस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्व अन्तर्गत ५ थान डेस्कटप कम्प्युटर प्राप्त भएको ।
- यस क्याम्पसको भौतिक तथा शैक्षिक विकासका लागि सहयोग पु

४ समस्या/चुनौती

- आर्थिक-क्याम्पसले २०७१/०७२ देखि आर्थिक संकट खेपिरहेको छ ।
- प्रशासनिक- प्रशासनिक सेवालाई चुस्त दुरुस्त बनाइ त्तब्ब को प्रक्रियालाई अन्तिम टुँगो लगाउने कार्य सजिलो छैन । स्रोतको अभावमा आवश्यकता अनुसार दक्ष जनशक्तिको व्यवस्थापन चुनौतिपूर्ण छ । नयाँ कार्यक्रम तथा विषय थप गर्न नसक्नु ।
- शैक्षिक- पर्याप्त स्रोतका अभावमा कार्यक्रम अनुसार जनशक्ति व्यवस्थापन, अनुसन्धान, तालिम, पुस्तकालय, प्रविधियुक्त र सिकाइ मैत्री कक्षा कोठा, ई-लाइब्रेरी (कम्प्युटर) लगायत आवश्यकता अनुसार पूरा गर्न सकिएको छैन ।
- सामाजिक-मुनाफा रहित सामुदायिक क्याम्पस रहेकोले यसको सञ्चालन र व्यवस्थापनमा समुदायलाई थप जिम्मेवार बनाउन नसकिएको ।

- भौतिक- कार्यक्रम तथा विद्यार्थी संख्याको अनुमातमा भवन तथा कक्षाकोठा, खेलमैदान, चमेना गृह, पुस्तकालय भवन, अध्ययन कक्षा, ई-लाइब्रेरी, घेराबाराको अभाव रहेको ।
- सामुदायिक क्याम्पस प्रति राज्यको नीति स्पष्ट नभएको ।
- छ.समाधानका उपाय/अवसर
- क्याम्पसले सामना गरिरहेको समस्या समाधानका लागि
- क्याम्पसले थालेको त्तब्ब प्रक्रियालाई पूरा गर्न सबै सरोकारवालाहरूको चासो बृद्धि भएको छ ।
- तत्काल अन्य विकल्प नदेखिँदा प्रादेशिक विश्वविद्यालयको मागलाई सशक्त बनाउन सहयोग गर्ने,
- शिक्षण सिकाइलाई प्रभावकारी र व्यवस्थित बनाउने,
- विद्यार्थी भर्ना अभियान सञ्चालन गरी विद्यार्थी संख्यामा बृद्धि गर्ने,
- क्याम्पसलाई QAAदिलाई नयाँ कार्यक्रम तथा विषय थप गर्ने,
- भौतिक पूर्वाधार लगायत शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धिका लागि ३ तहको सरकारसँग आवश्यक योजना माग गर्ने,
- विश्वविद्यालय अनुदान आयोगबाट थप अनुदान प्राप्त गर्न आवश्यक पहल गर्ने,
- शिक्षकहरू तथा कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि तालिम, कार्यशाला, अनुसन्धान कार्य, सेमिनार सञ्चालन गर्ने,
- गैर सरकारी निकाय तथा संघ/सँस्थाहरूलाई शैक्षिक गुणस्तरमा सहयोग पुऱ्याउन अनुरोध गर्ने,
- सबै सरोकारवाला निकाय, संघ/सँस्था, व्यक्तिहरूसँग क्याम्पसको विकासमा केन्द्रित रही संवाद/ छलफल/ अन्तर्क्रिया सञ्चालन गर्ने,
- क्याम्पसले जारी गरेको विधान, निर्देशिका, विनियम, मार्गदर्शनलाई प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गर्ने

६. भावी योजना/ कार्यक्रम

- क्याम्पसलाई यही वर्ष QAA दिलाउन वातावरण तयार गर्ने ।
- क्याम्पसको दीगो आर्थिक विकासका लागि रणनीतिक योजनामा समावेश गरीएको कार्ययोजनालाई प्रभावकारीता प्रदान गर्ने ।
- क्याम्पस परिसर घेराबारा लगाई क्याम्पसको सम्पत्ति तथा शैक्षिक वातावरण सुरक्षित तथा व्यवस्थित बनाउने ।
- क्याम्पस परिसर सुन्दरताको लागि फुलबारी तथा पार्क निर्माण तथा व्यवस्थित गर्ने ।
- शिक्षकहरूलाई अनुसन्धानमा सहभागी गराउने ।
- विद्यार्थी भर्ना दरमा वृद्धि गर्न त्तब्सम्बद्ध समिति तथा उपसमितिहरूलाई सक्रिय बनाइ शान्त, सुन्दर तथा सिकाइ मैत्री वातावरण निर्माण गर्ने ।
- समय अनुकुल शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप तथा आन्तरिक मूल्याङ्कन प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाइ विद्यार्थी उत्तीर्ण दर वृद्धि गर्ने
- कम्तिमा २० कोठे शैक्षिक भवन-१, पुस्तकालय -१, अध्ययन कक्षा-१, ई-लाइब्रेरी तथा

कम्प्युटर ल्याबको लागि-१, छात्राहरूको लागि रेष्ट एण्ड च्यन्जिङ रुम-१, चमेना गृह-१, छात्रा तथा छात्रका लागि अलग छात्राबस -२, शिक्षक आवास गृह-१, स्व.वि.यु.-१, प्रशासनिक -१ को लागि भवन निर्माण गर्न स्रोतको खोजि गर्ने ।

- क्याम्पस परिसर भित्रको बाटो/सडकलाई व्यवस्थित गर्न सरोकारवालाहरूसँग आवश्यक छलफल गरिने छ ।
- ई-लाइब्रेररीको लागि कम्प्युटरको संख्या १०० पुऱ्याउने र त्रि.वि. केन्द्रिय पुस्तकालयसँग आवश्यक समन्वय गरी ई-लाइब्रेरीलाई थप व्यवस्थित बनाउने ।
- पूर्व विद्यार्थी समाजसँग समन्वय गरी थप स्रोत जुटाउन पहल गरिने ।
- शुद्ध पिउने पानी तथा सरसफाइलाई थप व्यवस्थित बनाइने ।
- खेलकुद तथा अतिरिक्त क्रियाकलाप सुधार एवं विकासका लागि आवश्यक पहल गरिने ।
- शिक्षक तथा कर्मचारीहरूको वृत्ति विकासका लागि विधानलाई प्रभावकारीता प्रदान गरिने ।
- क्याम्पसले प्रदान गर्ने सेवालाई छिटो, छरितो एवं विस्वासनीय बनाइने ।
- समुदाय एवं सरोकारवालासँगको सम्बन्धलाई सुमधुर बनाइ क्याम्पसको विकासमा अधिक्तम सहभागी गराइने ।
- नयाँ कार्यक्रम तथा विषय थप गर्दै लगिने ।
- भैरहेको कक्षाकोठाहरू मर्मत संभार गरिने ।

७. निष्कर्ष/सुझाब

नेपाल सरकारको शिक्षा नीतिमा 'शिक्षा पूर्वाधारको पनि पूर्वाधार हो' भनिएको छ । तर भनाइ र गराइका बिच तालमेल भने मिलेको देखिदैन । आज भन्दा लगभग ४३ वर्ष अगाडी हाम्रा अग्रज महानुभावहरूको प्रयासमा स्थापना भई सञ्चालन हुँदै आएको यस दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पसले सकेसम्म यस भेगका समुदायलाई जो अध्ययन गर्न इच्छा राख्दछ, तर शहर जान सक्दैन त्यस्तो वर्गलाई विशेष सेवा प्रदान गर्दै आएको छ । अहिले जिल्ला कै सबै भन्दा ठूलो शैक्षिक सँस्थाको रुपमा त्तब्ब प्राप्त गर्ने प्रक्रियामा रहेको छ । विश्वविद्यालय अनुदान आयोगबाट प्राप्त हुने केही सहयोग र मूख्य स्रोत विद्यार्थीबाट उठ्ने शुल्क मात्र रहेकाले लगभग ०७१/०७२ सालदेखि क्याम्पस आर्थिक संकटमा पर्दै आएको कुरा सरोकारवालाहरूक बिचमा विभिन्न माध्यामबाट बेलाबेलामा क्याम्पसले राख्दै आएकै छ

विश्वविद्यालय अनुदान आयोगको भ्क्ष्क च्भउयचत, द्दण्द्दण-द्दण्द्दज्ञअनुसार जम्मा केन्द्रिय विश्वविद्यालय-११, प्रादेशिक विश्वविद्यालय-१ र स्वास्थ्य प्रतिष्ठान ५ अन्तर्गत क्याम्पसहरूको जम्मा संख्या १४४० रहेको र विद्यार्थी संख्याको अनुपातमा क्याम्पसहरूलाई ५ तहमा क्याम्पस वर्गीकरण समेत गरेको छ, जस अनुसार १०० भन्दा कम विद्यार्थी भएको क्याम्पसको संख्य-६२४, १००-२०० सम्म भएको संख्या-२७७, २००-५०० सम्म भएको संख्या-३०८, ५००-२००० सम्म भएको संख्या-१९९ र २००० भन्दा बढी विद्यार्थी संख्या भएको क्याम्पसहरूको संख्या -३२ रहेको देखिन्छ ।

विद्यार्थी संख्याका अनुपातम विश्वविद्यालय अनुदान आयोगको उक्त तथ्याङ्क हेर्दा दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस त्यस्तो निरासाजनक अवस्थामा देखिदैन तर आर्थिक सुधार तथा शिक्षामा गुणस्तरीय कायम गर्न सकिएन भने मौजुदा यहि अवस्थाबाट क्याम्पसको साखलाई जोगाएर अघि बढ्न सकिदैन ।

यो मुनाफा रहित सामुदायिक क्याम्पस भएकोले हामी सबै सरोकारवाला हौँ । यसको प्रगति र अवनतिसँग हामी चाहेर पनि अलग रहन सक्दैनौ । यसका लागि सरकारलाई बढी जिम्मेवार बनाउँदै हामी सबै जिम्मेवार बन्दै जानुपर्छ । सबै नेपालीको साझा सम्पत्ति भए पनि यो खोटाङेहरूको प्रतिष्ठासँग जोडिएको एक उच्च शैक्षिक सँस्था हो । त्यसैले हामी सबै लाग्यौ भने गर्व गर्न लायक शैक्षिक सँस्थाको रुपमा रुपान्तरण गर्न समय लाग्ने छैन । त्तब्ब सम्बद्ध विषय/क्षेत्रलाई सहयोग पुग्ने गरी सधैँ लाग्न सकेमा यस भेगको समुदाय अधिक्तम लाभान्वित हुने कुरामा दई मत हुने छैन ।

अन्तमा, क्यम्पसको स्थापना र विकासमा योगदान पुऱ्याउनु हुने सम्पूर्ण शिक्षाप्रेमी, समाजसेवी, राजनीतिक दल तथा राजनीतिकर्मी, जनप्रतिनिधि, चन्दादाता, उद्योगी व्यापारी, किसान, अभिभावक, सञ्चारकर्मी, राष्ट्रसेवक कर्मचारी, नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, सामुदायिक तथा सँस्थागत विद्यालय, सरकारी तथा गैर सरकारी संघ/सँस्था, अस्तित्वान विद्यार्थी संघ/संगठन, क्याम्पस सभा सदस्यज्षूहरू, सञ्चालक समितिका पदाधिकारी सदस्यज्यूहरू, पूर्व विद्यार्थी मञ्च, शिक्षक तथा कर्मचारी वर्ग, विद्यार्थी तथा स्थानीय समुदाय सम्पूर्णमा हार्दिक सम्मान व्यक्त गर्न चाहान्छु र भोलिका दिनमा थप सहयोगको अपेक्षा गर्न चाहान्छ ।

अनुसूची-१

क्याम्पस सभा सदस्यहरूको नामावली

नाम	ठेगाना	कैफियत
दुर्गाजयन्ती राई	दि.रु.म. न.पा.- ६	अध्यक्ष- सञ्चालक समिति
पूर्णराज राई	केपिलासगढी गा.पा.-१	उपाध्यक्ष- ,,
प्रकाशकुमार श्रेष्ठ	दि.रु.म. न.पा.- १	,,
ध्यानबहादुर राई	दि.रु.म. न.पा.- १	,,
दिनेशकुमार घिमिरे	दि.रु.म. न.पा.- ५	,,
रामबहादुर बजगाई	दि.रु.म. न.पा.- २	,,
टीका खत्री	दि.रु.म. न.पा.- ४	,,
तीर्थराज भट्टराई	ऐ. ७	नगर प्रमुख- दि.रु.म. न.पा.पदेन सदस्य
ध्रुबबिक्रम राई	ऐ. २	वडाध्यक्ष- दि.रु.म. न.पा.-२ पदेन सदस्य
राजनप्रसाद आचार्य	ऐ.१	अध्यक्ष-खोटाङ उद्योग बाणिज्य संघ, पदेन सदस्य
उत्तमसिं राई	भोजपुर ब. क्याम्पस	त्रि.वि. प्रतिनिधि
लालप्रसाद घिमिरे	दिक्तेल ब. क्याम्पस	अध्यक्ष-प्राध्यापक संघ क्याम्पस इकाइ
हिराकुमार राई		

	दिक्तेल ब. क्याम्पस	क्याम्पस प्रमुख/ सदस्य सचिव
मा. रामकुमार राई	खोटाङ जिल्लाबाट प्रत्यक्ष निर्वाचित	प्रतिनिधिसभा सदस्य, पदेन क्याम्पस सभा सदस्य
मा.सरस्वती बजिमय	खोटाङ जिल्लाबाट समानुपातिक निर्वाचित	प्रतिनिधिसभा सदस्य, पदेन क्याम्पस सभा सदस्य
मा. पाँचकर्ण राई	खोटाङ जिल्ला (क) बाट प्रत्यक्ष निर्वाचित	प्रदेशसभा सदस्य, पदेन क्याम्पस सभा सदस्य
सन बहादुर राई	खोटाङ जिल्ला	समन्वय प्रमुख-पदेन सदस्य
तथा सञ्चालक समिति पूर्व अध्यक्ष-पदेन सदस्य		
बिष्णु कुमार राई	सञ्चालक समिति	पूर्व अध्यक्ष-पदेन सदस्य
पर्शुराम कार्की	सञ्चालक समिति	पूर्व अध्यक्ष-पदेन सदस्य
रत्न राई	सञ्चालक समिति	पूर्व अध्यक्ष-पदेन सदस्य
विमला राई	हलेसी तुवाचुङ न.पा., खोटाङ	नगर प्रमुख- पदेन सदस्य
समिर राई	केपिलासगढी गा.पा., खोटाङ	अध्यक्ष-पदेन सदस्य
गीरेन्द्र बहादुर राई	ऐसेलुखर्क गा.पा., खोटाङ	अध्यक्ष-पदेन सदस्य
फटिक कुमार श्रेष्ठ	रावा बेसी गा.पा., खोटाङ	अध्यक्ष-पदेन सदस्य
रवि प्रकाश राई	साकेला गा.पा., खोटाङ	अध्यक्ष-पदेन सदस्य
लोकेन्द्र राई	दिप्रुङ चुइचुम्मा गा.पा.,खोटाङ	अध्यक्ष-पदेन सदस्य
शालिकराम बन्जारा	बराहपोखरी गा.पा.,खोटाङ	अध्यक्ष-पदेन सदस्य
उदिम बहादुर राई	खोटेहाङ गा.पा., खोटाङ	अध्यक्ष-पदेन सदस्य
अरुणा देवी राई	जन्तेढुङ्गा गा.पा., खोटाङ	अध्यक्ष-पदेन सदस्य
देविप्रसाद रिजाल	दि.रु.म. न.पा.-१	पूर्व सञ्चालक समिति अध्यक्ष-पदेन सदस्य
नरेन्द्र राजभण्डारी	दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस	पूर्व क्याम्पस प्रमुख-पदेन सदस्य
शेर बहादुर तामाङ	दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस	पूर्व क्याम्पस प्रमुख-पदेन सदस्य
डा. सुकराज राई	दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस	पूर्व क्याम्पस प्रमुख-पदेन सदस्य
कृष्ण बहादुर राई	दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस	सहायक क्याम्पस प्रमुख-पदेन सदस्य
हर्कबीर राई	दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस	सहायक क्याम्पस प्रमुख-पदेन सदस्य
कुमार आचार्य	ऐ. १	मनोनित सदस्य
बिणादेवी राई	ऐ. १४	मनोनित सदस्य
सुमनबाबु आचार्य	ऐ. ७	मनोनित सदस्य
रामचन्द्र राई	ऐ. ११	मनोनित सदस्य
टंक बहादुर थापा	दिप्रुङ चुइचुम्मा गा.पा.	मनोनित सदस्य
ललित कुमार राई	दि.रु.म. न.पा.-३	मनोनित सदस्य
झुलेन्द्र बि.क.	ऐ. ५	मनोनित सदस्य
देवान राई	दि.रु.म. न.पा.-३	मनोनित सदस्य

अर्जुन राई	दि.रु.म. न.पा.-४	मनोनित सदस्य
प्रश्नराज राई	दि.रु.म. न.पा.-४	मनोनित सदस्य
माधब राई	दि.रु.म. न.पा.-६	मनोनित सदस्य
मणि राई	दि.रु.म. न.पा.-८	मनोनित सदस्य
समिता कार्की	दि.रु.म. न.पा.-९	मनोनित सदस्य
डम्बर गिरी	दि.रु.म. न.पा.-१०	मनोनित सदस्य
बिकास राई	दि.रु.म. न.पा.-१२	मनोनित सदस्य
जिवराज पोखरेल	दि.रु.म. न.पा.-१५	मनोनित सदस्य
दिपक राई	दि.रु.म. न.पा.-१३	मनोनित सदस्य
मिलन राई	केपिलासगढी गा.पा.-२	मनोनित सदस्य-०७९
तुलाराम राई	केपिलासगढी गा.पा.-३	मनोनित सदस्य
शुभचन्द्र राई	दि.रु.म. न.पा.-८	मनोनित सदस्य
झमप्रसाद आचार्य	दि.रु.म. न.पा.-१	मनोनित सदस्य
निश्चल खड्का	बराह पोखरी गा.पा.-	मनोनित सदस्य
नबिन राई	दि.रु.म. न.पा.-११	मनोनित सदस्य
कविकुमार राई	साकेला गा.पा.-२	मनोनित सदस्य
गुरुराज राई	केपिलासगढी गा.पा.-३	मनोनित सदस्य
मुगाधन राई	दि.रु.म. न.पा.-१०	मनोनित सदस्य
नैन बहादुर कटवाल	दि.रु.म. न.पा.-१	मनोनित सदस्य
राजन राई	हलेसी तुवाचुङ न.पा.-	मनोनित सदस्य
सरिता राई	दि.रु.म. न.पा.-५	मनोनित सदस्य
नन्दकिशोर बञ्जरा	बराहपोखरी गा.पा.-२	मनोनित सदस्य
कल्पना राई	दिप्रुङ-चुइचुम्मा गा.पा.-७	मनोनित सदस्य
रामचन्द्र राई	साकेला गा.पा.-४	मनोनित सदस्य
बाबुराम कार्की	हलेसी तुवाचुङ न.पा.-११	मनोनित सदस्य
शिब भट्टराई	दि.रु.म.न.पा.-३	मनोनित सदस्य
गंगा श्रेष्ठ	दि.रु.म.न.पा.-१	मनोनित सदस्य
हर्कराज राई	दि.रु.म.न.पा.-५	मनोनित सदस्य
भोगिराज चाम्लिङ	हलेसी तुवाचुङ न.पा.-५	मनोनित सदस्य
गंगा बि.क.	दि.रु.म. न.पा.-२	मनोनित सदस्य
सिताराम राई	साकेला गा.पा.-२	मनोनित सदस्य
हरिमाया राई	हलेसी तुवाचुङ न.पा.-१	मनोनित सदस्य
सुरेश राई	दि.रु.म. न.पा.-१३	मनोनित सदस्य
इन्द्र नाराथुङ्गे	खोटेहाङ गा.पा.-६	मनोनित सदस्य

बन्दना तामाङ	केपिलासगढी गा.पा.-४	मनोनित सदस्य
चमेली बि.क.	ऐसेलुखर्क गा.पा.-	मनोनित सदस्य
हिमालभक्त राई	केपिलासगढी गा.पा.-५	मनोनित सदस्य
दान बहादुर राई	दि.रु.म. न.पा.-१२	मनोनित सदस्य
दिनेश कठेत	दि.रु.म. न.पा.-९	मनोनित सदस्य
होमकाजी आचार्य	दि.रु.म. न.पा.-१	मनोनित सदस्य
निशाना राई	बराहपोखरी गा.पा.-४	मनोनित सदस्य
रमेशचन्द्र रोका	त्रियुगा न.पा.- उदयपुर	मनोनित सदस्य
रामप्रसाद दंगाल	दिप्रुङ-चुइचुम्मा गा.पा.-४	मनोनित सदस्य
चर्च बहादुर बि.क.	दिप्रुङ-चुइचुम्मा गा.पा.-४	मनोनित सदस्य
प्रदिप राई	खोटेहाङ गा.पा.-	मनोनित सदस्य
कविता राई	खोटेहाङ गा.पा.-१	मनोनित सदस्य
गोमा मगर	बराहपोखरी गा.पा.-४	मनोनित सदस्य
सुकदेब राई	जन्तेढुङ्गा गा.पा.-६	मनोनित सदस्य
राजन राई	जन्तेढुङ्गा गा.पा.-२	मनोनित सदस्य
दिलकुमारी राई	सकेला गा.पा.-२	मनोनित सदस्य
गोपिकृष्ण खड्का	सकेला गा.पा.-४	मनोनित सदस्य
देवविक्रम राई	दि.रु.म. न.पा.-१४	मनोनित सदस्य
दिपनारायण रिजाल	दि.रु.म. न.पा.-१	मनोनित सदस्य
दिनेश राई	दि.रु.म. न.पा.-१४	मनोनित सदस्य
अर्जुन गुरुङ	भक्तपुर न.पा.	मनोनित सदस्य
सुरेश कुमार राई	हलेसी तुवाचुङ न.पा.-	मनोनित सदस्य
दिपक ठटाल	रावाबेसी गा.पा.-१	मनोनित सदस्य
गृह बहादुर राई	ऐसेलुखर्क गा.पा.-१	मनोनित सदस्य
खेमराज राई	रावाबेसी गा.पा.-३	मनोनित सदस्य
गोपाल आचार्य	दि.रु.म. न.पा.-१	मनोनित सदस्य
सम्बर बहादुर भुजेल	हलेसी तुवाचुङ न.पा.-७	मनोनित सदस्य
राजेन्द्र लयालु	दि.रु.म. न.पा.-१	मनोनित सदस्य
केशब कार्की	दिप्रुङ-चुइचुम्मा गा.पा.-५	मनोनित सदस्य
शरण कुमार राई	दिप्रुङ-चुइचुम्मा गा.पा.-२	मनोनित सदस्य
बिष्णुराज राई	दिप्रुङ-चुइचुम्मा गा.पा.-७	मनोनित सदस्य
कटक बहादुर खत्री	दि.रु.म. न.पा.-४	मनोनित सदस्य
ज्ञानेन्द्र जोशी	दि.रु.म. न.पा.-१	मनोनित सदस्य
डिल्ली कुमारी आचार्य	दि.रु.म. न.पा.-१	मनोनित सदस्य

सरिता खड्का	सकेला गा.पा.-४	मनोनित सदस्य
सार्जन राई	दि.रु.म. न.पा.-१२	मनोनित सदस्य
गेहेन्द्र राई	रावाबेसी गा.पा.-१	मनोनित सदस्य
कालिदास पोखरेल	रावाबेसी गा.पा.-२	मनोनित सदस्य
सयन्द्र राई	हलेसी तुवाचुङ न.पा.-७	मनोनित सदस्य
किशोर बस्नेत	हलेसी तुवाचुङ न.पा.-४	मनोनित सदस्य
टेकराज राई	हलेसी तुवाचुङ न.पा.-८	मनोनित सदस्य
महन्त कुमार राई	दि.रु.म. न.पा.-७	मनोनित सदस्य
धर्मराज पोखरेल	दि.रु.म. न.पा.-१५	मनोनित सदस्य
राकेश परियार	हलेसी तुवाचुङ न.पा.-७	मनोनित सदस्य
सुबास बिष्ट	उदयपुर	मनोनित सदस्य
बलराम पोखरेल	उदयपुर	मनोनित सदस्य
डा.धनप्रसाद सुवेदी	दिक्तेल ब.क्याम्पस, पूर्व विद्यार्थी संगठन	पदेन सदस्य
अनेरास्ववियु, क्याम्पस प्रा.क./इ.क.	दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस	पदेन सदस्य
नेपाल विद्यार्थी संघ, क्याम्पस इ.क.	दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस	पदेन सदस्य
अखिल क्रान्तिकारी, क्याम्पस प्रा.क.	दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस	पदेन सदस्य
संघीय समाजवादी विद्यार्थी युनियन, क्याम्पस प्रा.क.	दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस	पदेन सदस्य
अनेरास्ववियू, क्याम्पस प्रा.क.	दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस	पदेन सदस्य
रा.प्र.पा.विद्यार्थी संगठन, क्याम्पस कमिटि	दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस	पदेन सदस्य
नाम	ठेगाना	कैफियत
दुर्गाजयन्ती राई	दि.रु.म. न.पा.- ६	अध्यक्ष- सञ्चालक समिति
पूर्णराज राई	केपिलासगढी गा.पा.-१	उपाध्यक्ष- ,,
प्रकाशकुमार श्रेष्ठ	दि.रु.म. न.पा.- १	,,
ध्यानबहादुर राई	दि.रु.म. न.पा.- १	,,

अनुसूची-२

सञ्चालक समितिको पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको नामावली

नाम	पद	कैफियत
दुर्गाजयन्ती राई	अध्यक्ष	निर्वाचित
पूर्णराज राई	उपाध्यक्ष	निर्वाचित

प्रकाशकुमार श्रेष्ठ	सदस्य	निर्वाचित
ध्यानबहादुर राई	सदस्य	निर्वाचित
दिनेशकुमार घिमिरे	सदस्य	निर्वाचित
रामबहादुर बजगाई	सदस्य	निर्वाचित
टीका खत्री	सदस्य	निर्वाचित
तीर्थराज भट्टराई	सदस्य नगर प्रमुख-दि.रु.म. न.पा.	पदेन
उत्तमसिं राई	सदस्य त्रि.वि. प्रतिनिधि	पदेन
ध्रुवविक्रम राई	सदस्य (वडाध्यक्ष-दि.रु.म. न.पा.-२)	पदेन
राजनप्रसाद आचार्य	सदस्य(अध्यक्ष-खो.उ.बा.संघ)	
	पदेन	
लालप्रसाद घिमिरे	सदस्य(अध्यक्ष-प्राध्यपक संघ, क्याम्पस इकाइ)	
	पदेन	

अनुसूची-३

Faculty Members

S. No.	Name	Designation	Full time/Part ime	Faculty	Subject	M_Number
1	Hira kumar Rai	Campus Chief/Reader	Full timer	Humanities	Political Sc.	9862976358
2	Krishna Bahadur Rai	Asst. Campus Chief/Reader	Full timer	Education	English Edu.	9842877107
3	Harka Bir Rai	Asst. Campus Chief/Reader	Full timer	Management	Management	9849188041
4	Bimala Rai	Lecturer	Full timer	Humanities	English	9825775111
5	Sher Bahadur Tamang	Reader	Full timer	Humanities	Economics	9825713011
6	Ram Prasad Rai	Reader	Full timer	Education	Nepali Edu.	9741127423
7	Dhanakarna Shrestha	Reader	Full timer	Education	Nepali Edu.	9842877144
8	Lal Prasad Ghimire	Lecturer	Full timer	Education	English Edu.	9842877953
9	Bijaya kumar Rai	Lecturer	Full timer	Management	Management	9842906149
10	Padam Bahadur Bista	Lecturer	Full timer	Education	Math. Edu.	9843287652
11	Rabin Sunuwar	Assistant Lecturer	Full timer	Management	English Edu.	9862852709
12	Shyam Kumar Rai	Assistant Lecturer	Full timer	Education	English Edu.	9849209118
13	Bedi kumar Rai	Assistant Lecturer	Full timer	Humanities	Nepali	9842932790
14	Lila Bahadur Khatri	Assistant Lecturer	Full timer	Education	Population Edu.	9842849306

S. No.	Name	Designation	Full time/Part ime	Faculty	Subject	M_Number
15	Dewa Kumar Rai	Assistant Lecturer	Full timer	Humanities	Sociology	9862619050
16	Dhruba Shrestha	Assistant Lecturer	Full timer	Humanities	Sociology/ Antho.	9841313152
17	Shankar Thapa	Assistant Lecturer	Full timer	Management	Management	9841216613
18	Krishna Bahadur Rai	Assistant Lecturer	Part time	Humanities	Law	9851063569
19	Krishna Bahadur Gurung	Assistant Lecturer	Part time	Humanities	Sociology	9862620021
20	Parjun Rai	Assistant Lecturer	Part time	Education	Nepali Edu.	9842849343
21	Naindra Kumar Khatri	Assistant Lecturer	Part time	Education	Nepali Edu.	9824849008
22	SanjibThapa	Assistant Lecturer	Part time	Management	Management	9842905607
23	Chitra Kumar Subedi	Assistant Lecturer	Part time	Education	EPM	9862978253
25	Kalpana Rai	Assistant Lecturer	Part time	Humanities	Sociology	9862799933
26	Min Kumar Dahal	Assistant Lecturer	Part time	Humanities	Economics	
27	Subash Chandra Rai	Assistant Lecturer	Part time	Humanities	Economics	
28	Laxmi Kumar Rai	Assistant Lecturer	Part time	Humanities	Economics	9851234523

अनुसूची-४

Non Teaching Staffs

S. N.	Name	Designation	Remark	Mobile No.
1	Chuda Bahadur Karki	Accountant	Full time	9852849538
2	Gopal Dahal	Book Checker(Mukhia)	Full time	9842987012
3	Sanjib Khadka	Asst. Computer Operator	Contract	9852849108
4	Milan Chamling Rai	Asst. Computer Operator	Contract	9860004042
5	Ram Chandra Rai	Exam Asst. (Mukhia)	Contract	9842906055
6	Bed Maya Basnet	Administration	Contract	9819022220
7	Yubaraj Rai	Office Assistant	Full time	9840393158
8	Dhan Bahadur Darji	Office Assistant	Full time	9861195020

अनुसूची-५

भवन तथा कक्षाकोठाको विवरण

क.सं.	भवनको किसिम	भवनको संख्या	कोठा संख्या	प्रयोजन
१	एक तले कच्ची शैक्षिक भवन	४	८	कक्षा सञ्चालन
२	भू-कम्प ब्लक	३	६	कक्षा सञ्चलन/स्टोर
३	२ तले पक्की भवन	२	१०	कक्षा सञ्चालन

४	२ तले पक्की भवन	१	१०	प्रशासनिक र कार्यक्रम हल
५	२ तले पक्की भवन	१	४	पुस्तकालय/अध्ययन कक्षा
६	१ तले कच्ची भवन	१	२	कम्प्युटर ल्याव/ई-लाइब्रेर र स्टाफ रुम
७	एक तले कच्ची भवन	१	२	अध्ययन कक्षा
८	एक तले कच्ची भवन	१	२	फस्ट एड रुम र स्ववियु
९	एक तले कच्ची भवन	१	१	चमेना गृह
१	एक तले कच्ची भवन	१	१	सभाहल
१०	एक तले कच्ची भवन	२	१६	छात्रावास (६ वटा कोठा मात्र प्रयोग योग्य)

फर्निचरको विवरण:

क्र.सं.	विवरण	संख्या	प्रयोजन	कैफियत
१	डेस्क-बेन्च (फलाम र काठबाट निर्मित)			
	१६१ जोर	कक्षाकोठाको लागि	प्रदेश सरकार तथा दि.रु.म. न.पा.को सहयोग अनुदान	
२	डेस्क-बेन्च (फलाम र काठबाट निर्मित)	२७ जोर	कक्षाकोठाको लागि	क्याम्पस, UGC, वाल सेवा समाज
३	काठको डेस्क	१८०		
४	काठको बेन्च	१६६		
५	अफिस टेबल	२१		
६	काठको ऱ्याक	१८	शिक्षण समिति/रिडीङ रुम/पुस्तकालय	
७	खाट	१६	(छात्राबास र अतिथि)	अतिथिका लागि २ वटा कोठा
८	लञ्ज चियर(फलाम र काठबाट निर्मित)	२३	स्टाफ रुम समेत	सामुदायिक तथ सँस्थागत विद्यालयको सहयो समेत
९	टेवल सादा	१६	स्टाफ रुम समेत	
१०	काठको दराज	१२		
११	स्टिल दराज	४		
१२	सोफा सेट	१		
१३	सोफा	३		
१४	टि-टेबल	६		
१५	सेक्रेटरी टेबल	१		
१६	कम्प्युटर टेबल	११		
१७	डबल दराज	९		
१८	रिभल्बिङ चियर	९		

१९	स्टिल र्‍याक	२१	पुस्तकालय	
२०	एटेच टेबल	५	कार्यक्रम हल तथा छलफल गर्ने कोठा	
२१	काठको कुर्सी	५९		
२२	प्लास्टिक कुर्सी	१६०		
२३	ह्वाइट बोर्ड	१७		
२४	सूचना पाटी	४		

मेसिनरी तथा विद्युतीय सामान

क्र.सं.	विवरण	संख्या	कैफियत
१	डेस्कटप कम्प्युटर	३९	
२	ल्यापटप	७	
३	डिजिटल बोर्ड	१	
४	डिजिटल बोर्ड ठूलो	१	कक्षा कोठाको लागि
५	सि.सि. टि.भि.	१	
६	सि.सि. क्यामेरा	११	
७	सि.सि. टि.भि. DVR	१	
८	प्रिन्टर	७	
९	कार्ड प्रिन्टर	१	
१०	बिल प्रिन्टर	१	
११	सोलर-पाता, व्याट्रि, इन्भर्टर सेटण	१	२ किलोवाट उर्जाबाट प्राप्त
१२	सद्यलर पाता	२	
१३	इन्भर्टर	२	
१४	क्यामेरा	१	
१५	साउण्ड सिस्टम सेट	१	कार्यक्रम हलमा
१६	हेडसेट	४	
१७	प्रोजेक्टर	६	
१८	बुक रिडर डिभाइस	१	पुस्तकालय
१९	सरबर (कम्प्युटर)	१	

अन्य सामग्री

क्र.सं.	विवरण	संख्या	कैफियत
१	हिलटेक	५	
२	हिलटेक स्ट्याण्ड	२	
३	राडी चकटि	११	

ढ	प्लेट चम्चा सेट	३०	
छ	इलेक्ट्रीक केट्ली	२	
६	गैति		
७	झम्पल		
८	कोद्लो		
९	बेल्चा		
१०	कोदालो		

पुस्तक विवरण

विवरण	संख्या	कैफियत
साधारण	१३,३२०	विद्यार्थीका लागि
रिफेरेन्स्	९,२५८	सबैका लागि

अनुसूची-६

पूर्व विद्यार्थी मञ्च-दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस

मञ्चका पदाधिकारी सदस्यहरूको विवरण

क्र.सं.	नाम	पद
१	डा.धनप्रसाद सुवेदी	अध्यक्ष
२	श्री बिमला राई तिलुङ	उपाध्यक्ष
३	श्री दानबहादुर राई	उपाध्यक्ष
४	श्री राजेन्द्र राई	उपाध्यक्ष
५	श्री युबराज रिजाल	सचिव
६	श्री फूर्वा शेर्पा	कोषाध्यक्ष
७	प्रभास उदास	सह-सचिब
८	श्री खगेन्द्र राई	सदस्य
९	श्री धनकुमार तामाङ	सदस्य
१०	नारायण प्रसाद ढकाल	सदस्य
११	दिलकुमार खड्का	सदस्य
१२	बम बानिया	सदस्य
१३	सपना राई	सदस्य
१४	काजी बस्नेत	सदस्य
१५	राजकुमार राई	सदस्य
१६	इरान राई	सदस्य

दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस को Quality Assurance and Accreditation (QAA) यात्रा एक संक्षिप्त चर्चा

हर्कबीर राई
स. क्या. प्रमुख तथा

गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गर्नु उच्च शैक्षिक संस्थाहरुको आजको आवश्यकता हो । सीपयुक्त, कमाउँदै शिक्षा, पढ्दै सिक्दै, सर्वाङगीन विकास जस्ता कुराहरु शिक्षासँग जोडिनुपर्छ । विद्यार्थी मैत्री, प्रविधिमैत्री, आधुनिक शिक्षण विधि बाट शिक्षण सिकाइ कृयाकलाप सञ्चालन गरी दक्ष जनशक्ति उत्पादन गर्नुपर्दछ भन्ने विश्वविद्यालय अनुदान आयोग (UGC) को लक्ष्य छ । यसै सन्दर्भमा उच्च शिक्षा प्रदायक शैक्षिक संस्थाहरुलाई गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गर्ने केन्द्रको रुपमा विकास गर्न UGC ले विश्व विद्यालय अनुदान आयोग मार्फत QAA Division स्थापना गरी वि.सं. २००७ देखि "गुणस्तर सुनिश्चितता र प्रत्ययास QAA प्रदान गर्दै आइरहेको छ । यो प्रकृयामा संलग्न उच्च शैक्षिक संस्थाहरुमा धेरे राम्रो सुधारको थालनी भएको र विद्यार्थीमैत्री शिक्षामा अगाडि बढी रहेको पाइन्छ । तर QAA प्राप्त गर्नु सजिलो कार्य पक्कै होइन रहेछ । थुप्रै थुप्रै मापदण्डहरु पूरा गरी प्रत्यक्ष रुपमा विज्ञ समुहबाट अनुगमन मुल्यांकन गरी संगठीत र व्यवस्थित प्रकृयागत ढंगबाट संस्था अगाडि बढ्न सकेमात्र यसको लागि योग्य हुने देखिन्छ । QAA को यात्रा तय गरी प्राप्त गर्न UGC-QAA Division ले निम्न चरणहरु पार गर्नुपर्ने उल्लेख गरेको छ ।

चरण १ : उच्च शैक्षिक संस्थाले Letter of Intent (LOI) को लागि Document तयार पार्नुपर्ने ।

चरण २ : LOI लाई Educational Quality Assurance and Accredidation Council (EQAAC) मा बुझाउनुपर्ने ।

चरण ३ : LOI को Document मा Eligibility Test

चरण ४ : LOI Approved (EQAAC) बाट

चरण ५ : विभिन्न समितिहरु IQAC/SAT .... गठन, निर्देशीकाहरु निर्माण, कार्ययोजना निर्माण कार्यान्वयन गरी विभिन्न Criteria हरु अन्तर्गत प्रश्नहरुको समाधान ।

चरण ६ : Self study Report (SSR) तयारी

चरण ७ : SRR लाई (EQAAC) मा बुझाउने ।

चरण ८ : Technical Committee बाट SSR को Review

चरण ९ : SSR मा Feedback/ Review

चरण १०: Technical Committee बाट SSR Approved

चरण ११ : EQAAC बाट Peer Review Team PRT गठन

चरण १२ : PRT बाट Pre visit

चरण १३ : PRT बाट Recommendation

चरण १४ : PRT लाई Response Report

चरण १५: Response Report मा फेरी Feedback

चरण १६ : PRT को Final Visit

चरण १७: PRT बाट Recommendation

चरण १८: Response Report of Recommendation

चरण १९: QAA Cycle Complete

चरण २०: Accreditation/ not Accreditation

यसै सन्दर्भमा दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पसले QAA प्राप्त गर्न गरेको प्रयास तथा यात्रालाई यसरी प्रस्तुत गर्न सकिन्छ ।

१. वि.सं. २०७३ मा LOI प्राप्त

LOI प्राप्त गरिसकेपछि थप अगाडि बढ्न २०७५ साल असोज महिनामा क्याम्पस प्रमुखको नेतृत्वमा ७ दिने QAA अध्ययन भ्रमणमा QAA प्राप्त क्याम्पसहरु को भ्रमण गरियो ।

क) त्रियुगा जनता बहुमुखि क्याम्पस, गाइघाट

ख) सुकुना बहुमुखी क्याम्पस, मोरङ

ग) दमक बहुमुखी क्याम्पस, दमक

घ) महेन्द्र रत्न क्याम्पस, इलाम

२. भ्रमणबाट फर्केपछि क्याम्पसमा बृहत स्टाफ बैठक संचालक समितिसहित बसेर SRR प्रतिवेदन तयार पार्न निम्न समितिहरु गठन गरियो ।

क) Internal Quality Assurance Commit (IQAC)

ख) Self Assessment Team (SAT)

ग) Research Management Committee (RMC)

घ) Library & Computer Management Committee

ङ) Academic and Counseling Committee

च) Public Information, Relation and Publication Committee

छ) EMIS

ज) Placement, cancer course ling & Consultancy committee

झ) Infrastructure, Nature and health Care Committee

ञ) Grievance Redress Mechanism (GRM)

ट) Examination and Scholarship Committee

ठ) Canteen Management Committee

माथी उल्लेखित विभिन्न समिति तथा उपसमितिहरु गठन भइसकेपछि :(Main Activities) निम्न कार्यहरु सम्पन्न गरियो ।

१. सम्पूर्ण समितिहरुको निर्देशिका निर्माण
२. सम्पूर्ण समितिहरुको Action Plan र बजेट निर्माण
३. Action plan र बजेट अनुसार कार्यान्वयन
४. Operation र Academic Calendar निर्माण
५. अतिरिक्त र Remedial कक्षा सञ्चालन
६. बैंक इन्टनसीपको अनिवार्य व्यवस्था
७. स्नातक र स्नातकोत्तर मा भर्ना अघि प्रवेश परीक्षा सञ्चालन
८. आन्तरीक परीक्षाको व्यवस्था
९. कम्प्युटर ल्याबको व्यवस्था (५०+)
१०. E library Corner को व्यवस्था
११. प्राय सबै कक्षाकोठामा Projector जडान
१२. २००+ जोर नयाँ विद्यार्थी फर्निचरको व्यवस्था
१३. क्याम्पस आंशिक घेराबार
१४. सुविधा सम्पन्न Reading Room ६०+ विद्यार्थीको लागि व्यवस्था ।
१५. प्रशासनिक भवन र कार्यक्रमहरुको व्यवस्था
१६. लेखा, परीक्षा, प्रशासन, पुस्तकालयमा Software को प्रयोग
१७. लेखामा बैकिङ कारोबार
१८. पर्याप्त मात्रामा पुस्तक, जर्नल खरीद
१९. चमेनागृहको व्यवस्था
२०. खेलकुद सामाग्रीको व्यवस्था
२१. थप कक्षाकोठा भवन निर्माण
२२. Student Quality

Circle Group को गठन र सकृय

२३. प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा सुविधा
२४. दैनिक पाठयोजना र Teaching plan
२५. त्रैमासिक Academic Audit को व्यवस्था
२६. युवा रेडक्रस गठन र विभिन्न कार्यक्रम
२७. फूलबारी र १४००+ चिया रोपाई
२८. नियमित प्राध्यापक कर्मचारी तालिम
२९. नियमित अनुसन्धान कार्यशाला
३०. नियमित Peer Reviewed Research Journal प्रकाशन
३१. Mini Research with Grants
३२. Calendar अनुसार विद्यार्थीहरुलाई विभिन्न अतिरिक्त कृयाकलापमा सहभागी

३. दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पसले SSR Report तीन वर्ष लगातार प्रयास गरी २०७६ साल मंसीर ३० गते UGC, QAA Division मा बुझाउन सफल भईयो ।

४. SRR Report Technical Committee बाट स्वीकृत/ Approved भई २०७७ साल मंसीर ५ गते Peer Review Term (PRT) गठन गरेको ।

Co-ordinator : Prof . Dr . Basu Dev Kafle
Member : Prof . Dr . Bijaya Silwal
Member : Prof . Dr . Tara Chitrakar

Member: Staff of EQAAC

५. २०७८ माघ २२-२४ मा पहिलो Pre-visit PRT को सम्पन्न भयो जसले ६७ बुँदे सुझाबहरु प्रस्तुत गर्‍यो ।

६. PRT को सुझाबको Response Report २३ भाद्र २०७८ मा फेरी UGC मा बुझाइयो ।

७. पुन UCG -QAA Division ले १३ बुँदे Feedback पूरा गर्नको लागि आयो ।

८. पुन १६ पेजको Feedback Response Report UGC मा बुझाइयो ।

९. अन्तमा २०८० जेष्ठ २८-३२ मा PRT Final visit सम्पन्न

१०. पुन : २०८० भदौ ३० गते सो Final Visit Response Report QAA Division मा बुझायौं ।

अब यो अवस्थामा आइपुग्दा दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पसले QAA Cycle Complete गरेको देखिन्छ। निकट भविष्यमा Long Term Recommendation लाई पुरा गर्दै गर्दा QAA Certified हुनेमा हामी विश्वस्त छौ । यदि यो क्याम्पसले QAA प्राप्त गरेमा पूर्वी पहाडी जिल्लाहरु खोटाङ, भोजपुर, ओखलढुंगा, सोलुखुम्बु, संखुवासभा, ताप्लेजुङ जिल्लाको अग्रणी उच्च शैक्षिक संस्थाको रुपमा स्थापित हुनेछ ।

गजल

यहाँसम्म आईपुगेछु समयलाई पार गरेर
कति सपना अधुरै त कतिलाई साकार गरेर ।
आज नयाँ बन्न कोशिस गरिरहेछु
पुरानै जिन्दगीलाई मर्मत सम्भार गरेर ।
यो मन माया गरिरह्यो याद गरिरहन्छ
गएको थियो जो यो दिलमा प्रहार गरेर ।
म नदी हुँ समुन्द्रसम्म गन्तव्य छ
पोखिएर सेलाएर जाने छैन हतार गरेर ॥

–विबेश खड्का
बी.एड. दोस्रो वर्ष

गरिवीको अर्थ, गरिवी तथा असमानताका कारणहरु (Meaning of Poverty Causes Of Poverty and Inequality)

S . B . Tamang, (Reader)

परिचय (Introduction)

विश्वका धेरै विकासशिल देशहरुमा ,गरिवी असमनाता, बेरोजगारी र मानव संसाधन विकास सवैभन्दा ठूलो समस्या र चुनौतीको रुपमा रहेको छ। त्यसैले आर्थिक विकासको मूख्य उद्देश्य गरिवी,असमानता र बेरोजगारी घटाउनु र मानव संसाधनको विकास गर्ने हुनुपर्दछ। उत्पादनका सम्पूर्ण साधनहरु मानव संसाधनबाट परिचालित हुने भएकोले, गरिवी असमानता र बेरोजगारी न्युनीकरण गर्ने कार्य मानव संसाधनबाट मात्रै सम्भव हुन्छ। अन्तराष्ट्रिय गैरसरकारी संस्था,राष्ट्रिय गैह्र सरकारी संस्था बहुपक्षीय र एकपक्षीय एजिन्सीहरुले गरीव देशहरुमा गरीवी, असमानता र वेरोजगारीको समस्या हल गनै मानव पूँजीको निर्माण गर्ने वा मानवका ज्ञान, सिप क्षमताको विकासका क्षेत्रमा काम गरिरहेका छन्। धेरै जसो गरीव देशहरुको अर्थिक विकासको मूख्य उद्देश्य गरीवी र असमानता र वेरोजगारीको समस्या हल गर्ने र मानव संसाधनको विकास गर्ने हुन्छ त्यसैले यहाँ गरीवी तथा असमानता कारणहरुको वारेमा चर्चा गरिएको छ।

गरीवीको अर्थ (Meaning Of Poverty)

विशेषगरी न्यूनतम स्तरको पनि जिवन निर्वाह गर्न नसक्ने अवस्थालाई गरिवी भनिन्छ। अथवा न्यूनतम आधारभुत आवश्यकताहरु गाँस, बाँस, शिक्षा, स्वास्थ्य आदि पुरा गर्नको लागी आवश्यक पर्ने आम्दनी भन्दा न्यून स्तरको आम्दनी छ भने त्यसलाई गरिवी भनिन्छ।

Workd Bank का अनुसार गरिवी अपर्याप्त आम्दानी वा मानव विकास मात्रै नभएर कमजोर, आवाजहिन शतिहिन र प्रतिनिधित्व विहिन अवस्था हो,

आमान्य सेन Amaty san को अनुसार गरिवी न्यून स्तरको आम्दानी मात्र नभएर आधारभूत अधिकारवाट वञ्चित हुनु हो,

निष्कर्षमा गरिवी न्यून वा अपर्याप्त आम्दनी मात्र नभएर अशिक्षा कुपोषण, रोग सामाजिक सुविधाहरु जस्तै स्वास्थ्य सेवा स्वच्छताको अभाव सामाजिक तथा राजनैतिक प्रतितिधित्व र प्रतिष्ठाको अभावको अवस्था हो।

गरिवीलाई दुई प्रकारले व्याख्या गर्न सकिन्छ :-

१ निरपेक्ष गरिवी **(Absolute Poverty)**

निरपेक्ष गरिवी त्यस्तो अवस्थालाई भनिन्छ जहाँ मानिसहरुले गाँस वास कापस शिक्षा स्वास्थ्य जस्ता आधारभूत आवश्यता पुरा गर्न सकेको हुदैन। त्यसैले मानिसहरुलाई आफ्नो न्यूनतम जीवन स्तर प्राप्त गर्न नसक्नुलाई निरपेक्ष गरिवी भनिन्छ। आधारभूत आवश्यकता पुरा गर्नको लागी आवस्यक पर्ने आम्दनी गरिवीको रेखा हो यदि कुनै व्यक्तिको आम्दनी गरिवीको रेखामुनि छ भने

यसलाई नै निरपेक्ष गरिवी भनिन्छ । नेपालमा हाल करीव १९% मानिस गरिवीको रेखामुनी बाच्न बाध्य छन् ।

नेपालको सन्दर्भमा गरिवीको रेखालाई व्यक्तिले प्रति दिन प्राप्त गर्ने क्यालोरीको आधारमा मापन गरिन्छ । एक जान नेपालीले सामान्य रुपमा बाँच्नको लागी प्रतिदिन औसत रुपमा २१४४ क्यालोरी शक्ति खानाबाट प्राप्त गर्नु पर्दछ । यदि खानाबाट प्राप्त शक्ति २१४४ क्यालोरी भन्दा कम छ भने त्यो अवस्था नै निरपेक्ष गरिवी हो । विश्वबैकको २०१६ मा प्रकासित गरेको प्रतिवेदन विश्व विकास सूचकाङ अनुसार नेपालमा प्रति दिन आम्दानी यु.एस. डलर १.९० भन्दा कम हुने जनसंख्या १५% रहेको छ । यसलाई अन्तराष्ट्रिय गरिवीको रेखा मानिन्छ ।

२, सापेक्षा गरिवी (Relative Poverty)

मानिसहरुसंग वाँच्नको लागी पर्याप्त आम्दानी हुन्छ तर समुदाय र अन्य देशहरुको आम्दानी र जीवनस्तरको तुलनामा कम हुन्छ भेन त्यसलाईं सापेक्ष गरिवी भनिन्छ । त्यसैले सापेक्ष गरिवी भन्नाले कुनै पनि देशको औसत आम्दानी विश्वको औसत आम्दानी भन्दा कम हुनु हो नेपाल जस्तो विकासशील मुलुकहरुमा सापेक्ष गरिवी भन्दा निरपेक्ष गरिवी विकाराल समस्याको रुपमा खडा भएको छ र देशको चुनौती पनि निरपेक्ष गरिवीको न्यूनीकरण गर्नु रहेको छ ।

व्रिटिस समाजशास्त्री पिटर टाउनिसण्डले गरिवीलाई यसरी परिभाषित गरेको छन गरिवी भनेको गरिवी नापिने समाजमा प्रचालित वा व्यापक रुपमा स्वीकारिने क्रियाकलापहरुमा सहभागी हुनु र जीवन स्तर भोगन आवश्यक साधनहरुको अभाव हुनु हो । प्रति दिन १ डलर गरिवी रेखाको सट्टा प्रयोग गर्दा यस्तो असर पाइन्छ कि अव उच्च औसत उपयोग भएका क्षेत्रहरुमा पनि बढी उच्च गरिवी पाईन्छ ।

गरिवीको र असमानताका कारणहरु (Meaning of Poverty and Inequality)

हाल विश्वका केहि मुलुकहरुलाई छोडेर धेरै जसो मुलुकहरुलाई गरिवीको कुचक्रले सताएको छ । अशिक्षा वेरोजगारी, अस्वस्थ्य वासस्थान, औषधि मुलोको अभाव कुपोषण जस्ता आर्थिक सामाजिक खरावीहरुले एसिया अफ्रिका माध्यपूर्वका मुलुकहरु र ल्याटिन अमेरीकी मुलुकहरुमा जरा गडीसकेको अवस्था छ । विश्व एकातिर अन्तरिक्षमा प्रवेश गरि सकेको छ भने अर्कोतिर विश्वका धेरै मुलुकहरुमा व्यप्त भयावह गरिवीले विकासलाई चूनौती दिइरहेको छ । विश्वमा धेरै मानिसहरु निरपेक्ष गरिवीको रेखामुनि रही जीवन यापन गर्न वाध्य भएका छन् । यस्तो व्यप्त गरिवी र असमानताका कारणहरुलाई बुदागत रुपमा निम्नानुसार व्याख्या गर्न सकिन्छ ।

१, साधनहरुको अल्प उपयोग वा दुरुपयोग (Under Utilization or Misutilization of Resource)

विशेष गरि अल्पविकासित देशहरुमा उपलव्ध भएका साधन र स्रोतहरु वढ्दो जनसंख्याको कारणले यात वढि उपयोग भएका छन यात कम उपयोग भएको छन् वनजंगल र खनिज पदार्थहरुको अत्यधिक शोषणले अल्पविकसित मुलुकहरुमा विभिन्न प्राकृतिक प्रकोपहरुको सामना गरि रहनु

परेको छ भने कतिपय मुलुकहरुमा आफ्नै देशमा सहज प्राप्त भएका प्रकृति प्रदान उपहारहरु जस्तो नदि, नाला वनजंगल, खनिज पदार्थ आदि पुँजी वा प्रविधिका अभावले उपयोग हुन सकेको छैन । त्यसकारण अल्पविकासित मुलुकहरुमा उच्च गरिवी र असमानतामा वृद्धि हुन पुगेको छ ।

२, परम्परातग कृषि प्रणाली (Traditional Agriculture System)

विकासोन्मुख देखका मानिसहरुले प्रमुख पेशाको रुपमा कृषि व्यवसायलाई अगंलिका हुन्छन् । तर आधुनिक तरिकाले कृषि व्यवसाय संचालन भएको छैन । कृषि कार्य पुरानै परम्परातग ढंगले गरिन्छ । कृषि पूवाधारहरु जस्तै सिंचाई, यन्त्र उपकरण, उन्नत वीउ विजन, किटनाषक औषधी, रसायनिक मल, कृषि वजार, संगठन, कृषि यातायात, कृषि ऋण, प्रविधिक ज्ञानको अभाव, आदि कारणले कृषि उत्पादन घट्दा आम्दानी घट्छ र गरिवीको चपेटावाट कृषकहरु बाहिर निस्कन सक्दैन । समाजमा कृषि योग्य जमिन को असमान वितरण पनि रहेकोले उच्च गरिवी र असमानताको खाडल झन फराकिलो हुदै गएको छ ।

३, उच्च जनसंख्या बृद्धि (High Growth Rate of Population)

विकासोन्मुख देशको जनसंख्या बृद्धिदर विकसित देशहरुको तुलनामा निकै वढि भएको कारणले तिनिहरुको आर्थिक वृद्धिदरले बद्दो जनसंख्यालाई भोग्न गाह्रो भईरहेको छ। बृद्धि जनसंख्यालाई पालनपोषणमा आम्दानीको ठूलो हिस्सा खर्च भएपछि वचत, लगनी तथा पूँजी निर्माण दर कम भए पछि लगानी कम हुन्छ । उत्पादन क्षमता कम हुन्छ, उत्पादन कम भए पछि आम्दानी कम हुन्छ र शिक्षा स्वास्थ्य लगायत अन्य सामाजिक सुविधाहरु खरिद गर्न नसक्ने अवस्थाभित्र पुगि गरिव गरिवी नै रहने र धनी धनी दिन प्रतिदिन धनि बन्दै जाने सम्भावना रहि गरिवी र असमनता वीच झन खाडल फराकिलो बन्दै जाने अवस्था रहन्छ ।

४, आधारभूत सेवा सुविधाहरुको अभाव तथा विलासिलाका वस्तुहरु औइरो (Lack of Basic faculties And Influx of Luxuries Goods)

गरिव देशका मानिसहरुले शिक्षा स्वास्थ्य खानेपानि दाल चामल नुन तेल लत्ताकपडा जस्ता सेवाहरु पर्याप्त मात्रामा उपयोग गर्न पाइरहेका छैनन् भने यसको ठिक उल्टो अनावश्यक विलासिताका विदेशी वस्तुहरु जस्तो महंगो मोवाइल, गाडी, फ्रेज, टि.भी., गरगहना, चुरोट, मदिरा जस्ता वस्तुहरुको आयात वढी रहेको हुन्छ । यसले गर्दा आफ्नो देशको संचित विदेशी मुद्रा खर्च हुन्छ, व्यापार सन्तुलनमा असन्तुलन हुन्छ । जस्ले गर्दा अल्पविकासित मुलुकहरुको आर्थिक विकास माथि नराम्रो असर परि रहेको हुन्छ ।

५, पूँजिको अभाव (Lack of Capital)

गरिबीको देशहरुमा पुँजीको अभाव हुनु पनि गरिवीको प्रमुख कारण हो । गरिव देशका आदि मानिसहरु गरिवीको चपेटामा परेर न्यून जीवन व्यातित गरिरहेका हुन्छन् जसले गर्दा मानिसहरु पूँजि निर्माणको लागी बचत हुन सक्दैन न्यून बचतको कारणले लगानी कम हुन जान्छ उत्पादन घट्न गई आम्दानि कम हुन को साथै बचत न्यून हुन जान्छ। धेरै जसो गरीव मुलुकहरुमा GDP को १० प्रतिशत मात्रै बचत हुने गर्दछ ।

६, राजनैतिक तथा प्रशासनिक कमजोरी (Political and Administrative Weakness)

प्राय जस्तो गरिव देशहरुमा राजनैतिक तथा प्रशासनिक संरचनामा स्थाइत्व हुदैन राजनैतिक परिवर्तनको प्रकृया संक्रमण कालमै रुपमा गुज्रिरहेको हुन्छ। आर्थिक बिकासको लागी सक्षम सक्तिशाली राजनैतिक शक्तिको अभाव रहन्छ । आर्थिक उन्नति नभएपछि मानिसहरु गरिवीको कुचङकमा रहन बाध्य हुन्छन् ।

७, लैंगिक असमानता (Gender Discrimination)

गरीव देशहरुमा लैङ्गगिक असमताले व्यापक स्पमा जरा गाडेको हुन्छ । महिला र पुरुष वीच असमानता विधमान रहन्छ । सामाजिक धार्मिक साँस्कृतिक मान्यताका कारणले गर्दा आर्थिक कृयाकलापमा महिलाको सहभागिता ज्यून रहन्छ । प्राय देशहरुमा पुरुष प्रधानता रहने हुदा हरेक परीवारमा महिलाको सहभागिता आम्दानीको स्तर न्यून हुने भएकोले त्यस्ता देशहरुमा गरीव र असमानता व्यापक रुपमा रहेको हुन्छ ।

गरीव मुलुकहरुमा गरीवी र असमानताका यति धेरै कारणहरु रहेता पनि गरीवी र असमानतालाई हटाउन नसकिने भन्ने चाँही होइन देशमा लगानीमा वृद्धि गरेर ग्रामीण क्षेत्रको विकास गरेर उपलव्ध साधन स्रोतको परिचालन गरेर आधुनिक कृषि प्रणली अपनाएर लैंगिक असमानता कम गरेर रोजगार मुल शिक्षा प्रणलीको विकास गर्न सकेमा गरीवी उन्मुलन भई देश आर्थिक उन्नती तर्फ अग्रसर हुन्छ ।

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैं, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा वडा एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं।

साथै जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाइसराई, सम्बन्ध बिच्छेद लगायत व्यक्तिगत घटना समयमा नै दर्ता गराऔं ! सभ्य नागरिकको भूमिका निर्वाह गरौं।

खोटेहाङ गाउँपालिका
वडा नं. १, लिकुवापोखरी, खोटाङ

सुनिल ढुङ्गाना
वडा सचिव
९८४२३६८६१२

धन बहादुर महाराजी खड्का
वडा अध्यक्ष
९८६११२७५७०

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैं, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा हाम्रा ग्राहकवर्ग एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं।

शुभलाभ बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.
प्रबन्धक
सन्जिव थापा
९८५२८४९७६७
तथा कार्यालय परिवार

व्यक्तिगत भिन्नता र सिकाइ

सह-प्राध्यापक, धनकर्ण श्रेष्ठ
नेपाली विभाग, दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस

व्यक्तिगत भिन्नता भनेको प्रत्येक प्राणी जन्मदा विशेष विशेषता लिएर जन्मेको हुन्छ। यसका केही विशेषता जन्मजात हुने गर्छन्। केही विशेषतालाई वातावरणले प्रभाव पार्ने गर्दछ। यस्ता विशेषताले गर्दा एक व्यक्ति देखि अर्को व्यक्ति भिन्न हुने गर्दछ। यसैलाई व्यक्तिगत भिन्नता मानिन्छ। यो मान्छे मान्छे विचको अनुहार हु बहु नमिले जस्तै व्यक्ति व्यक्ति बिचका विशेषताहरु पनि मिल्दैनन्।

शिक्षकहरु कक्षामा विद्यार्थीहरुलाई पढाउँदा पढाउँदै थाकी सकेका हुन्छन्। कोही विद्यार्थी कक्षामा शान्त भएर बस्छन् , कोही चकचक गर्छन्। कोही पढाउँदा शिक्षकलाई ध्यान दिन्छन्। कोहीले अन्यत्रै ध्यान दिन्छन्। यस्ता बिभिन्न खालका बच्चालाई पढाउन त ज्यादै कठिन हुन्छ। धेरै शिक्षकहरूले यस्तै समस्या झेलिरहेका हुन्छन्। हरेक मानिसको औंठा छाप पनि एक अर्काबिच मिल्दैन त्यस्तै व्यक्ति व्यक्ति बिच पनि सबै कुरामा समानता हुँदैन। एउटै आमाले जन्माएका सन्तान बिच त केही न केही भिन्नता हुन्छ। सँगै जन्मेका जुम्ल्याहा बिच त भिन्नता हुन्छ। अनि शिक्षकहरूले कक्षाका सबै विद्यार्थीहरूमा कसरी समानता खोज्ने त शिक्षकहरुले ?

व्यक्तिमा विभिन्न समानता हुँदा हुँदै पनि एक आपसमा खास भिन्नता पनि हुने रहेछ, यस्तो भिन्नतालाई वैयाक्तिक भिन्नता भनिन्छ। हो, एक व्यक्ति देखि अर्को व्यक्तिमा जैविक मानसिक संवेगात्मक, साँस्कृतिक भिन्नता हुने गर्दछ। यसैले गर्दा नै हरेक व्यक्ति अर्को व्यक्तिभन्दा भिन्न हुने गर्दछ। यसरी हेर्दा व्यक्तिगत भिन्नता भन्नेकुरा अनौठो जस्तो लाग्दछ। तर शिक्षकहरूले यस्ता व्यक्तिगत भिन्नतालाई नौलो मान्नु हुँदैन। यो त प्रकृति प्रदत्त स्वभाविक गुण हो। हो यसैमा शिक्षकहरूले आफूलाई अभ्यस्त गराउनु पर्छ। विद्यार्थीका व्यक्तिगत भिन्नतालाई पत्ता लगाएर शिक्षकले सोही अनुसार पढाउनु पर्दछ, सिकाउनु पर्छ तब मात्र हरेक गुरुहरू शिक्षक होइन्छ। यसो नगर्ने हो भने त सबै मानिस शिक्षक हुने थिए होला नि ?

व्यक्तिगत भिन्नता त विद्यार्थीहरूमा मात्र होइन हाम्रो परिवारमा पनि हुन्छ नि होइन र अवश्य हो। तपाई हामीमा पनि छ। प्रत्येक घर परिवारमा छ। सबैको रुची एउटै हुँदैन। सबैको बुद्धि एकै किसिमको हुँदैन। सबैको ज्ञान एकै किसिमको हुँदैन। अनि शिक्षकहरूले सबै विद्यार्थी एकै किसिमको हुने कल्पना गर्न मिल्छ त ? त्यो त मिल्दैन। मानसिक क्षमताले नै सिकाइमा प्रभाव पार्छ भनिन्छ। सिकाइ त मानसिक प्रक्रिया हो। शारीरिक मापन फरक भए जस्तै मानसिक अवस्था, सिक्ने तरिका, संझने शक्ति, बिर्सने बानी पनि व्यक्ति अनुसार फरक हुन्छन्। मानसिक क्षमताका कारण व्यक्ति व्यक्ति विच सिकाइमा फरक आउने कुरा सत्य हो। व्यक्तिगत भिन्नताको प्रभाव सिकाइ प्रक्रिया र उपलब्धीमा पर्ने गर्दछ।

तीस जना विद्यार्थी भएको कक्षामा तीस किसिमका विद्यार्थी हुने गर्छन्। केही विषयमा

समानता भए पनि यी विद्यार्थीहरूमा तीसै प्रकारका भिन्नता हुने गर्दछ । सबै विद्यार्थीहरूमा एउटै रुची एउटै क्षमता, एउटै उपलब्धी खोज्नु मुर्खता सिवाय अरु केही होइन यसको मतलब हरेक व्यक्ति अर्को व्यक्ति देखि भिन्न हुन्छ भन्ने नै हो । अंग्रेजीमा एउटा भनाई छ " Every child is special" अर्थात हरेक बच्चा विशेष हुन्छन् । यही भनाइलाई मनन् गर्ने हो भने वैयक्तिक भिन्नता जन्मजात हो वा यसलाई प्रभाव पार्ने अन्य कारक तत्व हुने गर्छन् भनेर के शिक्षकहरू द्विविधामा रहेको पाइन्छ । यो जन्मजात मात्र हुँदैन । यसलाई विभिन्न तत्वहरूले प्रभाव पार्ने गर्दछ । कुनै पनि व्यक्तिको व्यक्तित्व, बुद्धि, सिक्ने क्षमता आदि व्यक्तिगत भिन्नताको आधार हुने गर्दछ । यसको कारणबाटै सिक्ने कार्यमा प्रभाव पर्दछ ।

व्यक्तिगत भिन्नता विभिन्न कारणहरूबाट हुने गर्दछ । पहिलो कारण वंशाणुगत गुण नै हो । यो जन्मजात आउने गर्दछ । यो जीनसँग सम्बन्धित हुने गर्दछ । वंशाणुगत प्राप्त हुने भिन्नता व्यक्ति/विद्यार्थीका आमाबाबु, उसको पूर्वजहरूसँग सम्बन्धित छ । वंश परम्पराबाट प्राप्त हुने एक किसिमको जन्मजात शक्ति हो । नवजात सन्तानमा उस्का आमाबाबु र उसका पूर्वजहरूको गुण स्थानान्तरण भएको हुन्छ । यस्ता गुणहरू शारीरिक तथा मानसिक दुबै प्रकारको हुने गर्दछ । वंशाणुगत गुणहरू त पुस्ता पुस्तासम्म आउने गर्दछ । व्यक्तिमा उसका बाबु तर्फका सात र आमा तर्फका सात पुस्ताका गुणहरु कुनै न कुनै किसिमले स्थानान्तरण भएका हुन्छन्, भन्ने मत विद्वानहरुको रहेको छ । त्यसैले सगोल परिवारका दाजुभाइहरूका सन्तानमा केही न केही वंशाणुगत गुण फरक हुने गर्छन् ।

वैयक्तिक भिन्नतालाई वातावरणले पनि महत्वपूर्ण प्रभाव पार्दछ । तसर्थ वैयक्तिक भिन्नतालाई प्रभाव पर्ने अर्को तत्व वातावरण पनि हो भन्न सकिन्छ । वातावरण प्राकृतिक मात्र हुँदैन । सामाजिक तथा सांस्कृतिक पनि हुने गर्छ । व्यक्ति जुन सामाजिक वातावरणमा हुर्किन्छ त्यो सामाजिक वातावरणको रहन सहन, चाल चलन, आंचारविचार, आहार विहारले व्यक्तिको व्यक्तित्वलाई प्रभाव पार्दछ ।

भौतिक तथा सांस्कृतिक वातावरणले पनि विद्यार्थीहरुको शारीरिक तथा मानसिक अवस्थालाई असर गर्दछ । यसले व्यक्तित्वलाई प्रभाव पार्दछ । उपयुक्त भौतिक, सांस्कृतिक तथा सामाजिक वातावरण छैन भने शारीरिक तथा मानसिक विकासमा असर पर्छ । वंशाणुबाट प्राप्त भएका असल गुण पनि वातावरण अनुकुल भएन भने ती गुणहरूको सामान्य विकास हुन पनि संभव हुँदैन । यी दुई तत्वले मात्र व्यक्तिको वैयक्तिक भिन्नतालाई प्रभाव पारेका हुँदैनन् । यी बाहेक जाति, प्रजाति धर्म स्थान आदि भिन्न हुँदा यसको अभ्यास पनि भिन्न हुन्छन् । यी विशेष कारणले व्यक्तिको दिनचर्यामा पनि प्रभाव पार्दछ । यिनै प्रभावको असर बुद्धि, क्षमता, योग्यता रुचीमा देखिन्छ ।

यस्ता वैयक्तिक भिन्नता कसरी पहिचान गर्ने भन्ने कुरामा आज धेरै शिक्षकहरू अलमलमा रहेका हुन्छन् । यसका लागि बहुबुद्धि वा बहुप्रतिभाको सम्बन्धमा जानकारी हुनुपर्छ । सबै व्यक्तिमा एकै किसिमको प्रतिभा हुँदैन । अनि प्रत्येक व्यक्तिमा कुनै न कुनै प्रतिभा हुने गर्छ । प्रतिभा शुन्य व्यक्ति हुनै सक्दैन । यस्ता प्रतिभालाई बहुबुद्धि पनि भन्ने गरिन्छ । मानौ चालिस जना विद्यार्थी भएका कक्षामा शिक्षकले पढाउँदा सबै विद्यार्थीलाई समान किसिमले ध्यान दिएको हुन्छ तर कतिपय विद्यार्थीले शिक्षकले पढाएको पाठ ग्रहण गर्छन् कतिपयले ग्रहण गर्न नै सक्दैनन् ।

यसको मतलब शिक्षकद्वारा गरिने शिक्षण विधिले प्रभाव पारेको हुन्छ । व्यक्तिको/विद्यार्थीको प्रतिभाको आधारमा शिक्षण विधि छनौट गर्नुपर्छ । विषयवस्तु र विद्यार्थीको प्रतिभा विचको पुलको काम शिक्षण विधिले गर्नुपर्छ । कतिपयले व्याख्यानको आधारमा कै अधारमा सिकेका हुन्छन् । कतिपयले श्रव्यदृष्यका माध्यमबाट सिकाएका कुराहरू छिटो र प्रभावकारी रुपले सिकेका हुन्छन् । कतिपयलाई गणित पढ्न सजिलो पनि हुने गर्छ । कतिपयलाई गणित विषय मनै पर्दैन, जति सिकाए पनि सिक्दै सक्दैनन् ।

शिक्षकहरू अझै पनि अलमलमा हुन सक्छन् । यो बहुप्रतिभालाई अलि सरल रुपमा भन्नुपर्दा बहुप्रतिभालाई अंग्रेजीमा Multiple Intelligent भनिन्छ । अमेरिकी विकासात्मक मनोवैज्ञानिक हार्वड गार्नरले “प्रत्येक व्यक्तिमा अलग अलग वृद्धि हुन्छ” भन्ने सिद्धान्त प्रतिपादन गरे । उनलाई संज्ञानात्मक मनोवैज्ञानिक पनि भनिन्छ । मानिसहरू विषयवस्तुलाई घोकेर, संझेर, याद गरेर किताब पढेर संझन सक्छन् भन्ने विश्वास गर्दथे । सिक्ने र संझने तरिका भिन्न भिन्न हुने कुरा मात्र बताएनन्, मानिसमा विभिन्न प्रकारका प्रतिभा हुन्छन् भन्ने बहुबुद्धिको सिद्धान्त पनि प्रतिपादन गरे । यिनी पियाजे, इरिक एरिक्सन, ब्रुनर जस्ता मनोबैज्ञानिकको विचारबाट प्रभावित थिए ।

उनका अनुसार बुद्धिको स्वरुप एकाङ्की हुँदैन, यो बहु आयामको हुने गर्दछ । यही कारणले गर्दा एक अर्का विच बुद्धि अलग हुने गर्छ । प्रत्येक व्यक्तिको बुद्धि दोश्रोबाट स्वतन्त्र हुने गर्दछ । बुद्धिका विभिन्न प्रकारमा एक अर्का विच अन्तरक्रिया पनि हुने गर्दछ । प्रत्येक व्यक्तिमा कुनै न कुनै विलक्षण बुद्धि हुने गर्छ । यहाँ बुद्धिलाई प्रतिभा पनि भनिएको छ । एक किसिमको प्रतिभा भएको व्यक्तिमा अर्को प्रतिभा हुँदै हुँदैन भन्ने होइन । कुन प्रतिभाको बढी वर्चश्व हुन्छ भन्ने हो । जुन व्यक्तिमा जुन प्रतिभाको बढी वर्चश्व हुन्छ सोही अनुसार सिकाइ हुन्छ भन्ने हो ।

यो बहुबुद्धि सिद्धान्तको शिक्षण सिकाइसँग के सम्बन्ध छ भने कक्षाका सबै विद्यार्थीले सिकाउन खोजेका कुरा समान किसिमले सिक्दैनन् । शिक्षकले सबै विद्यार्थीलाई एक तरिकाबाट सिकाएकै हुन्छन् । शिक्षकले सञ्चालन गरेको शिक्षण सिकाइ क्रियाकलापबाट कतिपय विद्यार्थीले विषयवस्तुलाई ग्रहण गरेका हुन्छन्; कतिपयले ग्रहण गर्न सक्दैनन् । सिक्न नसक्ने विद्यार्थीलाई मन्दबुद्धि भएको आरोप पनि लगाइन्छ । तर विद्यार्थीले सिक्न, ग्रहण गर्न नसकेको कुरालाई मन्दबुद्धिको कारण भन्न मिल्दैन । यसको मुख्य कारण सबैमा एकै किसिमको बुद्धि हुँदैन, प्रतिभा हुँदैन । फरक बुद्धि भएका व्यक्तिले फरक किसिमबाट सिक्छन् ग्रहण गर्छन् । यसका लागि शिक्षकमा बहुबुद्धि सिद्धान्तको जानकारी हुनुपर्छ । सोही अनुसार विद्यार्थीको प्रतिभाको पहिचान गरी शिक्षण सिकाई क्रियाकलाप बनाउनु पर्छ । यसरी सिकाइ गर्न सकेमा नसिक्ने कोही पनि हुँदैन ।

उदाहरणको रुपमा कुनै विद्यार्थी भाषिक प्रतिभाको रुपमा छ भने उसले व्याख्यान विधिको प्रयोग गर्दा स्पष्ट रुपमा ग्रहण गर्न सक्छ । कुनै विद्यार्थी दृष्टा प्रतिभाको छ भने उसलाई दृष्य चित्र, भिडियो, चलचित्र, चार्ट, ग्राफ आदि प्रयोग गर्दा स्पष्ट रुपमा ग्रहण गर्न सक्छ । यदि कुनै विद्यार्थी साङ्गितिक प्रतिभाको छ भने लयात्मक, गेयात्मक, किसिमले कविता वा गीत मार्फत शिक्षण गर्दा सजिलै ग्रहण गर्न सक्छ । यस्तै अन्य प्रतिभाका लागि पनि फरक फरक तरिका प्रयोग गर्न सके नसिक्ने विद्यार्थी कोही हुँदैनन् । त्यसो भए सबै विद्यार्थीहरूमा यी सबै प्रतिभा हुन सक्छ त ? भन्ने जिज्ञासामा

बिलकुल सक्छन् बरु यसको प्रतिशत कति हो भन्ने हो ।

कुनै प्रतिभा शशक्त हुन्छन् त कुनै प्रतिभा शुषुप्त हुन्छन् । व्यक्तिमा एक वा दुई प्रतिभाको प्राधान्यता हुने गर्छ। यिनै प्रतिभाको आधारमा सिकाइ मात्र होइन, जीवन पद्धति नै अगाडि बढ्छ। यसले रोज्ने अध्ययन क्षेत्र, रोजगारी क्षेत्रमा पनि प्रभाव पार्दछ ।

यी माथि वर्णन गरिएका बहुप्रतिभाका विभिन्न नौ ओटा प्रतिभाहरूमा भाषिक, दृष्य, शारीरिक साङ्गीतिक, तार्किक, वैयक्तिक, अन्तरवैयक्तिक, प्राकृतिक प्रतिभा आत्मिक प्रतिभा हुन । यिनै प्रतिभाका आधारमा शिक्षकले शिक्षण गर्नुपर्छ । यी मध्ये आत्मिक प्रतिभा भएका व्यक्तिहरु बढी अन्तरमुखी हुन्छन् । मन र शरीरको सम्बन्धलाई बढी जोड दिन्छन् । मन र आत्माको सम्बन्धको खोजी गर्छन् । यिनीहरूमा स्वस्थ्य शरीर, स्वस्थ्य मन र असल विचार भन्ने भावना हुन्छ । यस्ता प्रतिभाले ' म' को खोजी गर्छन् । 'म' को हुँ ? म यस धर्तिमा किन आएको हुँ ? म जन्मिनुको अगाडि के थिएँ ? म मृत्युपछि कहाँ हुन्छु ? जस्ता अमूर्त प्रश्नको जवाफ खोज्न सधैं घोत्लिन्छन् । योग, ध्यान, साधनामा पर्याप्त समय लगाउँछन् । यस्ता प्रतिभा भएका व्यक्तिहरू भविष्यमा दार्शनिक, महर्षि, योगी आदि हुन सक्छन् ।

तसर्थ अबको संवृद्धि भनेको शिक्षा नै हो । हरेक क्षेत्रमा परिवर्तन ल्याउन शिक्षाको महत्वपूर्ण भूमिका र हात रहेको हुन्छ । शिक्षा परिवर्तनमा शिक्षकको महत्वपूर्ण हात रहेको हुन्छ । शिक्षकले त्यो दायित्व पूरा गर्न व्यक्तिगत भिन्नता अनुसार शिक्षण सिकाइ गर्नै पर्छ । भन्ने कुरामा कसैको दुईमत हुनै सक्दैन ।

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैं, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा हाम्रा ग्राहकवर्ग एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

साथै

हामीकहाँ हार्डवेयरका सम्पूर्ण सामग्री पाउनुका साथै विभिन्न मेशिनरी सामग्री, प्लाष्टिक टनेल, झोला लगायत अर्डर अनुसारका सम्पूर्ण सामग्री पाइन्छ।

सनराइज ट्रेड एण्ड सप्लायर्स

प्रो. विदुर लुइँटेल

९८५२८४९२८०

दिक्तेलबजार

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैं, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा हाम्रा ग्राहकवर्ग एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लिमिटेड
शाखा कार्यालय दिक्तेल
प्रबन्धक
रामकुमार आचार्य
९८५२८४९१५५
तथा कार्यालय परिवार

A Brief Study on the Structural Organization of Researched Essay

Ghimire, L . P .
Lecturer, English

1 . Abstract

'This is an article written for publication . 'Structural Organization of Researched Essay' is the core subject matter of this article . It has focused on the introduction of the parts of a Researched Essay . They are (i) introduction, its parts ,like hook, background information and thesis statement (ii) the body paragraph (s) and its parts, like topic sentence, details and conclusion (iii) the conclusion and its parts, like advice, insight warning etc . The source of the materials is some authentic references . Method of study is collection of materials, study of them sincerely, making a brief note of them and writing the final copy . The examples involved in the article are from the very authentic references . It presents maximum examples from different authentic references . It is just a general study of researched essay .

2 . Glossary

thesis, background, researched essay, sally, conclusion, academic writing, quotation

3 . Introduction

'What is Researched Essay' is a critical question . We need to study structural patterns of essays in general before writing a journal article .

3 . 1 Meaning and definition of the word, 'essay'

The word 'Essay' derived from the French infinitive 'essayer'- meaning 'to try or to attempt' . In English, essay first meant 'a trial' or 'an attempt' . Google

" . . . . . . a loose sally of the mind, an irregular, indigested piece, not a regular and orderly composition"- Samuel Johnson's Dictionary

"A short piece of writing by a student as part of a course of study . " Oxford Advanced Learner's Dictionary, 7th Edition

"A short piece of writing on a particular subject written in order to be published" Oxford Advanced Learner's Dictionary, 7th Edition

"An attempt to do something" Oxford Advanced Learner's Dictionary, 7th Edition

3 . 2 General concept about the essays

An essay is a literary genre . Naturally it is not composed as strictly as the story, poetry or drama . What is true is: it begins with introduction, moves to body and ends with a conclusion . Speaking of the structure of the body, it is the core part of essays . It is a linear or circular literary composition . It is like a garland . One cannot easily notice the beginning and the ending of a garland on completion of its weaving and knitting . Any piece of flower may look like the beginning or ending of the garland . The essays are

similar to it . One can begin her/his essay from any one concept about the topic and can connect the other concepts as naturally, so that systematically, as possible . It means, if an essayist begins her/his essay from concept A, she/he has to move to concept B . Then to C, D, E concepts and so on . If an essayist begins her/his essay from concept B, she/he can then move to concept C, then D and finally she/he has to move to concept A . He/she cannot move from concept B to A, C to B or the like . It spoils the natural order . Sometimes the writers adopt the zigzag method, too . They go to A from B or C and so on .

One has to determine the size of her/his essay before beginning it . Then she/he has to analyze the natural order of those concepts and arrange them under concepts A,B,C,D . Therefore it captures the spirit of natural, thus systematic, order . For examples;

A . Joan Didion, an American essayist, has begun her essay, 'In Bed' with the frequency of migraine headache per month . Then she has moved to the general concept about migraine headache . Then after she has moved to the way she regarded it as and so on and so forth . She could have begun her essay from the cause of migraine headache . Then she could have moved to the effects, symptoms, preventive measures, treatment and so on serially . Or, she could have begun her essay from symptoms of migraine . Then she could have moved to the preventive measures and treatment etc . But she could not destroy the natural order of the concepts .

B . Barbara Holland, an American essayist, has begun her essay, 'Speaking of Children' with the advantages of having few children and disadvantages of having multiple children to the parents:

"One child is outnumbered . You can brainwash it . You can make it do what you want it to do, carry it to parties and toss it on the bed with the coats, lug it in a bag pack through the Adirondacks, ... " Then she has moved to the disadvantages and vice versa . She could begin from disadvantage and move to the advantages or the like .

C . Similarly, Isaac Asimov, an American professor, has begun his essay 'The Nightmare Life Without Fuel' with the result of fuel (oil) crisis:

"One train out of five breaks down every morning, buses have gone, bicycles slosh and slide, thus the speaker (author) walks to demolish the roads, company buildings, factories . . . " etc . Then the author has moved to how the automobiles dwindled: "The price of gasoline climbed, only the well-to-do (filthy rich) drove them, the automobiles got overturned and burnt, the car parts became the metal source . " Then after Asimov has moved to the ironical advantages of the fuel (oil) crisis: "The newspapers continually wrote about them, the air became clearer, it was less cold, police moved to their beats, crime rate decreased………."

He could have begun from the fuel crisis, its causes (oil) . Then he could have moved to the effects and consequences of fuel (oil) crisis and so on .

There are not very hard and fast rules of writing essays . Therefore it is defined as 'A loose sally of the mind' by Samuel Johnson in his dictionary .

4 . Types of Essays

The essays are classified into two main types from their objectivity/subjectivity, structure and purpose viewpoints: informal essays and formal essays .

4 . 1 Informal Essays

Informal essays are comparatively more flexible in structural pattern . These are not composed for particular age, gender, level, interest readers . They are written under expository interest and purpose . They are for all age, sex, gender, level, interest readers . They may not be as authentic as formal essays . The number of informal essays is larger in number than the formal ones . Many useful and contemporary informal essays are involved in the syllabi of formal education because they give detailed/wide knowledge about the subject matter than the formal essays . For example;

Women's Business by Ilene Kentrov, The Children Who Wait by Marsha Traugot, A Child is Born by Germaine Greer , the Nightmare Life Without Fuel by Isaac Asimov are some examples of informal essays involved in formal syllabi of grades xi and xii English in Nepal . 'Student Life' by William Osler, 'The Happy Man' by Bertrand Russell, 'Victory on Everest' by James Hamsey Ullman, 'Laughter is the Best Medicine' by Dave Coverly are some example essays involved in academic syllabi of bachelor of education, first year, compulsory English .

4 . 2 Formal Essays

Formal essays are also known as academic essays . They are composed under more strict structural patterns . They have strong thesis statements . They are well organized . The supporting details are put in strictly organized order . There is better interrelationship among the body paragraphs . The conclusion summarizes the major points of the body . Formal words and sentences are used in formal essays . It is written in formal tone . First person is hardly ever used . For example, "I think . . . ", " I hope . . . ", "I did . . . " etc . are never used . The main ideas are explained completely and clearly with strong data, comparison, extraction, quotations etc . The conclusion attempts to put forth the core concept of the essay in more effective so that persuasive tone . They are written for involving in the formal syllabi of school/college/university course, business, art, music, agriculture, economy, legal . . . . purposes . They are as objective and persuasive as possible . They are composed according to the age, level, interest and need of the targeted readers . They may not give as detailed knowledge as the informal ones do because they are limited to the readers with aforementioned characteristics . They are more authentic than the informal ones . They are very small in number . Some examples of formal essays involved in the academic curriculum are 'Two Long-Term Problems: Too Many People, Too Few Trees' by Nissani, Moti, class xii,

5 . Types of Formal/Academic Essays

There are many types of formal essays on the bases of the style, purpose, tone, etc . Generally

they are 'Researched essays', 'Comparison-Contrast Essays', 'Cause-and-Effect Essays', 'Argumentative Essays', 'Classification Essays', 'Reaction Essays' etc . Generally the essays consist of three main parts: Introduction, Body and Conclusion .

Being this article **'A Brief Study on the Structural organization of Researched Essay'**, merely it is emphasized here . It does not consider the vocabulary, grammar and sentences structures of this type of essay .

6 . Researched Essays

6 . 1 Introduction to Researched Essays

Formal essays are commonly known as Academic Essays . Researched Essay is a kind of researched essay . The material of this type of essays can be received from research . The information presented in researched essays is completely based on the researched data and objective analysis of them . This type of essay may be expository and persuasive in nature . The sources of the data ought to be completely reliable . The source of data may be university websites, Wikipedia, Encyclopedia, Google, You tube, news channels, Tv . Shows, books, Facebook, Blog, Twitters etc . One cannot depend on the same source of reference while writing a Researched Essay . At least three sources of references are recommended .

6 . 2 Parts of Researched Essays

Researched Essays are composed under certain structural pattern: Introduction, Body and Conclusion . These components also have minute arrangement with their sub-divisions and order . All these ought to be considered while composing a researched essay .

This essay is limited to the structural pattern of this type of essay . Vocabulary, grammar and language standard have not been considered here .

6 . 2 . 1 Introduction

The introduction is the beginning part of the essay . It begin with 'the Hook' . Then it moves to the Background information and ends with 'the Thesis' statement . [The hooks are not formal, researched specific . They may be used in the informal essays, too .]

6 . 2 . 1 . 1 Hook

The Hooks consist of one or two interesting or impressive sentences . They are used at the beginning of the essays to ignite and engage the expected readers . The sentences may be a quotation, a joke, a very meaningful/impressive sentence, statistics, quote, anecdote, (I . Q .) questions, or the like . For example;

- "Have you ever watched the high-flying, jump shooting, slam dunking, ankle breaking players that play in the NBA?" (a question hook)
- "Some people want it to happen, some wish it would happen and others make it happen . " (a quote hook)
- "Just 0 . 00545 percent of the 550,000 boys playing high school basket ball each year in the United States become a first round draft pick -1 in 18333 . " (an statistical hook)

- "Just 0 . 00545 percent of the 550,000 boys playing high school basket ball each year in the United States become a first round draft pick -1 in 18333 . " (an statistical hook)
- "Just 0 . 00545 percent of the 550,000 boys playing high school basket ball each year in the United States become a first round draft pick -1 in 18333 . " (an statistical hook)
- "Human beings and the natural world are on a collision course . Human activities inflict harsh and often irreversible damage on the environment and on critical resources . If not checked, many of our current practices put at serious risk the future that we wish for human society and the plant and the animal kingdoms, and may so alter the living world that it will be able to sustain life in the manner that we know . Fundamental changes are urgent if we are to avoid the collision our present course will bring about . " (a quote hook by Nissani, Moti in his essay: 'Two Long-Term Problems: Too Many People, Too Few Trees)
- "One Child is an Appendage, more than one is a way of life . " (an impressive statement by Barbara Holland in her essay 'Speaking of Children)
- "The future of our planet is in the balance . Sustainable development can be achieved, but only if irreversible degradation of the environment can be halted in time . The next thirty years my be crucial . " (a quote by Nissani, Moti in her essay 'Two Long-Term Problems, Too Many People, Too Few trees')
- "That is not what I meant . That is not it, at all . "

T . S . Eliot, The Love Song of J . Alfred Prufrock (by Roger Rosenblatt in his essay 'Oops! How is that again')

6 . 2 . 1 . 2 Background Information

Background information consists of one or many sentences . Sometimes there are longer introductions too which may consist of many paragraphs . For example, Nissani, Moti has introduced his formal essay- 'Too Long-Term Problems: Too Many People, Too Few Trees' in five paragraphs two paragraphs of which are hooks .

Background information gives broad picture of the subject matter which is going to be discussed in the body part of the essay . This section raises all the issues related to the topic . All these may not be the interest and the subject matter of the essay . In simple words, the body part does not discuss or incorporate everything which are issued in the background . The body may incorporate only fewer issues among what are introduced in the background . The thesis statement declares about what to focus on .

"The background information contains a general statement or statements that give a broad picture of the subject matter to be discussed . They provide extra information to help the readers understand the content of the essay . The sentences below provide the (situation) for an essay about an economic crisis of 2008 . "

In September 2008 the banking system in the united states nearly collapsed, leading to what many considered to be the worst economic crisis since the Great Depression of the 1930s . "

[Liss, Rhonda and Davis, Jason, Effective Academic Writing, second edition, P . 5]

In the above extraction, 'Nearly collapsed Banking system, in the United States, in 2008' **-[**introduction to topic**,** place, time of the event];

'Many considered to be the worst economic crisis since the Great Depression of the 1930s' **-**[introduction to the intensity of economic crisis by comparison between 1930 and 2008 economic crisis along with public views] What information are compulsory in the introduction is not any absolutism . It depends on the writer's intention and the size of the essay .

The statements in the background information need not be explained, justified or proved by data, quotation, extractions, comparison/contrast, cause/effect, arguments, reactions etc . In the above background information, the author has presented the drop of American economy and stated that it was nearly as bad as 1930 economic crisis there . But the drop has not been presented in statistical data, nor has there been presented any diagram, bar graph or pie chart . Thus it is just a general concept about the topic . The background information of a researched formal essay-'Two Long-Term Problems: Too Many People, Too Few Trees' by Nissani, Moti has put forth in three paragraphs (paragraph 3, 4 and 5) as follows .

- Paragraph 3 . The facts speak for themselves . The chances of contracting, cancer, emphysema or asthma are far higher . . . . (9 statements, 138 words);
- paragraph 4 . We are surrounded by signs of global environmental decline . Worldwide, some species of frogs, salamanders and penguins are declining . We have apparently learned nothing from the extinctions of the dodo, and the great auk . . . . (12 statements, 234 words)

6 . 2 . 1 . 3 Thesis statement

Another part of the introduction of researched essay is thesis statement . Usually it comes at the end of the introduction . "It summarizes what the entire essay is about . It contains the topic and the controlling idea for the whole essay . The topic is the subject matter of the essay . The controlling idea defines the purpose of the essay and sets its direction . "

[Liss, Rhonda and Davis, Jason, Effective Academic Writing, Oxford, 2016 A . D .]

Body of the (both formal and informal essays) do not discuss about all the issues raised in the introduction section . Writing about all the issues is not possible in one essay in detail . It might be a very long thesis and many readers certainly won't read it . Thus the writers focus on mere particular intended aspects of the topic . The thesis statement tells

what the essay is about in short . That is the topic of the essay . Also it tells the extent what the entire essay extends to . In short, it tells the limitation of the essay . Nissani, Moti has used an entire paragraph for the thesis statement of her researched essay:

> "It takes a great deal of study and reflection to understand the nature, causes, consequences and cures of just one of these environmental ills . No comprehensive coverage of any single ecological issue can be undertaken in this brief, introductory essay . Instead, I shall only limit myself to a few cursory remarks about two major interrelated challenges: overpopulation and deforestation . In doing so, I hope to alert you to the seriousness of both and to the need for collective and personal actions . "
>
> [Nissani, Moti, Two Long-Term Problems: Too Many People, Too Few Trees, Heritage of Words, class xii C . English]

In this paragraph, "nature, cause, consequences and cure of overpopulation and deforestation" is the 'topic' and "the author's expectation for personal and collective alertness towards both problems" is the 'controlling idea' of this essay .

Here is an example of introduction of a researched essay: 'The Risks of Social Media'

> "Today there are more social networking accounts than there are people on the planet . Social networking allows people to share ideas with friends and family everywhere . It connects people in ways that were never possible in the past . Still, users of these sites should be cautious . Social media can be dangerous . "
>
> [Liss, Rhonda and Davis, Jason, Effective Academic Writing, Oxford, 2016 A . D . P . 6]

In this introduction, "Still, users of these sites should be cautious since social media can be dangerous" is the thesis statement . 'Social Media can be Dangerous' is the 'topic' . It presents what the entire essay is about 'the cautions from the dangers of the use of social media . ' is the controlling idea in this thesis statement .

Here is another example of introduction of a researched essay: 'Becoming an Academic Writer' .

> "Today there are more social networking accounts than there are people on the planet . Social networking allows people to share ideas with friends and family everywhere . It connects people in ways that were never possible in the past . Still, users of these sites should be cautious . Social media can be dangerous . "
>
> [Liss, Rhonda and Davis, Jason, Effective Academic Writing, Oxford, 2016 A . D . P . 6]"

I was determined to improve my writing . " is the 'topic' and "the focus on three points: the content of my essays, correct grammar, and advanced level vocabulary" is the controlling idea of this thesis statement .

6 . 2 . 2 Body

The body paragraphs begin with a topic sentence each . Those topic sentences may be same from the background information or sentences expressing similar information . The topic sentences are followed by other sentences . The sentences in the body paragraphs explain, justify, prove, clarify the concept presented through topic sentences . They support the concept by various supporting facts, like data, comparison, contrast, extractions from the books, YouTube, Facebook, twitter, quotations etc . They should be adequate so as to enlighten the readers' minds, build up new concepts or bring changes in the existing concepts of the readers . It should be easy and agreeable to larger number of readers . The supporting facts should not be against caste, sex, age, religion, social class etc . They should be morally and ethically acceptable . The facts should be long lasting, even ever lasting .

• "The body paragraphs contain the supporting details of the essay .

• The Topic sentence clearly states the content of each paragraph . It supports and expands on an aspect of the topic and controlling idea of the essay's thesis statement . The topic sentence is often the first sentence of a body paragraph .

• Each body paragraph must develop a point presented in the topic statement . All the supporting details in a body paragraph must clearly relate to each other . They can be descriptions, definitions, examples, anecdotes, statistics, or quotations . Questions may come from a published work or from a personal interview .

• The concluding sentence my either bring the idea of the paragraph to a close or suggest the content of the next paragraph . " [Liss, Rhonda and Davis, Jason, Effective Academic Writing, Oxford, 2016 A . D . P . 3]

The above citation clarly states the ideas about the body paragraphs of essays . It clarifies that the topic sentence is often the first sentence of each paragraph, that it supports and expands on an aspect of the topic and controlling idea of the essay's thesis statement, that the topic sentence is often the first sentence of a body paragraph, that each body paragraph must develop a point presented in the topic statement, that all the supporting details must relate to each other clearly, that they can be descriptions, definitions, examples, anecdotes, statistics, or quotations, that questions may come from a published work or from a personal interview, that the concluding . . . .

The number of paragraphs depends on the expected size of the essay . "How long essay the writer wants to write, what information he wants to publish, how serious the information is, who the expected readers are, why s/he wants to write the essay" are some considerations one has to bear in the mind while writing an essay . The size of essay and the number of paragraphs depend on the aforementioned considerations . In other words, the size differs from writer to writer, time to time, seriousness to seriousness, expected readers to readers and so on . The organizational pattern of the researched essay must be well organized . Which detail should be presented first, which detail should be put in the

second depends on the author/authoress and the aim/goal of the essay . The ultimate goal of this organization is to make the essay systematic so that the expected information will get expressed better . The details in one essays should not conflict with the others . All the points should be supporting with each other .

Nissani, Moti has written 13 body paragraphs in his researched essay: "Two Long-Term Problems: Too Many People, Too few Trees" . Among them, 7 paragraphs (from paragraph 6 to 12) are about overpopulation problem and 6 paragraphs (from paragraph 13 to 18) are about deforestation problem .

Analysis about overpopulation problem (from paragraph 6 to 13)

He has written about the nature of the overpopulation problem in paragraphs 6 and 7:

- "Human populations have always been in flux, for the simple reason that every day some people die while others are born . . . . the number of births was slightly higher than the number of deaths . World population grew at a very slow rate . . . . With advances in nutrition, sanitation, and health, people live longer and more of them reach the reproductive age . . . . the balance between the number of deaths and births has . . . been disturbed . . . . global hman population has been rapidly going up . "

Then he has written about the probable advantages of overpopulation in paragraph 8:

- "On first sight, it may appear that, when it comes to something as valuable as a human being, the more we have, the better off we are, ... more people are likely to generate more inventions, more technological breakthroughs and more corporate profits . "

Then after he has written about the results of overpopulation problem in paragraph 9:

- " . . . . . . more people will need even more food than they need now, ... the process of deforestation will continue, ... wild trees will vanish . . . . . . pollution of rivers, lakes, air,
- " . . . drinking water and soil . . . . Higher population density lso likely to exacerbate crime, ethnic conflicts, and wrfare . "

Nissani has written about the consequences the overpopulation problem in paragraph 10:

- " . . . . . . 60,000Americans die every year from respiratory diseases . . . caused by human made pollution, 14 Americans die every day from asthma . . . by air pollution, the situation could be . . . improved by controlling pollution and population . "

The author has written about further consequences of overpopulation in paragraph 11:

- " . . . the world faces . . . problems as deforestation, depletion of renewable resources . . . , acid rain, loss of wild species . . . . . . environmental stress . . . . the more people, more severe these problems . . . "

The author has written the solutions of overpopulation problem in paragraph 12:

- " . . . . we can control population growth . German and Swedish population . . . . . . are . . . declining . . . . China, Thailand, and Egypt . . . . . . population has slowed down . . . . Many fctors account for thes . . . declines: modernization, literacy, media campaign, . . . family planning measures, . . . equal economic, educational and legal opportunities for women . . . . . . the lack is resolve to make use of this knowledge . " [Nissani, Moti, Two Long-Term Problems: Too Many People, Too Few Trees, Heritage of Words, class xii C . English]

The author has presented the body paragraphs about deforestation problem in the similar order .

The topic sentence generally falls at the beginning of paragraphs . But sometimes it falls at the end of the previous paragraph . For example;

"As soon as I started to write for college, I discovered that the content of the writing required for my courses was different from the content I had used in high school . . . . the most important thing for me was to understand the assignment and research the topic before attempting my first draft . I started by reading encyclopedia articles to build a foundation . I researched the topic so that I could include examples, statistics, and direct quotations whenever possible to support my ideas . By giving specific example, I made my ideas more detailed, easier to read, and much more impressive . However, grammatical problems in my writing were still an issue .

I realized that I had to improve my understanding of grammar to write for college . Before I came to college, grammar was not my strong point . . . . Instead, they required that I revise my work before I turned it in for a grade . . . . " [Liss, Rhonda and Davis, Jason, Effective Academic Writing, Oxford, 2016 A . D . P . 3]

The last sentence of the previous paragraph: "However, grammatical problems in my writing were still an issue" is the topic sentence of the following paragraph . It is a typical use of topic sentence of a paragraph .

6 . 2 . 3 Conclusion (of researched essay)

"Academic essays end with a conclusion that brings the essay to a close .

- The conclusion is usually two to four sentences in length .
- It restates the essays thesis in different words . This restatement connects the conclusion to the introduction .
- It may give advice or a warning .
- It may make a prediction or ask a question .
- It can provide new insights and discoveries that the writer has gained . "

[Liss,Rhonda and Davis, Jason, Effective Academic Writing, Oxford, 2016 A . D; P . 3]

The conclusion of an essay is presented below:

> "Academic writing requires critical thinking skills, an understanding of the topic, research, high-level vocabulary, and correct grammar . Having these skills is empowering since it has made me a better communicator and student . I have come a long way since I started college, and I am now proud of the writitng that I produce . "
> [Liss,Rhonda and Davis, Jason, Effective Academic Writing, Oxford, 2016 A . D . P . 8]

There are not any fixed number of sentences in coclusion . Comparatively it is a shorter part than introduction and body of an essay . It may consist of advice, prediction, warning and insight . In the above extract,"Academic writing requires critical thinking skills, an understanding of the topic, research, high-level vocabulary, and correct grammar" is a suggestion; "Having the skills is empowering since it has made me a better communicator and studnt" is an insight . "I have come a long way since I started college, and I am now proud of the writing that I produce" is also a feeling/insight .

7 . Conclusion

Essay is a kind of freewriting task or composition . Researched essays are more strict in structural pattern than others . It is a researched essay by name . The materials are more trustable . It is more informative . It is clearer and easier to understand . These are smaller in number . The authors ought to have critical skills and researching spirit . It requires longer time to complete a task . If one tries to complete a researched essay in a single sitting, neither it will deserve this name nor do the readers get persuaded . It may be a vain product in the list of publications and in the row of books in the library . Nissani, Moti has concluded her essay: 'Two Long-Term Problems: Too Many People, Too Few Trees' as follows;

> "Many similar approaches are available . We can, if we want, have fewer people and more trees . We know that this can be done . We know how it can be done . We know that it ought to be done - for our sake, for the sake of our children and for the sake of other creatures who share this planet with us . What we are still lacking is wisdom, courage, and compassion to convert this knowledge into reality . "

Liss, Rhonda and Davis, Jason have concluded their their essay 'Becoming an Academic Writer' as follows .

> Academic writing requires critical thinking skills, and understanding of the topic, research, high-level vocabulry, and correct grammar . Having these skills is empowering since it has made me a better communicator and student . I have come a long way since I stared college, and I am now proud of the writing that I produce . "

Writing about the structure of Researched essay is never complete . It requires broad knowledge, spirit, skills and dedication to accomplish this task . It is merely an attempt to look into its structure .

8 . Bibliography

1 . English for the new millennium, B . Ed . first year, compulsory English, EKTA, Awasthi, Jai Raj; Bhattarai, Govinda Raj; Rai, Vishnu Singh

2 . EFFECTIVE Academic Writing, Level 3, second edition, Liss, Rhonda and Davis, Jason, Oxford

3 . EFFECTIVE Academic Writing, Level 2, Second Edition, Savage, Alice and Mayer, Patricia, Oxford

4 . The Heritage of Words, Lohani, Shreedhar; Adhikary, Rameshwar Prasad, Subedi, Abhi; EKTA

5 . A textbook on Academic writing, Subedi, Hiralal, M . K .

6 . The Magic of Words, Lohani, Shreedhar; Adhikary, Rameshwar Prasad

कविता

छिप्पिँदो रातसँगै कसैको यादसँग निद साटेँ
लाखौँले रोजेको चम्किलो हाँसोसँग आँसु साटेँ ।
गरिबको दोष लगाइ मोतीको यात्रामा तिमी निक्ले पछि
अटूट ती तिम्रा तस्वीरहरु नदीका किनार झैँ छुटे ।
सँगैका पाइलाहरु मोडिएको यो एकल यात्रामा
रोग, भोक, शोकसँग आफ्नै जीवनलाई साटेँ ।
जवानीको मातसँगै दसौँलाई तिमीले स्वागत गर्‍यौ
र त मैले बेहोसीमै टेकेका पाइलाहरु टुटे ।
बालुवाको पानी झैँ क्षणभरमा अनपेक्षित सुकिगयौ
त्यसैले त यो सामाजिक माहोलमा आफैँसँग आफैँलाई ढाँटेँ ।
कयौँ बिरोधीहरुलाई वाह वाहको अवसर दियौ
यहि विछोडको बदलावमा एकान्तमा कयौँ रातदिन काटेँ ।

रमेश थापा, बी.बी.एस. दोस्रो वर्ष

प्राज्ञिक तथा परामर्श समितिको गतिविधिहरू

संयोजक : पदमबहादुर विष्ट क्षेत्री
प्राज्ञिक तथा परामर्श समिति, दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस दिक्तेल

त्रिभुवन विश्वविद्यालय वा उच्च विश्वविद्यालयबाट स्वीकृति लिई सञ्चालित विभिन्न कार्यक्रम अन्तर्गत अध्ययन, अध्यापन, अनुसन्धान, शैक्षिक योजना निर्माण गर्न तथा अन्य प्राज्ञिक गतिविधिहरूलाई समय सापेक्ष एवम् गुणस्तरीयता कायम गर्न र क्याम्पसलाई आवश्यक सल्लाह, सुझाव दिन एक प्राज्ञिक समिति रहने व्यवस्था दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस आन्तरिक गुणस्तर सुधार निर्देशिका-२०७६ को परिच्छेद-४ मा उल्लेख गरिएको छ । यस समितिको उद्देश्य शिक्षण-सिकाइ, अनुगमन, मूल्याङ्कन, अनुसन्धान तथा खोज कार्यलाई व्यबस्थित गर्दै समसामयिक विश्व बजारको मागलाई सम्बोधन गर्न सक्ने जनशक्ति उत्पादनमा जोड दिने रहेको छ। यस क्याम्पसमा निम्नानुसारको प्राज्ञिक समिति रहेको थियो -

१. संयोजक : पदमबहादुर विष्ट क्षेत्री
२. सदस्य : केशरकुमार राई
३. सदस्य : रविन सुनुवार
४. सदस्य : वेदीकुमार राई
५. सदस्य : लीलाबहादुर खत्री

यस समितिले बि.सं.२०७९ र २०८० साल भदौसम्म गरेको क्रियाकलापहरू वा गतिविधिहरूको संक्षिप्त विवरणहरु

१) २०७९ साल वैशाखमा fourth and second year academic calendar for 2079 तयार गरी कार्यान्वयनमा छ ।

२) २०७९ साल जेठमा यस अघिको प्राज्ञिक समिति र सल्लाह, परामर्श तथा पृठपोषण समिति मर्ज गरी प्राज्ञिक तथा परामर्श समिति नामकरण भएपछि निम्न प्रस्तावना सहितको प्राज्ञिक तथा परामर्श समिति मार्गदर्शन-२०७९ निर्माण भई कार्यन्वयनमा छ । त्रिभुवन विश्वविद्यालयबाट स्वीकृति लिई सञ्चालित विभिन्न शैक्षिक कर्यक्रम अन्तरगत अध्ययन, अध्यापन, अनुसन्धान, शैक्षिक योजना निर्माण, अतिरिक्त क्रियाकलाप सञ्चालन तथा अन्य प्राज्ञिक गतिविधिहरूलाई समय सापेक्ष एवं गुणस्तरीयता कायम गर्न, क्याम्पस प्रशासनलाई आवश्यक सल्लाह सुझाव दिन तथा विद्यार्थीहरूलाई क्याम्पसँग सम्बन्धित विषयहरूमा आवश्यक परामर्श, रोजगार सम्बन्धी सहजीकरण गर्न र आवश्यक पृष्ठपोषण आदानप्रदान गर्न दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस सञ्चालन विद्यान २०७८ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी क्याम्पस सञ्चालक समितिले प्राज्ञिक तथा परामर्श समितिको निर्देशिका-२०७९ तयार गरी जारी गरिएको छ । पुनः गठित समिति निम्नानुसार रहेको छ :

१. संयोजक : पदमबहादुर विष्ट क्षेत्री
२. सदस्य : केशरकुमार राई
३. सदस्य : रविन सुनुवार
४. सदस्य : वेदीकुमार राई
५. सदस्य सचिव : देवकुमार राई

३) २०७९ साल जेठदेखि नयाँ प्रथम वर्षका विद्यार्थीहरूको कार्यसञ्चयिका भर्न थालिएको छ ।

४) २०७९ साल असारमा आगन्तुक पुस्तिकाबाट प्राप्त सुझावको आधारमा प्रतिवेदन तयार गरियो र कार्यन्वयनका लागि प्रशासन समक्ष पेश गरियो । सम्भव हुनेसम्म कार्यन्वयन भइसकेको छ र बाँकी कार्यन्वयनको क्रममा छ ।

५) प्रत्येक तह र वर्षको Academic calendar निर्माण हुन साथ वार्षिक कार्य योजना निर्माण गर्ने गरिएको छ ।

६) २०७९ जेठ १३ गते यस क्याम्पसमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूद्वारा क्याम्पसको विषयमा सुझाव तथा पृष्ठपोषण सङ्कलन गरी प्रतिवेदन तयार गरियो । र कार्यन्वयनका लागि प्रशासन समक्ष पेश गरियो । सम्भव हुनेसम्म कार्यन्वयन भइसकेको छ र बाँकी कार्यन्वयनको क्रममा छ ।

७) २०७९ साल जेठ २० गतेदेखि असार ३० गतेसम्म स्नातक दोस्रो वर्षको Remedial कक्षा B . Ed दोस्रोको Expanding Horizon in English र BBS दोस्रोको सहायक प्राध्यापक रविन सुनुवार मार्फत, Accountancy को सह प्राध्यापक हर्कवीर राई मार्फत, BA दोस्रोको Basic Research Method in Sociology को उप प्राध्यापक पदमबहादुर विष्ट मार्फत सञ्चालन गरियो ।

८) २०७९ साल जेठ २७ गते प्रथम र दोस्रो वर्षमा पाठ्यक्रम भित्रका प्रश्न राखेर हाजिरी जवाफ कार्यक्रम सञ्चालन गरियो । जसमा B . Ed . प्रथम वर्षमा ममता पाण्डे, रोजिना खत्री र वेदना राईको समुह, B . Ed . दोस्रो वर्षमा मेलिना राई, साकिला भुजेल र पुष्पा गिरीको समूह, BA प्रथम वर्षमा नवराज ढुङ्गाना, वविता घिमिरे र निस्मा राईको समूह , BA दोस्रोमा निरा कट्वाल, पारशमणि रिजाल र प्राप्ति राईको समुह, BBS प्रथम वर्षमा पवित्रा राई, पुजा तिरुवा र उमेश मगरको समूह र BBS दोस्रो वर्षमा विपिन पोखरेल, टिकाराम सुयल र मनोज पाण्डेको समूह प्रथम भए । सोही दिन सम्बन्धित कक्षामा सहायक क्याम्पस प्रमुखहरू र क्याम्पस प्रमुख मार्फत पुरस्कार तथा प्रमाणपत्र वितरण गरियो ।

९) २०७९ साल असार १४ गते नयाँ कार्यविधि अनुसारको student quality circle group प्रमिला भट्टराईको संयोजकत्वमा तपसिल बमोजिम पुनर्गठन गरियो ।

तपसिल

सि.न.	पद	नाम, थर	तह/वर्ष
१.	संयोजक	प्रमिला भट्टराई	BBS 4th
२.	सहसंयोजक	ममता राई	BEd 4th
३.	सदस्य सचिव	सुनिता राई	BA 3rd

४.	सदस्य	नरेन्द्र राई	BBS 4th
५.	सदस्य	अशोक राई	BEd 4th
६.	सदस्य	माधव श्रेष्ठ	BBS 3th
७.	सदस्य	उमेश राई	BA 3rd
८.	सदस्य	साकिला भुजेल	BEd 3th
९.	सदस्य	दुर्गामणि बि.क.	BEd 3th
१०.	सदस्य	मित्रनाथ खनाल	BEd 2nd
११.	सदस्य	एल्मिका राई	BEd 2nd
१२.	सदस्य	सुन्दर भुजेल	BA 2nd
१३.	सदस्य	सुस्मिता पराजुली	BA 2nd
१४.	सदस्य	सोनामहाङ राई	BBS 2nd
१५.	सदस्य	पवित्रा कटवाल	BBS 2nd
१६.	सदस्य	अजय चाम्लिङ राई	BEd 1st
१७.	सदस्य	मनिता राई	BEd 1st
१८.	सदस्य	कृष्णा आचार्य	BA 1st
१९.	सदस्य	झङ्कार भुजेल	BA 1st
२०.	सदस्य	पवित्रा राई	BBS 1st
२१.	सदस्य	रमेश थापा	BBS 1st
२२.	सदस्य	कुमारी राई	Master secod sec .
२३.	सदस्य	भेषराज खत्री	Master fourth sec .

१०) २०७९ असारमा स्नाकोत्तर तहका पाठ्यक्रम पुनरावलोकन गरियो ।

११) २०७९ साल आषाढमा third year academic calendar for 2079 निर्माण गरिएको छ ।

१२) २०७९ साल असार ३० गते outreach program अन्तरगत प्राथमिक उपचार अभिमुखीकरण कार्यक्रम सहायक प्राध्यापक लीलाबहादुर खत्री मार्फत र साइबर काइम विषयक सचेतनामूलक कार्यक्रम सह प्राध्यापक कृष्णबहादुर राई मार्फत Diktel English Secondary Boarding School मा कक्षा ८, ९ र १० का १०० जना विद्यार्थीको उपस्थितिमा सम्पन्न गरियो ।

१३) २०७९ साल असारमा self appraisal form भर्ने भराउने काम सम्पन्न भएको छ ।

१४) २०७९ साल साउन ३ गते क्याम्पसको लाइब्रेरी अगाडिको भागमा नयाँ फुलबारी प्राध्यापक, छिमेकी अभिभावक तथा विद्यार्थीहरू मार्फत सञ्चालन गरियो ।

१५) २०७९ भाद्र १० गते ब्याटमिन्टन प्रतियोगिता सञ्चालन गरियो । युगल पुरुष तर्फ प्रथम हुने आशिष राई र रिपेश आचार्य तथा दोस्रो हुने एन्जल राई र रामजी आचार्य र एकल महिला तर्फ प्रथम हुने सविना शाक्य र दोस्रो हुने तारा गुरुङलाई भाद्र २८ गते पुरस्कार तथा प्रमाणपत्र प्रादान गरियो ।

१६) २०७९ भाद्र २८ गते गजल र कविता वाचन प्रतियोगिता, पुरस्कार वितरण र २०७९ सालको दशैंतिहार तथा छठ पर्वको शुभकामना अदानप्रदान कार्यक्रम सञ्चालन गरियो । गजल तर्फ सहभागी १० जना मध्ये प्रथम हुने सुनिता राई, दोस्रो हुने अञ्जना आचार्य र तेस्रो हुने अजय चाम्लिङ राई , कवितातर्फ सहभागी २२ जना मध्ये प्रथम हुने अनिषा रम्तेल , दोस्रो हुने प्रमिला भट्टराई, तेस्रो हुने वेदना राई र सान्त्वना हुने रामजी आचार्यलाई सोही दिन पुरस्कार तथा प्रमाणपत्र प्रदान गरियो । गजलको निर्णायक रामप्रसाद राई, धनकर्ण श्रेष्ठ र मीन कुमार दाहाल रहनु भएको थियो भने कविताको निर्णायक वेदीकुमार राई, पार्जुन राई र नईन्द्रकुमार खत्री रहनु भएको थियो । क्याम्पस प्रमुख हिराकुमार राई र सहायक क्याम्पस प्रमुख कृष्णबहादुर राईले दशैंतिहार तथा छठ पर्वको शुभकामना मन्तब्य प्रदान गर्नु भएको उक्त कार्यक्रममा बी.एड. प्रथम वर्षको मनिता राई र ओजस्वी भट्टराई, बी.बी.एस. प्रथम वर्षको मनिता राई र आरती राईले नृत्य प्रस्तुत गर्नु भएको थियो ।

१७) २०७९ साल कार्तिक महिनामा २०७९/८० सालको स्नातक प्रथम बर्षकोAcadamic calendar निर्माण गरियो । सोही बमोजिमको स्नातक प्रथम बर्षका बार्षिक शैक्षिक योजना सम्पुर्ण प्राध्यापकहरु मार्फत निर्माण गर्न तथा गराउन लगाई संयुक्त शिक्षण समिति मार्फत विभागिय रुपमा संकलन गरियो ।

१८) २०७९ मंसिर १८ गतेदेखी यस बर्षको नयाँ प्रथम बर्षको कक्षा शुरु भएको छ ।

१९) २०७९ मंसिर २१ गते महिला हिंसा विरुद्धको १६ दिने अभिमुखीकरण कार्यक्रममा विद्यार्थीहरुलाई सहभागी गराइयो । उक्त कार्यक्रमको आयोजना जिल्ला प्रहरी कार्यालय खोटाङ, राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग लगाएतले संयुक्त रूपमा आयोजना गरेका थिए । प्रमुख अथिति क्याम्पस प्रमुख हुनुहुथ्यो ।

२०) २०७९ पौष ८ गते दशैं तथा तिहार विदाको कारणले स्थगित एथ्लेटिक्स अन्तरगतका छात्र र छात्रा लामो दौड,छोटो दौड, हाइजम्प, लङजम्प र छेलो प्रतियोगिता कार्यक्रम सम्पुर्ण प्राध्यापक तथा विद्यार्थीको उपस्थितिमा माटिकोरे खेलमैदानमा सञ्चालन गरियो । छात्र र छात्रा लामो दौड र छोटो दौड प्रतियोगिताको सहजिकरण सहायक प्राध्यापक कृष्ण बहादुर गरुङले, छात्र र छात्रा लामो हाइजम्प र लङजम्प प्रतियोगिताको सहजिकरण सहायक प्राध्यापक मिन कुमार दाहालले र छात्र र छात्रा छेलो प्रतियोगिताको सहजिकरण सहायक प्राध्यापक रविन सुनुवारले गर्नुभएको थियो । उक्त कार्यक्रमका विजयी विद्यार्थीहरु

छात्रलामो (१६०० मी) दौड तर्फ	छात्रछोटो (१०० मी) दौड तर्फ
प्रथम :जीवन सिंह रोकाया (बी.एड.प्रथम वर्ष)	प्रथम :धिरेन्द्र राई (बी.ए.प्रथम वर्ष)
द्वितीय:तेजेन्द्र राई (बी.ए.दोस्रो बर्ष)	द्वितीय:बरुण राई
तृतीय:विशम्बर कार्की (बी.ए.प्रथम वर्ष)	तृतीय:आनन्द गुरुङ (बी.एड.प्रथम वर्ष)
छात्रा लामो (८०० मी) दौड तर्फ	छात्रा (छोटो (१०० मी) दौड तर्फ
प्रथम :जयन्ती चाम्लिङ राई (बी.ए.प्रथम वर्ष)	प्रथम : सन्जना राई (बी.एड.प्रथम वर्ष)

द्वितीयःएस्वी राई (बी.एड.प्रथम वर्ष)	द्वितीयः एस्वी राई (बी.एड.प्रथम वर्ष)
तृतीयःलक्ष्मी राई (बी.ए.प्रथम वर्ष)	तृतीयः विनिता आचार्य (बी.ए.प्रथम वर्ष)
छात्रहाइजम्प तर्फ	छात्रा हाइजम्प तर्फ
प्रथम : विशम्बर कार्की (बी.ए.प्रथम वर्ष)	प्रथम : विनिता आचार्य (बी.ए.प्रथम वर्ष)
द्वितीयः धिरेन्द्र राई (बी.ए.दोस्रो वर्ष)	द्वितीयः पालजुम शेर्पा (बी.एड.प्रथम वर्ष)
तृतीयः अनुपम राई (बी.एड.प्रथम वर्ष)	तृतीयः सुजता राई (बी.ए.प्रथम वर्ष)
छात्रलङजम्प तर्फ	छात्रा लङजम्प तर्फ
प्रथम : आनन्द गुरुङ (बी.एड.प्रथम वर्ष)	प्रथम : विनिता आचार्य(बी.ए.प्रथम वर्ष)
द्वितीयः उमेश ढकाल (बी.ए.दोस्रो वर्ष)	द्वितीयः सुजना राई (बी.ए.प्रथम वर्ष)
तृतीयः विपिन पोखरेल(बी.बी.एस.दोस्रो वर्ष)	तृतीयः लक्ष्मी राई (बी.ए.प्रथम वर्ष)
छात्रछेलो तर्फ	छात्रा छेलो तर्फ
प्रथम : आनन्द गुरुङ (बी.एड.प्रथम वर्ष)	प्रथम : जस्टीना गदाल (बी.ए.दोस्रो वर्ष)
द्वितीयः मनोज पाण्डे (बी.बी.एस.दोस्रो वर्ष)	प्रथम :कविता पराजुली (बी.एड.प्रथम वर्ष)
तृतीयः विकेन्द्र जँङ्ग राई(बी.बी.एस. प्रथम वर्ष)	द्वितीयः सुजना राई (बी.एड.प्रथम वर्ष)
	तृतीयः छत्र कला राई(बी.बी.एस. प्रथम वर्ष)

२१) २०७९ पौष ३ गते प्रश्नावलीमार्फत विद्यार्थीद्वारा क्याम्पसको सम्पूर्ण पक्षको पृष्ठपोषण वा सुझाव सङ्कलन गरी प्रतिवेदन तयार वेदी कुमार राईको संयोजकत्वमा पदम बहादुर बिष्ट क्षेत्री सदस्य रहेको उप-समिति गठन गर्‍यो । उक्त उप-समितिले पौष ११ र १२ गते प्रश्नावलीमार्फत विद्यार्थीद्वारा क्याम्पसको सम्पूर्ण पक्षको पृष्ठपोषण सङ्कलन गर्‍यो र प्रतिवेदन तयार गरी पौष २६ गते प्राज्ञिक समितिको बैठकमा छलफल गरीपौष २९ गते IQAC मा पेश गरियो ।

२२) २०७९ पौष ३ गते आगन्तुक पुस्तिकाको सुझाव अध्ययन गरी प्रतिवेदन तयार गर्न वेदी कुमार राईको संयोजकत्वमा पदम बहादुर बिष्ट क्षेत्री सदस्य रहेको उप-समिति गठन गरियो । उक्त उप-समितिले तयार पारेको प्रतिवेदन पौष २६ गते प्राज्ञिक समितिको बैठकमा छलफल गरी पौष २९ गते IQAC मा पेश गरियो ।

२३) २०७९ पौष ३ गते SQCG को बैठक पुस्ताकाको निर्णयहरू र सुझावहरू अध्ययन गरी प्रतिवेदन तयार गर्न वेदी कुमार राईको संयोजकत्वमा पदम बहादुर बिष्ट क्षेत्री सदस्य रहेको उप-समिति गठन गरियो । उक्त उप-समितिले तयार पारेको प्रतिवेदन पौष २६ गते प्राज्ञिक समितिको बैठकमा छलफल गरी पौष २९ गते IQAC मा पेश गरियो ।

२४) २०७९ पौष ३ गते Revised term of reference र Revised Action plan तयार गर्न पदम बहादुर बिष्ट क्षेत्रीको संयोजकत्वमा वेदी कुमार राई सदस्य रहेको उप-समिति गठन गरियो । उक्त उप-समितिले तयार पारेको Revised term of reference र Revised Action plan पौष २६

गते प्राज्ञिक समितिको बैठकमा छलफल गरी पौष २९ गते IQAC मा पेश गरियो ।

२५) २०७९ पौष ३ गते विद्यार्थीद्वार शिक्षकको कक्षा अवलोकन फारम भराई प्रतिवेदन तयार गर्न नईन्द्र कुमार खत्रीको संयोजकत्वमा रविन सुनुवार सदस्य रहेको उप-समिति गठन गरियो । उक्त उप-समितिले तयार पारेको प्रतिवेदन पौष २६ गते प्राज्ञिक समितिको बैठकमा छलफल गरी पौष २९ गते IQAC मा पेश गरियो ।

२६) २०७९ पौष १४बार्षिक कार्यपात्रोमा उल्लेखित तर प्रतिनिधी सभा र प्रदेश सभा सदस्यहरुको निर्वाचनले स्थिगित अतिरक्त कार्यक्रम अन्तरगतको नेपाली लोक नृत्य कार्यक्रम क्याम्पसकै सभा हलमा सञ्चालन गरियो । उक्त कार्यक्रमको निर्णय सहायक प्राध्यापकहरू देव कुमार राई, पार्जुन राई र कल्पना राईले गर्नु भएको थियो । उक्त कार्यक्रममा तारा गुरुङ, एलिना मगर, रोजिना परियार र सलिना राईको समूह प्रथम भएको थियो । मनिषा राई, ज्योति राई र पुजा सुबेदीकोसमूह द्वितीय भएकोथियो र बी. बी. एस. प्रथम बर्षका जेनिषा आचार्य र लक्ष्मी राईको समूह तृतीय भएकाथियो । साथै सोही कार्यक्रममा एथ्लेटिक्स अन्तरगतका पुरुष र महिला लामो दौड, छोटो दौड, हाइजम्प, लङजम्प र छेलो प्रतियोगिताका विजयी विद्यार्थीहरुलाई पुररुकार तथा प्रमाण पत्रको वितरण कार्यक्रका प्रमुख अथिति तथा सञ्चालक समितिका अध्यक्ष, विशेष अथितिहरू क्याम्पस प्रमुख र सहायक प्रमुखहरूमार्फत गरियो ।

२७) २०७९ माघ ६ गते यस क्याम्पसको नियमित अतिरिक्त क्रियाकलाप अन्तरगत छोरीलाई दाइजो भन्दा शिक्षा उचित भन्ने विषयमा वादविवाद प्रतियोगिता आयोजना गरियो । प्रमुख अथिति निमित्त क्याम्पस प्रमुख कृष्ण बहादुर राई र विशेष अथिति सहायक क्याम्पस प्रमुख हर्क विर राई रहनु भएको उक्त कार्यक्रमा आठ जना विद्यार्थीहरुले भाग लिएका थिए । जसमा बि.एड. दोस्रो वर्षका मित्रनाथ खलान प्रथम, बि. एड. प्रथम वर्षकी सुजता राई दोस्रो, बि. एड. प्रथम वर्षका कैलास खड्का तेस्रो र बि. बि. एस. प्रथम वर्षका रमेश थापा सान्त्वना थएका थिए । उक्त कार्यक्रको निर्णय सहायक प्राध्याकहरु मिनकुमार दाहाल र शुवास चन्द्र राईले गर्नुभएको थियो । साथै सो कार्यक्रममा २०७९ पौष १४ गते सम्पन्न नेपाली लोक नृत्य प्रतियोगितामा प्रथम, द्वितीय र तृतीय हुने समुहलाई प्रमाण पत्र र पुरस्कार वितरण गरियो ।

२८) २०७९ माघ १० गते क्याम्पसमा सरस्वती पुजा कार्यक्रमकालागि क्याम्पसकको अतिरिक्त क्रियाकलाप उपसमितिको संयोजक रविन सुनुवारको संयोजकत्वमा उपसमिति गठन गरियो । उक्त समितिले माघ ११ गते मन्दिर हात सरसफाई, सजावट र भेटी संकलन गरी माघ १२ गते सरस्वती पूजाकार्यक्रम सम्पन्न गर्यो ।

२९) २०७९ माघ १३ गते यस क्याम्पसको नियमित अतिरिक्त क्रियाकलाप अन्तरगत देश विकासमा युवाको भूमिका भन्ने शीर्षकमा वक्तृत्वकला प्रतियोगिता आयोजना गरियो । प्रमुख अथिति निमित्त क्याम्पस प्रमुख कृष्ण बहादुर राई र विशेष अथिति सहायक क्याम्पस प्रमुख हर्क विर राई रहनु भएको उक्त कार्यक्रमा १९ जना विद्यार्थीहरुले भाग लिएका थिए । जसमा बि.एड. दोस्रो वर्षका मित्रनाथ खलान प्रथम, बि.बि. एस. दोस्रो वर्षकी प्रमिला भट्टराई दोस्रो, बि. ए. प्रथम वर्षका सन्तोष ढकाल र पूजा रेग्मी तेस्रो थएका थिए । उक्त कार्यक्रको निर्णय प्राध्याकहरु रामप्रसाद

राई, वेदीकुमार राई र लक्ष्मीकुमार राईले गर्नुभएको थियो । साथै सो कार्यक्रममा २०७९ माघ ६ गते सम्पन्न छोरीलाई दाइजो भन्दा शिक्षा उचित भन्ने विषयमा वादविवाद प्रतियोगिताका प्रथम, द्वितीय र तृतीय हुनेलाई प्रमाण पत्र र पुरस्कार वितरण गरियो ।

३०) २०७९ माघ २० गते यस क्याम्पसका बि. एड. चौथो वर्षका जनसंख्या विषय मेजर कोड ४४६ र जनसंख्या विषय माइनर कोड ४४९ अध्ययन गरिहेका विद्यार्थीररूले फोहोर वयावस्थापन विषयक एक दिवसीय गोष्ठी आयोजना गरे । चौथो वर्षमा अध्ययनरत मुना राईको सभापतित्वमा सञ्चालित उद्घाटन सत्रको कार्यक्रमको सञ्चालन अशोक राईले गरेका थिए । उक्त कार्यकार्यक्रममा क्याम्पस प्रमुख हिराकुमार राई प्रमुख अथिति, विषय शिक्षक लिला बहादुर खत्री विशेष अथिति, सम्पूर्ण प्राध्यापक र दोस्रो र तेस्रो वर्षका विद्यार्थीहरू अथितिका रुपमा रहेका थिए । शान्ती माया तामाङले स्वागत मन्तव्य, लिला बहादुर खत्री , पदमबहादुर बिष्ट र क्याम्पस प्रमुख हिराकुमार राईले मन्तव्य राखेपछि समापन भएपछि दोस्रो सत्रमा विष्णुबहादुर उपरकोटीले फोहोर वयावस्थापन विषयक पेपर पस्तुत गरेका थिए ।

३१) २०७९ फागुन १२ गते प्राज्ञिक तथा परामर्श समिति अनतरगतको SQC ले अन्तरकक्षा हाजिरि जवाफ कार्यक्रम सञ्चालन गर्यो । SQC को संयोजक प्रमिला भट्टराईको सभापतित्वमा सञ्चालित उक्त कार्यक्रममा प्रमुख अथिति क्याम्पस प्रमुख रहनु भएको थियो । कार्यक्रमको सञ्चालन SQCG को सचिव सुनिता राईले गर्नु भएको थियो भने सहायक प्राध्यापकहरु मिनकुमार दाहाल र शुवास चन्द्र राईले प्रश्न सोध्नुभएको थियो । जम्मा १२ समुह सहभागी उक्तकार्यक्रममा बी. एड. चौथो वर्षका नवराज बास्तोला, मुना राई र दुर्गा राज राईको समुह प्रथम, बी. बी. दोस्रो वर्षका सोनाम राई, विपिन पोखरेल र सष्टिका श्रेष्ठको समुह दोस्रो र बी. एड. दोस्रो वर्षका मित्रनाथ खनाल, रिपेश आचार्य र एल्मिका राईको समुह तेस्रो भए । दयाराम भट्टराई, सोनाम हाङ राई, विपिन पोखरेल, वेदना राई लगाएतले दर्शक दीर्घाबाट सहि ऊत्तर दिइएका थिए । प्रमाण पत्र र पुरकार सही दिन वितरण गरिएको थियो ।

३२) २०७९ साल चैत्र २८ गते दिक्तेल बहुमुदी क्याम्पसको वार्षिक कार्यपात्रो अनुसार संकायगत पुरूष भलिवल पतियोगिता सञ्चालन गरियो । शिक्षा संकायबाट १ समुह, मानविकी संकायबाट २ समुह र व्यावस्थापनबाट २ समुह गरी जम्मा ५ वटा टिम सहभागी भएका थिए । तपसिलका समुह प्रथम र दोस्रो भए ।

प्रथम हुने समुह

सि.न.	नाम थर	संकाय	तह र वर्ष
१	उमेश ढकाल	मानविकी	दोस्रो
२	सागर राई	मानविकी	दोस्रो
३	सुनिल चौलागाई	मानविकी	
४	मदन कुमार सुवेदी	मानविकी	दोस्रो
५	अटल सिं राई	मानविकी	दोस्रो
६	बिकेन्द्र जङ्ग राई	मानविकी	

७	भुवन आचार्य	मानविकी	

दोस्रो हुने समुह

सि.न.	नाम थर	संकाय	तह र वर्ष
१	बरुन राई	व्यावस्थापन	
२	सविन खड्का	व्यावस्थापन	प्रथम वर्ष
३	विपिन पोखरेल	व्यावस्थापन	दोस्रो वर्ष
४	सुनिल राउल	व्यावस्थापन	दोस्रो वर्ष
५	दिपेन मगर	व्यावस्थापन	प्रथम वर्ष
६	उमेश मगर	व्यावस्थापन	प्रथम वर्ष
७	सोनाम हाङ राई	व्यावस्थापन	दोस्रो वर्ष

३३) २०८० साल बैशाख ११ गते क्याम्पस आसपासमा चिया रोप्ने योजना बनाएकोले भिरालो जमिनलाई प्राध्यापकहरू तथा कर्मचारीहरू तथा विद्यार्थीहरूको सहभागीतामा सम्याउने कार्यक्राम गरियो ।

३४) २०८० साल बैशाख १५ गते दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पसको वार्षिक कार्य पात्रो अनुसार अतिरिक्त कियाकलाप उप समितिद्वरा सरसफाई र परामर्श तथा पृष्ठपोषण उप समितिरा Job emploument orientation कार्यकम गरियो ।

३५) २०८० साल बैशाख २९ गते शुक्रबार दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस दिक्तेलको वार्षिक कार्यक्रमअनुसार साकेला सिली अनुशिक्षण तथा प्रदर्शनी कार्यक्रम सञ्चालन गरियो । दिक्तेल रुपाकोट मझुवागढी नगर पालिकाका उपप्रमुख विसन राईले शुभकामना राख्नुभएको उक्तकार्यक्रमको अनुशिक्षण किरात सेवा समाज दिक्तेलका अध्यक्ष तथा साकेला सिली विज्ञ दिनेश राई, साकेला सिली विज्ञ मणि राई र साकेला सिली विज्ञ तथा शिक्षक धनी राम राईले गर्नुभयो ।

३६) २०८० साल बैशाख २९ गते शुक्रबार दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस दिक्तेलको वार्षिक कार्यक्रमअनुसार SQC (Student Quality Circle Group) पुर्नगठन गरियो । SQC guidline अनुसार यस क्याम्पसका स्नातक र स्नाकोत्तर तहका प्रत्येक कक्षा र वर्षका आफ्नो कक्षाबाट छानेर पठाएका १/१ जना केटा र केटीहरुको भेलाले बी. ए. तेस्रो वर्षकी सुनिता राई संयोजक, बि. एड. दोस्रो वर्षका मित्रनाथ खनाल सह संयोजक र बी.बी. एस. दोस्रो वर्षका रमेश थापा सदस्य सचिव र बाकी सबै सदस्य रहेको SQC पुर्नगठन गऱ्यो । उक्त भेलामा क्याम्पस प्रमुखले प्रमुख अतिथिको रुपमा मन्तव्य राख्नु भएको थियो ।

पद	नाम थर	संपर्क न.	संकाय तह/वर्ष	कैफियत
१) संयोजक	सुनिता राई	९७४५४६३४९१	बि.ए.तेस्रो	
२) सह संयोजक	मित्रनाथ खनाल		बी.एड. दोस्रो	
३) सदस्य सचिव	रमेश थापा		बीबीएस दोस्रो	

४) सदस्य	नमप्रकाश भण्डारी	९८४६४२८५१९	बि.ए. प्रथम	
५) सदस्य	सुस्मिता थापा	९७६२५००५०५	बि.ए. प्रथम	
६) सदस्य	झङ्कार भुजेल	९८४१२१८८३५	बिए दोस्रो	
७) सदस्य	कविता घिमिरे	९८६७९७६००७७	बिए दोस्रो	
८) सदस्य	अम्विका घिमिरे	९८६४५९४३८५	बिए दोस्रो	
९) सदस्य	अटलसिं राई		बिए दोस्रो	
१०) सदस्य	सन्तोस दर्नाल		बिए तेस्रो	
११) सदस्य	कैलास खड्का	९८६२९२४७५२	बी.एड. प्रथम	
१२) सदस्य	भावना श्रेष्ठ	९८२१७६६६०५	बी.एड. प्रथम	
१३) सदस्य	एल्मिका राई	९८४४४४९९३३०	बी.एड. दोस्रो	
१४) सदस्य	अजय राई		बी.एड. दोस्रो	
१५) सदस्य	मनिता राई	९८१६७५०००४	बी.एड. दोस्रो	
१६) सदस्य	दुर्गामनि बि.क.		बी.एड.तेस्रो	
१७) सदस्य	साकिला भुजेल	९८४६४३४२८१	बी.एड. तेस्रो	
१८) सदस्य	विवेक चन्द	९८२१७९३७००	बीबीएस प्रथम	
१९) सदस्य	उपना राई	९७४२४३३८१४	बीबीएस प्रथम	
२०) सदस्य	सोनाम हाङ राई		बीबीएस दोस्रो	
२१) सदस्य	पवित्रा कटवाल		बीबीएस दोस्रो	
२२) सदस्य	पवित्रा राई	९८६१४०६८२५	बीबीएस दोस्रो	
२३) सदस्य	अर्जु राई	९८६३८७९७५७	बीबीएस तेस्रो	
२४) सदस्य	दीक्षा राई	९७६२२२४७३०	बीबीएस तेस्रो	
२५) सदस्य	भेष राज खत्री		इपिएम चौथो से.	
२६) सदस्य	कुमारी राई		सोसोलोजी दो.से.	

३७) २०८० साल जेठ १२ गते शुक्रबार दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस दिक्तेलको वार्षिक कार्यक्रमअनुसार बि. एड. र बी. बी. एस. प्रथममा पाठ्यक्रममा आधारित हाजिरी जवाफ कार्यक्रम सञ्चालन गरियो । बी. बी. एस. प्रथममा रविन सुनुवार, हर्कवीर राई, विजय कुमार राई, पदम बहादुर विष्ट र शेर बहादुर तामाङले सञ्चालन गर्नुभएको उक्त हाजिरी जवाफ कार्यक्रममा पाँचवटा समुह सहभागी थिए । तीनिहरुमध्ये किरण महरा, उपना राई र गोमा देवी राईको समुह प्रथम र सुनिता घिमिरे, लक्ष्मि राई र नरेश विष्टको समुह दोस्रो भए । बी. एड. प्रथममा राम प्रसाद राई, लालप्रसाद घिमिरे र श्याम कुमार राईले सञ्चालन गर्नुभएको उक्त हाजिरी जवाफ कार्यक्रममा

सातवटा समुह सहभागी थिए । तीनिहरुमध्ये संगिता राई, सिसम राई र भावना श्रेष्ठको समुह प्रथम र कैलास खड्का, मिलन राई, योगेन्द्र भट्टराई र सुजन बुढाथोकीको समुह दोस्रो भए ।

३८) २०८० साल जेठ १२ गते शुक्रबार दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस दिक्तेलको वार्षिक कार्यक्रमअनुसार फुलवारी निर्माण गरियो । शिक्षा संकायले क्याम्पस गेट नजिक र मानविकी संकायले कोठा नं. ७ को दक्षिण तर्फ फूलवारी निर्माण गर्यो ।

३९) २०८० साल जेठ १५ गते सोमवार दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस दिक्तेलमा छात्रवासको आसपासको सरसफाई, फुलवारी निर्माण फुल रोप्ने कार्यक्रम गरियो ।

४०) २०८० साल जेठ १८ गतेका दिन दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस दिक्तेलमा नेपाल विद्युत प्राधिकरण शाखा खोटाङले लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण एवं विद्युतीय सचेतना कार्यक्मको सञ्चालन भयो । दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस दिक्तेलका सञ्चालक समितिका अध्यक्ष दुर्गाजयन्ती राईको अध्यक्षतामा सञ्चालित कार्यक्ममा समितिका पदाधिकारी, शिक्षक तथा विद्यार्थीको उपस्थिति थियो ।

४१) २०८० साल जेठ २६ गते SQC को नेत्तृत्वमा क्याम्पसहाता सरकफाइ कार्यक्रम सञ्चालन भयो ।

४२) २०८० साल असार १ गते प्राज्ञिक तथा परामर्श समिति पुनर्गठन तपसिल बमोजिम भयो ।

संयोजक : पदमबहादुर विष्ट क्षेत्री
सदस्य : वेदीकुमार राई (संयोजक सल्लाह तथा परामर्श उपसमिति)
सदस्य : नईन्द्रकुमार खत्री (सदस्य सचिव सल्लाह तथा परामर्श उपसमिति)
सदस्य :रविन सुनुवार (संयोजक अतिरिक्त क्रियाकलाप उपसमिति)
सदस्य : पार्जु राई (सदस्य सचिव अतिरिक्त क्रियाकलाप उपसमिति)
सदस्य : कृष्णबहादुर राई (संयोजक Out reach program उपसमिति)
सदस्य : लक्ष्मिकुमार राई (सदस्य सचिव Out reach program उपसमिति)
सदस्य : एल्मिका राई (SQC प्रतिनिधि)
सदस्य सचिव : मीनकुमार दाहाल ।

४३) २०८० साल साउन १२ गते दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पसको वार्षिक कार्य पात्रो अनुसार अतिरिक्त कियाकलाप उप समितिद्वारा सञ्चालित T . T . प्रतियोगितामा सहभागी ६ जना मध्ये प्रथम BBS प्रथम वर्षका किरण महरा र दोस्रो BBS दोस्रो वर्षका हरी केसी भए ।

४४) २०८० साल साउन १२ गते दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पसको वार्षिक कार्य पात्रो अनुसार अतिरिक्त कियाकलाप उप समितिद्वारा सञ्चालित Chess प्रतियोगितामा सहभागी ८ जना मध्ये प्रथम BA दोस्रो वर्षका उमेश ढकाल र दोस्रो BBS प्रथम वर्षका वरदान राई भए ।

४५) २०८० साल साउन २४ गते क्याम्पसमा सञ्चालन भईरहेका non credit course बाहेकका थप लामो तथा छोटो अवधीको non credit course वा life skill सम्वन्धी suvey गर्न निर्देशिका तथा कार्यविधि निर्माणगरी कार्यन्वयन गर्न सहायक प्राध्यापक लक्ष्मीकुमार राई संयोजक, सहायक

प्राध्यापकहरु रविन सुनुवार र पार्जुन राई सदस्य रहेको ३ सदस्यीय उपसमिति गठन भयो । साथै कमाउदै शिक्षा (learning by earning) सवन्धी निर्देशिका, योजना र कार्यविधि निर्माण तथा कार्यन्वन गर्न सहायक प्राध्यापक वेदीकुमार राई संयोजक, सहायक प्राध्यापकहरु नइन्द्रकुमार खत्री, लक्ष्मीकुमार राई, कृष्णबहादुर राई र SQC प्रतिनिधि एल्मीका राई सदस्य रहेको ५ सदस्यीय उपसमिति गठन भयो ।

४६) २०८० साल साउन २६ गते दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पसको वार्षिक कार्य पात्रो अनुसार अतिरिक्त क्रियाकलाप उपसमितिद्वारा सञ्चालित नेपाली समाज र महिला विषयक वतृत्वकला प्रतियोगितामा सहभागी ८ जना मध्ये प्रथम BED दोस्रो वर्षका मित्रनाथ खनाल र दोस्रो BA चौथो वर्षका सुनिता राई र कक्षा १२ का युवराज खड्का भए । उक्त कार्यक्रमको निर्णय सहायक प्राध्यापक शुवासचन्द्र राई र मिनकुमार दाहालले गर्नुभएको थियो ।

४७) २०८० साल साउनदेखी दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पसको प्राज्ञिक तथा परामर्श समितिको मार्ग निर्देशिका, TOR, Action plan र SQC को निर्देशिका IQAC मार्फत सञ्चालक समितिद्वारा पारित भई कार्यन्वयनमा छ ।

४८) २०८० साल भाद्र ११ गते पुर्व विद्यार्थी मञ्चले उपाध्यक्षहरु दानबहादुर राई र राजेन्द्र राई, सचिव युवराज रिजाल, कोषाध्याक्ष फुर्वा शेर्पा, सदस्यहरु दमन राई, इरन राई लगायतमार्फत क्याम्पसको प्राध्यापकहरुसंगको अन्तरक्रियाकार्यक्रमा क्याम्पस प्रमुखलाई क्याम्पसमा अध्ययनरत विद्याथीहरुका लागि रु ५०,००० (अक्षेरुपी पचास हजार) मूल्य बराबरको तपसिल बमोजिमको खेल सामग्रीहरु उपलब्ध गर्यो ।

१) भलिवब थान - २	(२) फुटबल थान - २	(३) भलिबल नेट थान - १
(४) पम्पसेट थान - १	(५) राकेट थान - ४	(६) ब्याटमिन्टन नेट थान - १
(७) सटलसेट थान - १	(८) चेस थान - ५	(९) टेवलटेनिस ब्याट थान - ४
(१०) पिङ पङ थान - ६		

४९) २०८० साल भदौ २२ गते दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पसको वार्षिक कार्य पात्रो अनुसार अतिरिक्त क्रियाकलाप उपसमितिद्वारा सञ्चालित विज्ञान वरदान कि अभिशाफ विषयक वादविवाद प्रतियोगितामा सहभागी ८ जना मध्ये प्रथम BED तेस्रो वर्षका मित्रनाथ खनाल र दोस्रो BBS दोस्रो वर्षका रमेश थापा, तृतीय BED दोस्रो वर्षका दिपक भट्टराई र सान्त्वना BBS प्रथम वर्षकी सुनिता घिमिरे भए । क्याम्पस प्रमुख प्रमुख अतिथि रहनुभएको उक्त प्रतियोगिताको निर्णय नईन्द्रकुमार खत्री र मीन कुमार दाहालले गर्नुभएको थियो ।

५०) २०८० साल भदौ २३ गते RMC ले पाध्यापकहरूको Skill gap survey गर्दा Power point presentation को अभिमुखीकरण वा तालिम आवश्यकता देखिएकाले power point presentation कार्यशाला सञ्चालन गरियो । यसको सहजीकरण सहायक क्याम्पस प्रमुख कृष्णबहादुर राईले गर्नुभयो ।

सहकारी र वित्तिय शिक्षा

शंकर थापा सहायक प्राध्यापक

नेपाली भाषामा सहकारी शब्द सह+कार्य मिलेर वनेको हुन्छ। जसको शाब्दीक अर्थ संगसंगै काम गर्नु भन्ने हुन्छ । अर्थात सहकार्य वा संगसगै, काम गर्नु वा कानुनले निषेध नगरेको व्यवसाय मिलेर गर्नुभन्ने हुन्छ। नेपाली वृहत शब्दकोषका अनुसार एक साथ मिलेर काम गर्ने, साथ साथै काम गर्ने सहयोगी साथी भनेर सहकारीको वृहत परिभाषा गरेको छ। कानुनी नजरमा भन्नुपर्दा सहकारी भन्नाले समान इच्छा आकांछा र अवस्था भएका व्यक्तिहरुको नैतिकता, इमानदारिता, सामाजिक न्याय, समानता र प्रजातान्त्रिक नियन्त्रणमा आधारित स्वतन्त्र सांगठनिक प्रयास हो भन्ने वुझिन्छ। निश्चित आर्थिक, सामाजिक विकासको उद्धेश्य प्राप्त गर्न समान आवश्यकता भएका व्यक्तिहरु एक आपसमा संगठित भई सामुहिक रुपमा उत्पादन वा सेवाको व्यवसाय गर्ने पद्धती नै सहकारी हो । यँहा एकै उद्धेश्य भन्नाले पेशागत समानता, पूजीगत समानता, सोचाइ र दृष्टिकोणमा समानता जस्ता पक्षहरु रहन्छन ।

सहकारी संस्था संयुक्त स्वामित्व तथा प्रजातान्त्रिक रुपमा नियन्त्रित व्यवसायमार्फत आफ्ना साझा आर्थिक, सामाजिक र सांस्कृतिक आवश्यकता तथा अकांक्षाहरु परिपुर्ती गर्न स्वैच्छिक रुपमा एकजुट हुने व्यक्तिहरुको स्वायत संगठन हो। समान उदेश्य भएका व्यक्तिहरु मिलेर आफ्ना परस्पर हितलाई ध्यानमा राखी गरिने संगठनलाई सहकारी भनिन्छ। यसमा प्रत्येक सदस्यले आफूले आफैलाई सहयोग गरिरहेका हुन्छन् । सहकारी संस्था एक ऐच्छिक संगठन हो जसमा कुनै पनि व्यक्ति स्वेच्छाले सम्मिलित हुन र हट्न सक्छन । सहकारीमा सवका लागि एक र एकका लागि सवै भन्ने मुल भाव रहेको हुन्छ ।

सहकारीका अर्न्तराष्टिय सिद्धान्तहरु

१. स्वेच्छिक तथा खुला सदस्यता
२. प्रजातान्त्रिक नियन्त्रण
३. सदस्यहरुद्धारा आर्थिक सहभागिता
४. स्वायत्तता र स्वतन्त्रता
५. शिक्षा , तालिम र सूचना
६. सहकारीहरु वीच पारस्परिक सहयोग
७. समुदाय तथा वातावरण प्रति चासो

सहकारीको सदस्य किन बन्ने ?

१. सदस्यहरु वीच अपनत्वको भावना वृद्धि गर्न ।
२. आफू र परिवारका सदस्यहरुको भौतिक लगायत आर्थिक, सामाजिक सुरक्षाको प्रत्याभूति गर्न
३. आफू र परिकारका सदस्यहरुलाई आवश्यक पर्ने उपभोग्य वस्तु र सेवाहरु समयमा प्राप्त गर्न ।
४. गुणत्मक वस्तु र सेवाको उपभोग गरी जीवनस्तर वृद्धि गर्न ।
५. बजारको शक्ति आर्जन गरी आफ्नो उत्पादित बस्तु तथा सेवा विक्रि वितरण गर्न ।

६. आवश्यक परेको अवस्थामा कर्जा सुविधा प्राप्त गर्न ।

७. बजार सम्बन्धि सूचनाहरु प्राप्त गरी उपयुक्त निर्णय लिन र योजना तर्जुमा गर्न ।

८. आफ्ना उत्पादनहरुको उचित मुल्य प्राप्त गर्न ।

९. उत्पादित बस्तुहरुको भण्डारको सुविधा प्राप्त गर्न ।

१०. सहकारी मार्फत समुदायको अंश बन्न तथा सामूदायिक सेवाको अवसर प्राप्त गर्न ।

११. साहुकार तथा मध्यस्त व्यापारी र कालो बजारीको शोषणबाट सुरक्षित हुन ।

सदस्यहरुको कर्तव्यहरु

१. साधारण सभामा प्रतिनिधित्व गर्ने ।

२. नियमित बचत गर्ने ।

३. ऋणको सहि सदुपयोग गर्ने ।

४. संस्थाका कार्यक्रमहरुमा सहभागी हुने ।

५. प्रतिस्पर्धिहरुबाट सहकारीको हित संरक्षण गर्ने ।

६. आफूले हस्ताक्षर गरेको चेक बुक संस्थाको अन्य व्यक्ति र निकायलाई नदिने ।

बचत के हो ?

पहिले पहिले बचतलाई हामीले कमाएको आम्दानीमा खर्च घटाएर वाकी रहेको रकमलाई बचत भनिन्थ्यो । अर्थात बचत भन्नाले हामीले विभिन्न क्षेत्रवाट गरेको जम्मा आम्दानीमा त्यस वर्ष हामीले विभिन्न शिर्षकमा गरेको खर्चलाई घटाएपछि आउने वा बाँकी रहेको रकमलाई बचत भनिन्छ। जुन रकम भविश्यमा आइपर्ने विभिन्न समस्याहरु समाधान वा सम्पती खरिद गर्नको लागि प्रयोग गरिन्छ। प्राचिन अवधारणालाई संक्षेपमा भन्दा आम्दानी - खर्च = बचत हुन्छ ।

अहिले बचतलाई पहिले जस्तो जतिपनि खर्च गरिसकेपछि वाकी रहेको रकम नभइ आम्दानीको केही हिष्सा अनिवार्य रुपमा वचत गर्ने र त्यसपछि वाकी रहेको आम्दानी मात्र खर्च गर्नु पर्दछ भन्ने मान्यताको विकास भई रहेको छ । वास्तवमा यो मान्यताले बचतलाई सहि रुपमा व्याख्या गरेको छ । हामीले कमाएको मध्येवाट भविश्यकोलागि केही मात्रामा छुट्टायार वचत गर्न सकेको खण्डमा भविश्यमा त्यसलाई लगानी गरेर पून आम्दानीको स्रोतको रुपमा निर्माण गर्न सकिन्छ। यसवाट हिजो भन्दा आज हामी वढी आम्दानी गर्न सक्षम हुन्छौ ।

बचत त्यागवाट प्राप्त हुन्छ। बचत जीवनको एक अशं हो त्यसलाई अभ्यास गरेर प्राप्त गर्नुपर्छ। गरिव भएपनि बचत गर्न सकिन्छ । आम्दानी अनुसार बचत वृद्धी गर्दै जानुपर्छ । बचत भविश्यको आधार पनि हो । यसलाई स्वयमले संस्थामा जोगाएर राख्नु पर्दछ। बचत गर्नको लागि नियमित, माषिक तथा अनिवार्य आदी विभिन्न ढंगले वचत गर्न सकिन्छ। तलको केही प्रश्नको मनन गरौ :

- बचत के हो : भविष्यको उपयोगका लागि वर्तमान आम्दानीको केही अंश छुट्याएर राखिने रकम ।
- बचत कसरी गर्ने : आम्दानीभन्दा खर्च कम गरेर, खर्च कटौति गरेर, नियमितरुपमा केही बचाएर आदि ।
- बचतलाई के ले प्रभाव पार्छ : बचतप्रतिको इच्छा, धारणा र अनुशासन, पारिवारिक अनुकुलता र सहयोग, खर्च नियन्त्रण र कटौति, मितव्ययी व्यवहार, बैंक वित्तीय संस्थाको उपलब्धता, आकर्षक

योजना र व्याजदर, आम्दानीको स्तर र नयाँ श्रोत, बजार मूल्य, आदि ।

- बचत कहाँ कहाँ गर्ने चलन छ : बैंक वित्तीय संस्था, बीमा, उपभोक्ता समूह, शेयर, जग्गा जमिन वा सुन चाँदी खरिद, घर, साहुमहाजन, साथीभाई, ढुकुटी, नेटवर्किङ व्यावसाय आदिमा राखेर ।
- औपचारिक संस्थासंग किन कारोवार गर्ने : निरीक्षण, बढी सुरक्षित, संस्थागत धारणामा चल्ने, लेखापरिक्षण हुने, विश्वाशिलो, आगलागी चोरी डकैतिबाट सुरक्षा, पूँजी निर्माण भई देश विकासमा योगदान, भनेको बखत प्रयोग गर्न सकिने आदि ।
- अनौपचारिक क्षेत्रसंग किन कारोवार नगर्ने : डुब्न सक्ने, महंगो ब्याज, कानूनी कारवाही गर्न गाह्रो, घरमा राख्दा चोरी, डकैति, आगलागीमा पर्ने तथा फजुल खर्च आदिको डर, ढुकुटी र नेटवर्किङका संचालक फरार हुने डर, गलत तमसुकको डर, बेइमानीको डर, भनेको समयमा फिर्ता नपाइने, सुन चाँदी घर जग्गा शेयर आदिको भाउ अचानक घटेर घाटा लाग्न सक्ने आदि ।

बचत कसरी गर्ने भन्ने सम्वन्धमा अरवपती वारेन बफेटका सुझावहरु

- आर्जनको बारेमा : एउटै आयश्रोतमा भर नपर, कम्तीमा पनि दोश्रो श्रोत बनाउ ।
- खर्चको बारेमा : आज तिमिले अनावश्यक कुरामा खर्च गरेउ भने भोली तिमिलाई जरुरी पर्दा आवश्यक कुरा नै बेच्नु पर्ने हुनसक्छ ।
- बचतको बारेमा : खर्च गरेर बचेको बचत गर्ने होइन, बचतको लागि छुट्याएपछि मात्र खर्च गर्ने बानी बसाल ।
- जोखिम उठाउने बारेमा : नदीको गहिराइ नाप्नु पर्दा दुबै खुट्टा एकै पटक डुबाएर नाप्ने नगर ।
- लगानी गर्ने बारेमा : सबै अण्डा एउटै डालोमा बोकेर हिड्ने नगर ।
- अरुसंग गरिने अपेक्षाको बारेमा : इमान्दारिता भन्ने चिज अमूल्य हुने हुँदा सस्ता मान्छेहरुबाट यसको अपेक्षै नगर ।

नियमित वचत गर्दै जाने हो भने भविश्यमा ठुलै रकम वनाउन सकिन्छ । जसलाई तलको तालिकावाट प्रष्ट पार्न सकिन्छ ।

अनिवार्य बचत बृद्धि तालिका

मासिक बचत रकम: रु १५० ब्याजदर : १० प्रतिशत

अवधि	सावा रकम	व्याज रकम	जम्मा रकम
१ बर्ष	1800	30.57	1830.57
५ बर्ष	9000	2218.32	11218.32
१० बर्ष	18000	11442.67	29442.67
२० बर्ष	36000	71143.41	107143.41
३० बर्ष	54000	258199.73	312199.73
४० बर्ष	72000	781354.08	853354.08
५० बर्ष	90000	2191488.76	2281488.76
६० बर्ष	108000	5942410.91	6050410.91

माथिको तालिका अनुसार यदी हामीले माषिक रु १५० । का दरले वचत जम्मा गर्दा संस्थाले १० प्रतिशतमा व्याज दिन्छ भने एक वर्षमा हामीले जम्मा १८०० जम्मा गर्दछै तर यो वचत साठ्ठी वर्षमा हामीले जम्मा गरेको रकम रु. १०८००० हुन्छ भने व्याज सहितजम्मा रु. ६०५०४१०.९१ हुन आउदछ। यसरी हर्दा यदी हामीले नियमित बचत लामो समयसम्म गरेको खण्डमा भविश्यमा त्यसवाट ठुला काम गर्नको लागी समेत पुजीको निर्माण हुने गर्दछ ।

कर्जा

- कर्जा के हो : केही समयपछि केही ब्याजसहित फिर्ता गर्ने शर्तमा कुनै खास कामका लागि लिइएको रकम नै कर्जा हो ।
- कर्जा लिंदा के मा ध्यान दिने : (क) कुन निकायबाट लिने (ख) ब्याजदर कति हो (ग) धितो पर्ने

नपर्ने (घ) अन्य शर्तहरु के के छन (ङ) ब्याज लिने तरिका कस्तो हो (च) मार्जिन कति काटिन्छ (छ) जुटाउनु पर्ने कागजात के के (ज) पछि ब्याज घटवढ हुने नहुने (झ) सेवा शुल्क लाग्ने कि नलाग्ने र कति लाग्ने (ञ) अन्य थप केही चार्ज पनि छ कि (ट) बीमा गरिने नगरिने र गरिने भएमा के के शर्तमा गरिने (ठ) बीमाको प्रिमियम कसले कसरी कहिले कहिले तिर्ने (ड) कर्जाको प्रकृया कति लामो हुने (ढ) कति किस्तामा चुक्ता गर्नु पर्ने (ण) बिचमै चुक्ता गर्न पाइने नपाइने (ण) तिर्न नसक्दा लाग्ने जरिवाना के के हो (त) ब्याजलाई सावामा गाभ्ने नगाभ्ने र कहिलेदेखि गाभ्ने (थ) कालो सूचीमा परिने नपरिने (द) घरपरिवारको ग्यारेन्टी र दायित्व हुने नहुने (ध) सामुहिक जमानी बस्दा के के हुन सक्ने (न) थप विचार गर्नु पर्ने पक्ष : परिवारसंग परामर्श गर्ने, क्षमताभित्रको रकम मात्र लिने, उत्पादनशील कामका लागि मात्र कर्जा लिने, उद्धेश्यमा मात्र प्रयोग गर्ने, कमाईले साँवा ब्याज तिर्न पुग्ने नपुग्ने, नपुग्ने भए कसरी तिर्ने आदि ।

सन्दर्भ सामाग्री

- खत्री हरी वहादुर २०७६,सहकारी लेखा प्रणाली पिजिएस प्रिन्टर्स विराटनगर
- खत्री हरी वहादुर २०७६,सहकारी संस्थाको वित्तिय अनुगमन प्रणाली पिजिएस प्रिन्टर्स विराटनगर
- घिमिरे प्रमोद कुमार २०७४, सहकारीको अवधारणा र लघुवित्त व्यवस्थापन टिउम्फ मिडिया प्रा.लि. नयाँ वानेश्वर काठमाण्डौ
- पोखरेल केशव प्रसाद, सहकारीको आन्तरिक व्यवस्थापन र सीप : शान्तीकला मञ्च इटहरी
- बडाल केशव २०७४, सहकारी सिद्धान्त र प्रयोग सहकारी सहयोग समुह
- विभिन्न वेवसाइटहरु

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैं, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको अवसरमा सम्पूर्ण शिक्षक, कर्मचारी, अभिभावक, विद्यार्थी तथा देश विदेशमा रहनुभएका नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

दुर्छिम मा.वि., दुर्छिम
हलेसी तुवाचुङ नगरपालिका- ५, छापडाँडा, खोटाङ
मेजर राई , प्रधानाध्यापक, ९८४२९५३२४०
एकनाथ राउत, विद्यालय व्यवस्थापन समिति अध्यक्ष, ९८४९५११८२०
एवम् विद्यालय परिवार

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैं, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको अवसरमा सम्पूर्ण शिक्षक, कर्मचारी, अभिभावक, विद्यार्थी तथा देश विदेशमा रहनुभएका नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

सरस्वती मा.वि., अर्खौले
हलेसी तुवाचुङ नगरपालिका- १०, अर्खौले, खोटाङ
नविन चाम्लिङ, प्रधानाध्यापक, ९८४९३०४०३८
केशव श्रेष्ठ, विद्यालय व्यवस्थापन समिति अध्यक्ष ९८६२८५३०३१
एवम् विद्यालय परिवार

दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस निर्माण ,खरिद,मर्मत संभार स्वास्थ्य तथा सरसफाइ समिति

संयोजक

लिला बहादुर खत्री

त्रिभुवन विश्वविद्यालयबाट सम्बन्धन प्राप्त दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस दिक्तेल,खोटाङ एउटा सामुदायिक उच्च शैक्षिक संस्थाको रुपमा परिचत खोटाङ जिल्लाको प्रतिष्ठित पहिलो शैक्षिक संस्थाको रुपमा परिचित सामुदायीक उच्च शैक्षिक संथा हो । यस संस्थामा नेपालको प्रचलित कानुन बमोजिम आफ्नो गतिविधिहरुलाई अगाडि बढाउनु नितान्त आवश्यक हुने कुरा ठहर गरी नेपाल सरकारद्वारा संचालन गरिएको सार्वजनिक खरिद ऐन अनुरुप कार्य सञ्चालन गर्न दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पसको भौतिक संरचना निर्माण, खरिद, मर्मत संभार लगाएतका कार्य चुस्त दुरुस्त गर्नु र आर्थिक पारदर्शिता समेतको कार्यलाई ध्यानमा राखी संस्थाको सम्पूर्ण क्षेत्रको भौतिक विकास र विस्तारको लागि यस क्याम्पसमा दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस संचालन विधान २०७५ को दफा ११६ र १३० ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी एक दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस निर्माण,खरिद,मर्मत संभार,स्वास्थ्य तथा सरसफाइ संम्वन्धी निर्देशिका २०७९ तयार गरी एक समिति गठन गरिएको छ ।

<u>समिति</u>

१,संयोजक श्री लिला बहादुर खत्री

२,सदस्य श्री विजय कुमार राई

३,सदस्य श्री शेर बहादुर तामाङ

४,सदस्य श्री चुडा बहादुर कार्की

५,सदस्य सचिव श्री कृष्ण बहादुर गुरुङ

<u>यस समितिले गरेका महत्वपूर्ण गतिविधिहरु</u>

१,भौतिक संरचना भवन निर्माण

२,मर्मत संभार

३,फर्निचर व्यवस्थापन

४,इलेक्ट्रोनिक्स सामग्री व्यवस्थापन

५,जनचेतनामूलक कार्यक्रम

६,नियमित स्वास्थ्य परीक्षण कार्यकम

७, नियमित प्राथामिक उपचार कार्यक्रम

८,नियमित सरसफाई कार्यक्रम

९, प्राकृतिक सौन्दर्यताको संरक्षण

१०, रक्तदान तथा रक्त परीक्षण कार्यक्रम

११, फूलबारी निर्माण

१२, पुस्तक खरिद तथा ब्यवस्थापन

यस मूल समितिको माताहतमा रहने गरी मूल समितिलाई थप टेवा पुऱ्याउने उद्वेश्यले health care and nature cell उपसमिति गठन गरी निम्न सदस्यहरुको व्यवस्था गरिएको छ । <u>*Health care and nature cell*</u>

१, संयोजक श्री लिला बहादुर खत्री (९८४२८४९३०६)

२,सदस्य श्री दिपा कार्की (९८४२३१०१३८)
३,सदस्य श्री अजय राई (९७४९२१७६०५)
४ सदस्य श्री पुष्पाकला राई (९७४६४१९११९६)
५,सदस्य श्री साकिला भुजेल (९८१०१५७३२८)
६, सदस्य श्री करिष्मा राई (९८४३३७९५८४)
७, सदस्य श्री समना फुयल (९७६५२६७१२३)
८, सदस्य श्री हिराकाजी श्रेष्ठ (९७४२२७९०७१)
९,सदस्य श्री काजल दाहाल (९७४५४६४६०३)
१०, सदस्य श्री विनिता कार्की (९८०५९१८८७९)
११, सदस्य श्री अनुमा परियार (९८१८७६११६१
१२, सदस्य श्री सुनिता खत्री (९८२७७६९७४०
१३, सदस्य श्री एलम खड्का (९७४५३११०३५
१४, सदस्य श्री मनिशा वि.क. (९८४६२९०५१३
१५, सदस्य श्री तारा गुरुङ (९८४२८१४५८६)
१६, गणेश धिमाल (९८६२९२६२३२)
१७, मुना भट्टराई (९७४२४२२०४७)
१८, दिपा राई (९८०७७९०५७७)
१९, एनिशा राई (९७४१७५२८२८)
२०, नव प्रकाश भण्डारी
२१, निर्मता कालिकोटे (९८६५२८५६०१)
२२, मुना आचार्य (९७४५९१६५४०)
२३, नवराज सुवेदी (९७४५९५४४७६)
२४, सन्तोष आचार्य (९७४२५६१६६८)
२५, लिला घिमिरे (९७४५२७३५६५)
२६, दिपेन कार्की (९८४२४३५७३१)
२७, दिपा राई (९८०७७९०५७७)
२८, एनिश राई (९७४१७५२८२७)

हाल यस दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस दिक्तेल खोटाङमा तपशिल अनुसारका प्राथमिक उपचारकहरू रहेका छन् ।

१.	मित्रनाथ खनाल	B . ED . III
२.	जुनिता राई	B . ED . III
३.	कृएशना राई	B . B . S IV
४.	प्रतिक्षा तामाङ	B . B . S . IV
५.	अन्जु बुढाथोकी	B . BD . II
६.	राम प्रसाद राई	सह प्राध्यापक
७.	शसिकला राई	B . A . III
८.	मैया कार्की	B . A . III
९.	भिमकुमारी मगर	B . A . III
१०.	मनिषा राई	B . ED . III
११.	ज्ञानमाया गुरुङ	B . A . III

यस क्याम्पसमा प्राथमिक उपचारका निम्ति सर्म्पक व्यक्तिहरु

सहायक प्राध्यायक श्री लिला बहादुर खत्री (९८४२८४९३०६)

क्याम्पस प्रमुख श्री हिरा कुमार राई (९८६२ ९७६३९८)

विद्यार्थी श्री साकिला भुजेल -९८४६४३४२८१

विद्यार्थी श्री मुना भट्टराई (९७४२४२२०४७)

विद्यार्थी श्री संगिता दाहाल -९८६३९७९४०८

यस दिक्तेल क्याम्पसमा संचालित प्राथमिक उपचार क्षेत्रको फोकल पर्सनको जिम्मेवारी सहायक प्राध्यापक श्री लिला बहादुर खत्रीलाई प्रदान गरिएको छ ।

यस दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पसको समग्र गतिविधिलाई सहयोग गर्न तथा विशेष अतिरिक्त क्रियाकलाप प्राथमिक उपचार तथा सरसफाईको क्षेत्रमा कार्य गर्न युवा रेडक्रस सर्कलको समेतको व्यवस्था गरिएको छ । युवा रेडक्रस सर्कलको कार्यसमिति विवरण तपशिल अनुसार रहेको छ ।

कार्यसमिति

१, अध्यक्ष श्री कैलाश खड्का

२, उपाध्यक्ष श्री सुनिता घिमिरे

३, सचिव श्री विपिन पोखरेल

४, सह सचिव श्री दिपक भट्टराई

५, कोषाध्यक्ष श्री लिला घिमिरे

६, सदस्य श्री दिपेन कार्की

७, " श्री उपेन्द्र तामाङ

८, " श्री योगेन्द्र भट्टराई

९, " श्री सम्झना खनाल

१०, " श्री पुजा थापा

११ " श्री भावना श्रेष्ठ

शिक्षक नायक श्री नईन्द्र कुमार खत्री

सह शिक्षक नायक श्री सुवाश चन्द्र राई

सल्लाहाकार समिति

१, संयोजक श्री हिराकुमार राई

२, सदस्य श्री लिला बहादुर खत्री

३, सदस्य श्री साकिला भुजेल

दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस दिक्तेल, खोटाङ प्राथमिक उपचार सामग्रीको विवरण २०८०/०८१

- दराज थान १
- खाट थान १
- स्टेचर थान १
- कम्बल थान ३
- पाल थान २
- तन्ना थान ५
- बाल्टी थान २
- जग थान १
- थर्मोमिटर थान १
- तौल्या थान २
- म्याट्टेस थान २
- सिरानी थान १
- सेनेटरी प्याड थान २५
- कुर्सी थान ५
- साबुन र साबुन केस थान ५,५
- सेनिटाइजर बोतल - ५
- माक्स - ६०० पिस
- औषधि : सिटामोल ५०० पिस, एमजिट १०० पिस, ब्रोफिन २०० पिस, हेन्डिप्लाष्ट, बेटाडिन २ बोतल, जीवन जल १५०, कपास, आदि ।

दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस
दिक्तेल, खोटाङ
भौतिक सामग्रीको विवरण
२०८०/०८१

- जग्गा :- ३५-१-२-३ रोपनी महोत्सवबाट प्राप्त भएको सहित) ।
- भवन संख्या-१८ (पक्की २ तले-४ बाँकी सबै एकतले कच्ची)
- शिक्षण सिकाइमा प्रयोग भएका भवन संख्या-११
- शिक्षण सिकाइमा प्रयोग भएका कक्षा कोठा संख्या-२७
- सहायक क्याम्पस प्रमुख शिक्षा र मानविकी -१+१=२ कोठा
- कम्प्युटर ल्याव+EMIS-१+१=२ कोठा
- व्यवस्थापन संकाय क्याम्पस प्रमुख कार्यकक्ष -१ कोठा
- स्टोर -१ कोठा
- क्याम्पस प्रशासनिक भवन -१ वटा
  - क्याम्पस प्रमुख कार्यकक्ष -१ कोठा
  - लेखा, परीक्षा शाखा-१ कोठा
- लाईव्रेरी भवन संख्या- १ कोठा
- सभाहल भवन संख्या-१ कोठा
- तल्लो भवन-१
- प्राथमिक उपचार कक्ष-१ कोठा
- लेडिज चेन्जीङ रुम -१ कोठा
- विद्यार्थी युनियन कक्ष-१ कोठा
- यु.रे.स. कार्यकक्ष -१ कोठा
- विद्यार्थी होस्टल भवन संख्या-२
- (कोठा संख्या-१६, सञ्चालन-६ वटा)
- QAA Office 6 rooms
- शौचालय ५ वटा
- सञ्चालन कोठा -१०, महिला-४, संयुक्त-१, पुरुष-५
- सञ्चालन नभएका-४ वटा
- डेक्सवेन्च संख्या- ४६४ जोर
- ह्वाईटवोर्ड -३३
- टेवल संख्या- ७०
- कुर्सी जम्मा-२९०
- लङ् चियर्स-४
- सोफा सेट-१ सेट
- स्टील दराज-५ वटा
- काठको दराज-१९ वटा
- रिडिङ रुम टेवल - ७ वटा
- कम्प्युटर टेवल- २४ वटा
- स्टील ऱ्याक-२१ वटा
- काठको ऱ्याक-३५ वटा
- लेक्चर वोर्ड -१०
- रोष्टम - २
- कम्प्युटर-४७
- ल्याप्टप- ८ वटा
- प्रिन्टर-७ वटा
- प्रोजेक्टर- १२ वटा
- फोटोकपी मेसिन-१ वटा
- पुसपिन वोर्ड-१ वटा
- खाट-१८ वटा
- पुस्तक-२२८४९
  - विषय-१३५४३
  - रिफरेन्स-९३०६
- स्टेचर-१ वटा
- पाल-१ वटा
- कम्वल-३ वटा
- म्याट थान - २
- सूचना पार्टी-४ थान
- डस्ट विन -२ थान
- ईन्टरनेट
- हिल टेङ्क ५थान
- Web camera – 5
- Head phone – 2
- Head sheet – 3
- CCTV – 1 ,Camera – 9
- Display board -1
- Smart board -1

सहकारीका सिद्धान्त र यसको प्रयोग

संजीव थापा सहायक प्राध्यापक

सहकारीको जन्मसंगै यसलाई सुसञ्चालन गर्न केही नियम बनाएको पाइन्छ। जस्तै संसारको पहिलो सफल सहकारी रोचडेल इक्विटेबल पायोनियर सोसाइटी गठन गर्दा नै यसलाई कसरी सफल बनाउने भनेर केही नियम बनाएको इतिहास छ। यो किन जरुरी भयो यो भन्दा अगाडी पनि प्रयास भएका थिए तर तिनले सफलता पाउन सकेको देखिएन। असफलतावाट पाठ सिकेर नियम बनाएको देखिन्छ। पहिलो सहकारी सफल पार्न बनाएका नियमहरु यस प्रकार थिए :

- उधारोमा समान बिक्री नगर्ने
- विश्वास भएकालाई मात्र सदस्य वनाउने
- वजार मूल्यमा सामान विक्री गर्ने
- स्वयम्सेवकको रुपमा काम गर्ने

यी नियमको आधारमा सहकारी चल्दा सफल भएको इतिहास छ। सहकारीको सफल सञ्चालनका पछाडि यसको दिगो विकासका लागि कोषहरुको परिकल्पना र व्यवस्था गरेको देखिन्छ। यी अनुभवबाट अगाडी बढेको सहकारीले सन् १८९५ मा वृहत भेला गरी अन्तराष्टिय सहकारी सहासंघ (ICA) बनायो। यसले सन् १९३७ मा चारवटा अनिवार्य र तीनवटा एच्छिक गरी सातवटा सिद्धान्त वनायो। पछि सन् १९६६ मा भएको महासभाले ऐच्छिक तथा अनिवार्य सिद्धान्तको अवधारणा हटाई छ वटा अनिवार्य सिद्धान्त अगाडी सा¥यो। सन् १९९५मा भएको महासभाले सातौँ सिद्धान्तको थप ग¥यो। यसरी अहिले सहकारीका सात सिद्धान्त नै प्रचलनमा छन्। यी सिद्धान्त यस प्रकार छन् :

१. पहिलो सिद्धान्त : ऐच्छिक तथा खुल्ला सदस्यता

सहकारीमा सदस्य स्वच्छाले बन्ने छन र छाड्न चाहेमा छाड्न सक्ने छन। करकाप वा प्रभावमा पारेर कसैलाई सदस्य वनाउन पाइदैन, हुदैन। सहकारीको सेवा लिन सक्ने र चाहने कार्यक्षेत्र भित्रका समूदायका सवै मानिसलाई विनाभेदभाव सहकारीको सदस्य वन्न पाउने अधिकार रहन्छ तर यो निःशर्त हुने छैन। सर्तहरु समुदायका मानिसहरुको पहुँच भन्दा माथि हुने छैन। जस्तै असल चालचलन, प्रवेश शुल्क र संस्थाले तोकेको सेयर खरिद गर्न मञ्जुर, संस्थाले लिने दिने सेवा लिन दिन मञ्जुर आदी तर सहकारीलेमाग गर्ने सवैलाई तत्कालै सदस्यता दिइहाल्नुपर्छ भन्ने हुदैन। यदी सहकारीले उपलव्ध गराउदै आएको सेवाको पहुँच सीमित भएमा सेवा दिन सक्ने जतिलाई मात्र सदस्यता दिने र अरुलाई पर्खाउन सक्छ।

कुनै सदस्यले आफुले भुक्तान गर्नुपर्ने दायित्व भुक्तान गरीसकेपछी सदस्यता छोड्न चाहेमा त्यस्ता सदस्यको सेयर फिर्ता दिनु पर्छ। यदी कुनै सदस्यले संस्थालाई हानीनोक्सानी हुने क्रियाकलाप गरेमा र बारम्वार सम्झाउदा पनि नमानेमा सञ्चालक समितिले त्यस्ता सदस्यलाई हटाउन सक्ने

छ । हटेको सदस्यले साभारणसभामा पुनरावेदन दिन सक्ने छन् । साधरण सभाको निर्णय अन्तिम हुने छ ।

२. दोश्रो सिद्धान्त : सदस्यहरुको प्रजातान्त्रिक नियन्त्रण

सहकारी संस्थामा सदस्यको नियन्त्रण रहन्छ। यसको विनियमको निर्माण र विकास सदस्यहरुले नै गर्दछन् । यसका सदस्यहरुले कती सेयर किनेका छ भन्ने मान्यताका आधारमा नभइ सवै सदस्य समान हुन भन्ने मान्यतामा एक सदस्य एक भोटका आधारमा सदस्यले संस्थामा नियन्त्रण गरेका हुन्छन । प्रत्येक सदस्यले चुन्ने र चुनिने अधिकार राख्दछन । सदस्यहरु आफुहरु मध्येवाट सञ्चालक समिति, लेखा सुपरिवेक्षण समिति छान्ने काम गर्दछन। सहकारीमा प्रोक्सी मत प्रयोग गर्न पाइदैन। एक व्यक्ति एक मतका आधारमा चुने चुनिएका पदाधिकारीले सहकारी सञ्चालन गर्दछन । यसमा विशेष समुह वा वाह्य पक्षको हस्तक्षेपलाई स्विकार गरिदैन सदस्यहरु साधारणसभामा सार्वभौम हुन्छन। प्रत्येक वर्ष साधारणसभा अनिवार्य गर्नु पर्छ । साधारण सभाले नै वार्षिक कार्यक्रम पास गर्ने, लेखापरिक्षक नियुक्ति गर्ने, सञ्चालकहरुको मूल्यांकन गर्नेजस्ता महत्वपुर्ण काम गर्दछन । सहकारीले सचेत नेतृत्व विकासकालागि सदस्यहरुमाफ नियमित प्रशिक्षण सञ्चालन गर्नु पर्छ। सहकारीको नेतृत्व र जिम्मेवारी परिर्वतन गर्दै लानुपर्छ। यी प्रयोगवाट सहकारीमा सदस्यको प्रजातान्त्रिक तरिकाले नियन्त्रण भइरहेको हुन्छ ।

३. तेश्रो सिद्धान्त : सदस्यहरुको आर्थिक सहभागिता

सहकारी सदस्यले आफ्नो सहकारीमा अनिवार्य रुपमा आर्थिक सहभागिता राख्नुपर्दछ। यसको पहिलो खुडकिलो भनेको यसको सेयर लगानी गर्नु पर्दछ । सेयर किनेपछि संस्थाको सदस्य भइन्छ । त्यसपछिको योगदान भनेको आफ्नो सहकरीले गर्ने आर्थिक कारोवारमा सहभागि हुनु हो । सहकारीले गर्ने व्यवसायिक कारोवारमा सदस्यले योगदान गर्दैनन भने त्यस्ता सदस्यतलाई राखिराख्नुको औचित्य समाप्त हुन्छ । त्यसैले आर्थिक कारोवारमा संलग्न नहुने, हुन नसक्ने वा हुन नचाहने सदस्यलाई हटाउनु पर्दछ। कारोवारमा सहभागिता राख्नेलाई मात्र सदस्य बनाउनु पर्दछ। यदी अधिक सदस्यहरु आफ्नो सहकारीको सेवा उपभोग गदैनन् भने त्यस्तो सहकारी विघटन गरिदिए हुन्छ। भएका सदस्यहरुमध्ये शतप्रतिसत सदस्यहरुले आर्थिक कारोवारमा सहभागि हुनु राम्रो हो। नब्वे प्रतिशतसम्म सदस्यले कारोवार गर्दा नराम्रो भनिहाल्न मिल्दैन तर असी प्रतिशत भन्दा कम सदस्यले मात्र आर्थिक कारोवार गर्दछन् र यस्तो संख्या लगातार बढदै गएए सहकारीको औचित्य समाप्त हुन जान्छ ।

कारोवारवाट हुने नाफावाट वोनसको रुपमा अधिकतम् वार्षिक १८ प्रतिशतसम्म लाभांस उपलब्ध गराउन पर्छ । बढी कारोवार गरेर संस्थाले आर्जन गरेको मुनाफामा बढी योगदान गर्ने सदस्यलाई संरक्षित पुँजी कोषवाट केही लाभांस फिर्ता गर्ने व्यवस्था गर्नु पर्दछ । यसरी सहकारीमा सदस्यहरुको आर्थिक सहभागिता र मुनाफामा सदस्यको अधिकार स्थापित गरिन्छ ।

४. चौथो सिद्धान्त : स्वयतता र स्वतन्त्रता

सहकारीमा सदस्यहरुको नियन्त्रण र सहयोग रहन्छ । यसमा बाह्य हस्तक्षेप स्वीकार्य

हुदैन । सहकारीले वाह्य निर्भरर्तालाई बढ्यो भने सहकारीमा वाहिरी हस्तक्षप वढ्ने खतरा रहन्छ । सदस्यहरुको आत्मा सहयोग र आन्तरीक स्रोतको परिचालनले सहकारीको स्वयत्तता एवम् स्वतन्त्रताको रक्षा गरिरहेको हुन्छ । सदस्यले प्रजातान्त्रिक विधिवाट छानेको प्रतिनिधीहरुले यसको संचालन गर्दछन् । लेखा सुपरिवेक्षण समितिले आन्तरिक नियन्त्रणमा महत्वपुर्ण भुमिका निर्वाह गर्दछ । सञ्चालक समिति र लेखा सुपरीवेक्षण समिति साधारण सभाप्रति उत्तरदायि हुन्छ । हरेक वर्ष गरिने साधारण सभा सहकारीको सर्वोच्च निकाय हो । साधारण सभाले नै वर्षभरी भए गरेका काम कारवाहीको मुल्याँकन गर्छ, नीति वनाउदछ । लेखा परीक्षकको नियूक्ती गर्छ । संस्थाले संस्था र सदस्यको हितका लागि प्राकृतिक व्यक्तिसरह कनुनी अधिकार राख्दछ । प्रचलित कानुनको अधिनमा रही आफना सदस्यलाई दण्ड जरिवाना गर्न सक्छ सदस्यसंग बक्यौता असुल उपर गर्ने, मिनाह वा छुट दिने, अनुदान दिने , प्रोत्साहन गर्ने गर्न सक्छ । सामाजिक हित हुने र वातावरणिय सुधारका काम गर्न सक्छ । सम्पती वेचविखन गर्न, खरिद गर्न, सामाजिक कार्यमा दान गर्न सहकारीले कसैको निर्णय कुर्नुपदैन र यसले अरुको दवावमा काम गर्नु पनि पर्दैन । आत्मनिर्भता यसको आदर्श हो । त्यसैले सहकारीले कसैको हस्तक्षेप स्वीकारदैन । सहकारीको सञ्चालनमा यो पुर्ण रुपमा स्वायत्त र स्वतन्त्र छ तर यसको अर्थ यसले अरु कसैको कुरै सुन्नु पर्दैन, अरुलाई केही जानकारी नै दिनुपर्दैन । प्रचलित कानुनको पालना नै गर्न पदैन भन्ने होइन । यो सिद्धान्तको शही विश्लेषण गर्न नसक्दा कहिले सहकारी पुर्ण स्वतन्त्र छ पुर्ण स्वतन्त्र छ यसले अरुको सरोकार राख्नु पर्दैन भनेर बुझ्ने र कहिले लौ न हाम्रो सहकारी सरकारले पो चलाइदिने हो त भनेर बुझ्ने गरेको पाइन्छ ।

५. पाँचौ सिद्धान्त : शिक्षा, तालिम र सूचना

सहकारीले आफ्ना सदस्यको क्षमता वृद्धि गर्न निरन्तर शिक्षा तथा तालिमका कार्यहरु चलाउनु पर्दछ । यस्तो कार्यक्रमवाट सदस्यको व्यवसायिक क्षमता वृद्धि हुन्छ । सामाजिक पहुँचको विकास हुन्छ । सदस्यको व्यवसायलाई सहयोग पुग्ने तालिम दिन पर्दछ, सूचना उपलब्ध गराउनु पर्दछ । यसका अतिरित्त सदस्य र समुदायको स्वस्थ्य र शिक्षामा सघाउ पुर्याउने, सामाजिक हित हुने, कामको शिक्षा, तालिम र सूचना दिनु पर्दछ । सहकारीका सवै काम कार्वाही पारदर्शी हुनुपर्दछ । यसरी चलाईने शिक्षाको उद्देश्य सदस्यको आय आर्जनमा सहयोग, क्षमताको विकास, सामाजिक पहुँचमा वृद्धि, सामाजिक सदभाव र सहयोगी भावनाको विकास, अरुको हेरचाह, समुदायप्रतिको जिम्मेवारी वोध आदी हुनुपर्दछ ।

सहकारीले सदस्य बनाउनुभन्दा पहिला नै पूर्वसदस्य शिक्षा दिन सक्छ । सदस्यको जानकारीको लागि आफ्ना मुख्य गतिविधि र कारोवारको जानकारी सूचनापाटीमा राख्नुपर्दछ । यो सवै गर्न सहकारीले आर्जन गरेको मूनाफाबाट केही रकम कोषको रुपमा छुट्याएको हुनुपर्दछ । यो कोषको रकम यही उद्देश्यमा अनिवार्य खर्च गर्नु पर्दछ । सुरुमा यस्तो रकम खर्च नगर्दा संस्थाको कोष वलियो भएको मान्न सकिएला तर कालान्तर सम्म सहकारीलाई दिगो वनाइराख्न कोष मात्रै वलियो वनाउने नभइ सदस्यको चेतना र क्षमता वलियो हुनुपर्दछ । सहकारीमा विश्वासको वातावरण वन्नुपर्दछ । त्यसका लागि यो सिद्धान्तको व्यवहारीक प्रयोग अनिवार्य छ ।

६. छैटौं सिद्धान्त : सहकारी सहकारी विचमा सहयोग

सहकारी सहकारी वीच एक आपसमा सहयोगको भावना र सोही अनुरुप कार्य हुनु पर्दछ। एउटा सहकारीले अर्को सहकारीलाई सदैव सहयोगीको रुपमा हेर्नु र व्यवहार गर्नु पर्दछ । सहकारी सहकारी विचको एकताले सहकारी व्यवसाय र सहकारी भावनाको उन्नती हुने गर्दछ । त्यसैले सहकारी संघ संस्था आफुभन्दा माथिल्ले निकायमा निकायमा संगठित हुने गर्दछन भने समान स्तरका संघसंस्थाले व्यवसाय, सूचना, शिक्षा तथा तालिम आदिमा सहकार्य गर्दछन् । माथिल्लो संघले आफ्ना सदस्यलाई सूचना तालिम परामर्श आदी उपलब्ध गराउदछ र संरक्षण गर्दछ। आफ्ना सदस्यहरु सहकारीको मूल्य मान्यता र सिद्धान्त बमोजिम चले नचलेको अध्ययन गरेर सहि सुझाव र मार्गनिर्देशन गर्दछ। यसकालागि सदस्य संघसंस्थाले सदस्यता शुल्क, सेवा शुल्क, परामर्श शूल्क आदितिर्नु पर्दछ ।

७. सातौं सिद्धान्त : समुदायप्रतिको चासो

सहकारी संस्था प्रत्यक्ष रुपमा सदस्यको सम्पती र अप्रत्यक्ष रुपमा समुदायको सम्पत्ती हो । समुदायका मानिसले सहकारीमा पँहुच पाउनुपर्दछ । सहकारीले व्यवसायवाट आर्जन गरेको मुनाफा समुदायका सवै मानिसले उपभोग गर्न सक्ने सामाजिक कार्यमा खर्च गर्नु पर्दछ। जस्तै स्कुल, वाटो, चौतारा, पुल, अशक्त अपांगलाई सहयोग तथा हेरचाह, सरसफाई, वातावरणीय सुधार वृक्षारोपण आदीमा सहयोग गर्नु पर्दछ किनकी यीनको उपयोग कुनै वर्ग, जात, धर्म वा राजनीतिक मानिसले मात्र नभई सवैले गर्न पाउदछन् । त्यसैले यस्ता क्षेत्रमा लगानी गर्नू पर्दछ तर समुदायका खास मानिसको मात्र उपयोग गर्ने गरी चन्दा वा दान दिन हुदैन ।

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैं, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको अवसरमा सम्पूर्ण शिक्षक, कर्मचारी, अभिभावक, विद्यार्थी तथा देश विदेशमा रहनुभएका नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं।

जालपा मा. वि., नुनथला

दि.रु.म.न.पा.- १३, नुनथला, खोटाङ
मकरचन्द्र राई, प्रधानाध्यापक, ९८२३००४२३४
विमला राई,
विद्यालय सञ्चालक समिति अध्यक्ष, ९८०३८७६११३
एवम्, विद्यालय परिवार

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैं, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा हाम्रा ग्राहकवर्ग एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं।

साथै यहाँ विभिन्न आकर्षक रेडिमेड कपडा पाउनुका साथै सर्टिङ सुटिङ सहित विभिन्न स्कुल तथा क्याम्पसका ड्रेसका कपडाहरु उपलब्ध छ।

प्रोप्राइटरः दिनेश राज भण्डारी

दुर्गा फेन्सी स्टोर्स

दिक्तेल-१, रत्नपार्क, खोटाङ
सम्पर्क नम्बरः ९८५११५४३३५

नेपाली युवाको विदेश पलायन

मीनकुमार दाहाल
सहायक प्राध्यापक

सृष्टिको अब्बल प्राणीको रुपमा मानिसलाई लिइन्छ । मानव बिकासको क्रममा अन्य प्राणी भन्दा फरक हुनु उसको चेतना र शिक्षा हो । आदिम कालमा मानिस जंगली युगमा थियो । त्यस वेलाको समाज साम्यवादी युगको चरण हुदा मानिसहरु अशिक्षित थिए । जब मानिसले घरबास बसाउन सरुवात गरे तब मानिसलाई गन्तीको आवश्यबता पर्यो । त्यसैले गणितको विकास भयो । पछि समाजशास्त्र, राजनीतिशास्त्र, व्यापार र उद्योग हरेक क्षेत्रको विकास क्रमिक रुपमा आवश्यकता पर्यो । यो बुझ्ने र बुझाउने क्रममा मानिसलाई शिक्षाको आवश्यकताको महसुस भयो । त्यसैले मानिसले औपचारिक वा अनौपचारिक शिक्षा लिन थाल्यो ।

सुरुमा ऋषिमुनिबाट गरिएको गुरुकुलबाट नेपालीहरुले शिक्षा लिइएको इतिहास छ । नेपालमा औपचारिक शिक्षा लागू भएको धेरै भएको छैन । पृथ्वीनारायण शाहले नेपाल राज्यहरुको एकिकरण गर्नुपूर्व टुक्रा टुक्रा राज्यमा आ-आफ्नै खालका शिक्षाहरु थिए । नेपालको एकिकरण पछि मात्रै विस्तारै औपतारिक शिक्षाको थालनी भयो । वि.सं. १९०३ सालमा राणा शासन लागू भएपछि आफ्ना परिवारभित्रका सदस्यहरुलाई मात्रै शिक्षा दिने नीति वनाइयो । अन्यलाई शिक्षा दिन वञ्चित गरियो । नेपनलमा पहिलो पाठशाला दरबार हाइस्कुलमा संस्कृत शिक्षा अध्ययन गराइन्थ्यो । विस्तारै विस्तारै त्यसपछि एउटा दुइटा विद्यालय खुल्दै जान थाले । त्यहाँ सबै खाले नागररिकले अध्ययन गर्न नपाउने र नसक्ने स्थिति थियो । त्यसबेला लुकीछिपी र भारतमा गएर शिक्षा लिइन्थ्यो । नेपालमा शिक्षाको कानुन वि. सं. १९९६ सालमा ल्याएर नियमन गर्न खोजेको पाइन्छ ।

त्यस्तै वि. सं. २००७ सालमा नेपालमा प्रजातन्त्र आयो । तब नेपालमा शिक्षा लिन खुला गरियो । त्यसपछि विद्यालयहरु खुल्दै गए । चेतनाको अभाव र आर्थिक अभावले सबै जनताले शिक्षा लिन सक्ने अवस्था थिएन । विद्यालय खोल्ने नीति, भौतिक खभाव र दक्ष जनशक्तिको व्यवस्था समस्या थियो । १० वर्षपछि वि. सं. २०१७ सालमा पञ्चायती निरङकुश शासन व्यावस्था लागू भएपछि राजाको गुनगान गाउने पञ्चायती शिक्षा सुरु गरियो । शिक्षामा केही गर्न खोजे पनि सबैलाई समेट्न सकेको थिएन । त्यसबेला महत्वपूर्ण काम शिक्षा २०२८ लागू गरियो । जुन हालसम्म पनि विसौ संशोधन भएर पनि कायमै छ ।

वि. सं. २०४७ सालपछि नेपालमा बहुलीय व्यनवस्था लागू भएपछि शिक्षालाई अनिवार्य र निःशुल्क शिक्षा सुरु भयो । त्यसपछि नेपालमा विस्तारै विद्यालयहरु खुल्न थाले । सबै नेपालीहरुले शिक्षा पाउने व्यवस्था गरियो । यस विचमा शिक्षामा थुप्रै सुधार र बहसहरु भए । वि.सं. २०७२ सालमा

नेपालमा नयाँ सम्बिधान लागू भएपछि शिक्षालाई अझ सर्वव्यापक वनाउन प्रयास गरिएको छ। तथापि सबै बालबालिकाहरु विद्यालयमा भर्ना भएका छैनन्। नेपालको पछिल्लो तथ्याङ्क अनुसार ९४ प्रतिशत मात्रै बालबालिकाहरु प्राथमिक तहमा भर्ना भएका छन् । ती विद्यार्थीहरु कक्षा ८ मा पुग्दा धेरैले ड्रपआउट गरेको पाइन्छ। कक्षा १० मा जम्मा भर्ना भएका चार लाख पचास हजार जति विद्यार्थीहरु एसइइ परीक्षामा सम्मिलित हुन्छन् । लगभग वर्षेनी ४५-५० प्रतिशत मात्र विद्यार्थीहरु मुस्किलले न्यूनतम जिपिए ल्याएर पास पास हुन्छन् कोही ग्रेड सुधार मार्फत उतीर्ण हुन्छन्। ती विद्यार्थीहरु कक्षा १२ सम्म पुग्दा लगभग चार लाख मात्रै रहन्छन्। हाललाई कक्षा १२ लाई एसएलसी मानिन्छ। यसले नेपालको श्रम वजारमा योग्य नागरिकको रुपमा आउने आधारभुत तह मानिन्छ। लगभग २ लाखले सामान्य ग्रेड प्राप्त गरी उतीर्ण हुन्छन् । यी १२ बक्षा पास गरेका विद्यार्थीहरु उच्च शिक्षा अध्ययन गर्न र विभिन्न सरकारी रोजगारीका खोजीमा रहन्छन्। शिक्षक दुई लाख मध्ये ४हजार जतिको मात्रै नयाँ विज्ञापन खुल्छ। लाइसेन्स लिनु पर्ने खटाइ बढी ज्याला कम भएका यता आकर्षण देखिदैन। हाल नेपालमा निजामती कर्मचारीहरु १ लाख २० हजार जति होलान। वार्षिक ३ हजार २ सय जति नयाँ विज्ञापन खुल्छ । सेना पुलिसमा २ जति दरवन्दी छन् । वार्षिक ८ हजार जति नयाँ कोटामा भर्ना खुल्छ । अरु बाँकी सबै बेरोजगार वा निजी क्षेत्रबाट रोजगारी खोज्नु पर्ने छ । केही समय अगाडि वेरोजगार युवाहरु रोजगारी खोज्नु पर्ने छ ।

केही समय अगाडि वेरोजगार युवाहरु रोजगारीको रुपमा खाडीमुलक जाने गरेको थियो। लगभग ८ लाख युवा खाडीमुलकमा कामको रोजगारीमा जाने गरेको तथ्याङ छ। । धेरै युवाहरु स्वदेशमा ५ लाख युवा उच्च शिक्षा र लोकसेवाको तयारी नेपालमा अध्ययन गर्ने गरेको पाइन्थ्यो । तर पछिल्लो केही वर्षयता कक्षा १२ तथा त्यो भन्दा माथिल्लो शैक्षिक योग्यता भएका विद्यार्थीहरु उच्च शिक्षाको नाममा यूरोप, अमेरिका, वेलायत, अस्ट्रेलिया तगायत अन्य देशमा अध्ययनका लागि राम्रा दिनानुदिन थुप्रै जेहेन्दार र क्षमता युवाहरु विदेश पलायन भइरहेकाछन्। अरबौ रकम विदेश जाने भएकोले आर्थिक रुपले देश दिनानुदिन खोक्रो बन्दै गएको छ। त्यसले ती बौद्बिक युवाहरु विदेशमा उतै पलायन हुने र हाल नेपालका उच्च शिक्षा अध्ययन गर्ने शैक्षिक संस्थाहरु खाली हुदै गएका छन्। थुप्रै प्राध्यापकहरु वेरोजगार हुदैछन् ।

शहरीकरणले गाउँ रित्तिदै छ। यो क्रम दिनानुदिन बढ्दै जाने हो भने हाम्रो मुलुक कस्तो हुने हो यहाँ बस्ने नेपालीहरुलाई निकै कष्ट र नेपाल नै रहने नरहने अवस्थासम्म पुग्न सक्छन्। त्यसकारण यहाँ आफन्तको मृत्यु हुदा लास लैजाने मान्छे नहुने वा लास कुर्नु पर्ने अवस्था आएको छ । भरखरै नेपालका उच्च तहका नेता सुवासचन्द्र नेम्बाङका दुबै छोरा विदेश भएकाले ३ दिनसम्म लास राख्नु परेको अवस्थाले पनि प्रष्ट देखिन्छ कि अरु नेपालीहरु यहाँ रहन सक्लान कि नसक्लान । यस विषयमा सबैभन्दा पहिला राज्यले गभ्भिर भएर सोच्नुपर्छ। त्यसपछि यसदेशमा रहने सबै नागरिकले सोच्नुपर्छ। नेपालको भविष्य कस्तो हुने हो । यो उच्च स्तरका नेतृत्वदेखि तल्ला स्तरका जनतासम्म चासो हुनु पर्छ ।

सामाजिक परिवर्तन : कारण र प्रभाव

देव कुमार राई
सहायक प्राध्यापक (समाजशास्त्र)

के हो सामाजिक परिवर्तन ?

सामान्यतय सामाजिक परिवर्तन भन्नाले समाजमा आएको हलचल हो । तर यसलाई वृहद रुपमा हेर्ने हो भने सामाजिक संरचना र सङ्गठनमा आउने परिवर्तन भन्ने बुझ्नु पर्दछ । अझ विस्तृतमा भन्नु पर्दा सामाजिक संरचना, सामाजिक एकाइ, सामाजिक संस्था, सामाजिक अन्तर्क्रिया, सामाजिक सम्बन्ध, सामाजिक प्रकृया आदिमा आउने परिवर्तनलाई सामाजिक परिवर्तन भनिन्छ । यसै विषयमा J. Wilbert ले सामाजिक परिवर्तन भनेको समय अन्तरालमा आउने सामाजिक र साँस्कृतिक परिवर्तन हो भनेका छन् । MacIver ले मानवीय सम्बन्धमा परिवर्तन आउनु लाई सामाजिक परिवर्तन मानेका छन् ।

यसरी हेर्दा सामाजिक परिवर्तन भन्नाले सामाजिक संरचना, एकाइ, संस्था, सम्बन्ध, अन्तर्क्रिया आदिमा आउने परिवर्तन साथै समाजको स्वरुप र व्यक्तिमा आउने दुरगामी परिवर्तन हो भन्न सकिन्छ । त्यसैले सामाजिक परिवर्तन भन्नाले समाजको बहुआयमिक परिवर्तनलाई बुझ्न सकिन्छ । Ginsberg ले "सामाजिक संरचना जस्तो समाजको आकार, बनावन वा यसका भागको सन्तुलन वा यसका संगठनका प्रकारमा आउने परिवर्तनलाई सामाजिक परिवर्तन हो," भनेका छन् ।

सामाजिक परिवर्तनका कारणहरु

समाज परिवर्तनका थुप्रै कारणहरु छन् । विषय र प्रसङ्ग अनुसार समाज परिवर्तनका कारणहरु उल्लेख गर्न सकिन्छ । कुमार राउत (२०७७) ले राजधानी दैनिकमा समाज परिवर्तनका कारणहरु उल्लेख गर्दै भनेका छन् :

समाज परिवर्तन एक नियमित प्रक्रिया हुँदाहुँदै पनि समाज परिवर्तनमा विभिन्न तत्वहरूले महत्वपूर्ण भूमिका खेलिरहेका हुन्छन् । मानसिको मनोवैज्ञानिक सोच, परिपूर्ति गर्नुपर्ने सामाजिक आवश्यकता, सामाजिक सक्षमता विकासको जरुरी, सामाजिक समस्या र द्वन्द्वको निराकरण, प्राकृतिक वातावरणसँग समरूप सम्बन्ध स्थापना, मानिसको जन्ममृत्यु र बसाइँसराइको प्रवृतिमा परिवर्तन, व्यक्तिगत एवं सामाजिक मूल्यमान्यतामा आएको बदलाब, सूचना सम्बन्ध र नेटवर्कको विस्तार तथा प्रविधि परिवर्तन आदि समाज परिवर्तनका कारणहरू हुन् ।

विशेषगरी दोश्रो विश्वयुद्ध पछि विश्वमा आएको परिवर्तनका क्रममा शहरीकरण, औधोगिकीकरण आदिले स्थानीय संस्था, परिवार, नाता सम्बन्ध, चिन्तन, व्यवहार आदिमा परिवर्तन आई ग्रामीण प्रवृतिबाट शहरी प्रवृतितर्फ समाज उन्मूख भएको देखिन्छ । साथै युद्धको क्रममा पृथ्वीका

सबै ठूला शक्तिहरुले आफ्नो सैन्य, आर्थिक, औधोगिक, वैज्ञानिक र मानव संसाधन एक रणनीतिक प्रयासमा प्रयोग गरे, जस्ले गर्दा यी सबै क्षेत्रहरुमा ईतिहासको पाठ्क्रममा परिवर्तन भयो ।

समाज परिवर्तनको सन्दर्भमा दिपेश घिमिरे (२०७३) ले Clickmandudu मा लेखेकाछन् :

कार्ल मार्क्स भन्छन्, आधार संरचनाले अधिसंरचनालाई निर्धारण गर्दछ। मार्क्सले अर्थतन्त्रलाई आधार संरचनाको रुपमा लिएका छन् भने राजनीति, व्यवहार, चरित्र, शिक्षा, स्वास्थ्य आदिलाई अधिसंरचनाको रुपमा व्याख्या गरेका छन् । आधार संरचना अर्थात नेपाली समाजको उत्पादनको स्वरुपमा परिवर्तन आएको छ । खासगरी नेपाली समाज पछिल्लो तीन दशकयता सामन्तवादी उत्पादन प्रणालीबाट मुलतः पूँजीवादी उत्पादन प्रणालीमा प्रवेश गरेको छ। जग्गा जमिनमा आधारित उत्पादनलाई छाडेर नेपाली समाज पुँजीमा आधारित उत्पादनमा अघि बढेको छ । गुजारामुखी अर्थतन्त्रलाई विस्तारै छाड्दै व्यापारिक कृषिमा अघि बढेको छ। उद्योग, कल कारखानाको महत्व बढ्दै गईरहेको छ । पहिलाको भन्दा अहिले पैसाको महत्व वढ्नुको खास कारण यही उत्पादन प्रणालीमा आएको परिवर्तन नै हो । वास्तवमा व्यक्तिको चरित्र, वानी व्यवहारमा परिवर्तन आउनुको कारण पनि यही नै हो ।

समाज परिवर्तन बारे मानिसहरुको आ-आफ्नो विचार रहेता पनि सबै विचारहरुलाई समेट्दा निम्न कारण समाज परिवर्तन हुनसक्दछ :

प्राविधिको विकासः प्राविधिक आविष्कारहरूले महत्त्वपूर्ण सामाजिक परिवर्तन ल्याउन सक्छ। उदाहरणका लागि, इन्टरनेटको आविष्कारले सञ्चार, वाणिज्य आदिलाई रूपान्तरण गरेको छ, जसले सामाजिक, आर्थिक र सांस्कृतिक परिवर्तनहरू निम्त्याउँछ।

आर्थिक : अर्थतन्त्रमा परिवर्तनहरू, जस्तै कृषिबाट औद्योगिक वा औद्योगिकबाट सूचनामा आधारित अर्थतन्त्रमा परिवर्तनले सामाजिक संरचना र मूल्यहरूमा गहिरो प्रभाव पार्न सक्छ।

जनसांख्यिकीय : जनसंख्या वृद्धि, बुढ्यौली जनसंख्या, बसाइसराइ र पारिवारिक संरचनाहरूमा परिवर्तनहरू सबैले सामाजिक परिवर्तनमा योगदान दिन सक्छन्। यी कारकहरूले समाजको संरचना र गतिशीलतालाई असर गर्छ।

राजनीतिक : राजनीतिक सक्रियता र सामाजिक आन्दोलनहरूले नागरिक अधिकार, लैङ्गिक समानता, वातावरण संरक्षण र अन्य सामाजिक मुद्दाहरूको वकालत गरेर परिवर्तनलाई परिवर्तन गर्न सक्छन्।

संस्कृति : सांस्कृतिक मूल्य र मान्यतामा आउने परिवर्तनले सामाजिक परिवर्तन ल्याउन सक्छ। यी परिवर्तनहरू कला, सञ्चार, शिक्षा वा विकसित सामाजिक मनोवृत्तिद्वारा सञ्चालित हुन सक्छ।

वातावरण : वातावरणीय परिवर्तनहरू र संकटहरू, जस्तै जलवायु परिवर्तनले समाजको

व्यवहार, प्रविधि र नीतिहरूमा अनुकूलन आवश्यक हुन सक्छ, जसले सामाजिक परिवर्तनलाई निम्त्याउँछ ।

शिक्षा र सूचना : शिक्षा र सूचनाको पहुँचले व्यक्ति र समुदायलाई सशक्त बनाउन सक्छ, जसले सामाजिक चेतना र व्यवहारमा परिवर्तन ल्याउन सक्छ ।

कानुन र नीति : कानुन र सरकारी नीतिहरूमा परिवर्तनहरूले सामाजिक संरचना र व्यवहारमा गहिरो प्रभाव पार्न सक्छ । उदाहरणका लागि नागरिक अधिकार, स्वास्थ्य सेवा र सामाजिक कल्याणसँग सम्बन्धित कानुनले महत्त्वपूर्ण सामाजिक परिवर्तन ल्याउन सक्छ ।

सहरीकरण र बसाइसराइ : ग्रामीणबाट शहरी क्षेत्रहरूमा र क्षेत्र वा देशहरू बीचको मानिसहरूको आवागमनले सामाजिक गतिशीलतालाई परिवर्तन गर्न सक्छ, किनकि शहरीकरणले प्रायः जीवनशैली, मूल्यमान्यता र आर्थिक गतिविधिहरूमा परिवर्तन ल्याउँछ ।

द्वन्द्व र सङ्कट : युद्ध, क्रान्ति, र प्राकृतिक प्रकोपहरूले विद्यमान सामाजिक संरचनाहरूलाई बाधा पुऱ्याउन सक्छ र शासन, बसाइसराइ ढाँचा र सामाजिक मान्यताहरूमा परिवर्तन ल्याउन सक्छ ।

वैज्ञानिक आविष्कारहरू : विज्ञान र प्रविधिको प्रगतिले विद्यमान विश्वास र अभ्यासहरूलाई चुनौती दिन सक्छ, जसले सामाजिक मूल्य र व्यवहारमा परिवर्तन ल्याउन सक्छ ।

भूमण्डलीकरण : राष्ट्रहरू बीचको बढ्दो अन्तरसम्बन्ध र अन्तरनिर्भरताले संस्कृति, व्यापार र अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्धहरूलाई प्रभाव पार्न सक्छ, जसले स्थानीय र विश्वव्यापी स्तरहरूमा सामाजिक परिवर्तनहरू निम्त्याउँछ ।

त्यसैले, सामाजिक परिवर्तन प्रायः उल्लेख गरिएका बुँदाहरूको संयोजनबाट प्रभावित क्रमिक र जटिल प्रक्रिया हो र सामाजिक परिवर्तनका विशिष्ट कारणहरू एक सन्दर्भबाट अर्कोमा भिन्न हुन सक्छन् ।

सामाजिक परिवर्तनका प्रभावहरु

सामाजिक परिवर्तनले व्यक्ति, समुदाय र समाजमा व्यापक प्रभाव पार्न सक्छ । यी प्रभावहरू सकारात्मक र नकारात्मक दुवै हुन सक्छन् र जीवनका विभिन्न पक्षहरूमा प्रकट हुन सक्छन् । यहाँ सामाजिक परिवर्तनका केही प्रमुख प्रभावहरू छन्ः

साँस्कृतिक परिवर्तन : सामाजिक परिवर्तनले प्रायः सांस्कृतिक मान्यता, मूल्य र अभ्यासहरूमा परिवर्तन ल्याउँछ । नयाँ विचारहरू, विश्वासहरू, र चलनहरू देखा पर्न सक्छन्, जसले मानिसहरूको जीवन र अन्तरक्रिया गर्ने तरिकालाई असर गर्छ ।

आर्थिक प्रभावहरू : आर्थिक संरचना र प्रणालीहरू सामाजिक परिवर्तनले महत्त्वपूर्ण रूपमा प्रभाव पार्न सक्छ । प्रविधि, भूमण्डलीकरण, र आर्थिक नीतिहरूमा परिवर्तनहरूले रोजगारी ढाँचा, आय वितरण, र सम्पत्ति संचयमा परिवर्तन ल्याउन सक्छ ।

राजनीतिक परिवर्तन : सामाजिक परिवर्तनले राजनीतिक संरचना र विचारधाराहरूलाई प्रभाव पार्न सक्छ। नागरिक अधिकार, लोकतन्त्र र सामाजिक न्यायको आन्दोलनले सरकारको नीति र शक्तिको गतिशीलतामा परिवर्तन ल्याउन सक्छ।

शैक्षिक अवसरहरू : सामाजिक परिवर्तनले शिक्षामा पहुँच र सीमान्तकृत समूहहरूको लागि शैक्षिक अवसरहरूमा सुधार ल्याउन सक्छ, जसले सामाजिक गतिशीलता र असमानता कम गर्न सक्छ।

लैङ्गिक भूमिका र समानता : सामाजिक परिवर्तनले परम्परागत लैङ्गिक भूमिकाहरूलाई चुनौती दिन र लैङ्गिक समानतालाई बढावा दिन सक्छ। यसले पारिवारिक गतिशीलता, कार्यस्थल अभ्यासहरू, र सामाजिक अपेक्षाहरूमा परिवर्तन ल्याउन सक्छ।

स्वास्थ्य सेवा र कल्याण : स्वास्थ्य सेवामा प्रगति र सार्वजनिक स्वास्थ्य नीतिहरूमा परिवर्तनहरूले समग्र कल्याण र जीवन प्रत्याशा सुधार गर्न, रोगहरूबाट मृत्यु दर घटाउन र जीवनको गुणस्तर सुधार गर्न सक्छ।

पर्यावरणीय प्रभाव : सामाजिक परिवर्तनले वातावरणीय चेतना र नीतिहरूलाई प्रभाव पार्न सक्छ। वातावरणीय संरक्षण र दिगोपनका लागि आन्दोलनहरूले स्रोत व्यवस्थापन र वातावरण संरक्षण प्रयासहरूमा परिवर्तन ल्याउन सक्छ।

प्रविधि र सञ्चार : प्रविधि र सञ्चारमा भएको प्रगतिले जडान र सूचनामा पहुँच सुधार गर्न सक्छ तर गोपनीयता चिन्ता र डिजिटल विभाजनहरू जस्ता चुनौतीहरू पनि निम्त्याउन सक्छ।

सामाजिक आन्दोलन र सक्रियता : सामाजिक परिवर्तन प्रायः तल्लो तहको आन्दोलन र सक्रियताबाट उत्पन्न हुन्छ। यी आन्दोलनहरूले महत्त्वपूर्ण मुद्दाहरूमा ध्यान पुऱ्याउन र सामाजिक र नीति परिवर्तनको लागि धक्का दिन सक्छन्।

द्वन्द्व र अशान्ति : कतिपय अवस्थामा, सामाजिक परिवर्तनले द्वन्द्व र अशान्ति निम्त्याउन सक्छ, विशेष गरी यदि परिवर्तनको प्रतिरोध छ वा केही समूहहरूले परिवर्तनबाट सीमान्तकृत वा बेफाइदा महसुस गरेमा।

साँस्कृतिक विविधता : सामाजिक परिवर्तनले साँस्कृतिक विविधता बढाउन सक्छ किनभने समाजहरू धेरै बहुसाँस्कृतिक र अन्तरसम्बन्धित हुन्छन्। यसले विभिन्न संस्कृतिहरूको अधिक सहिष्णुता र प्रशंसाको परिणाम हुन सक्छ।

सहरीकरण र बसाइँसराइ : समाजमा हुने परिवर्तनले सहरीकरण र बसाइसराइलाई निम्त्याउन सक्छ, जसले सहरी योजना, पूर्वाधार र स्रोतको वितरणमा असर पार्न सक्छ।

सामाजिक असमानता : सामाजिक परिवर्तनले असमानता कम गर्न काम गर्न सक्छ, तर यसलाई सही ढङ्गले व्यवस्थापन गर्न नसक्दा यसले झन् झन् झन् बढाउँछ। तीव्र परिवर्तनको अवधिमा आर्थिक र सामाजिक असमानता फराकिलो हुन सक्छ।

पहिचान र सम्बद्धता : समाजमा हुने परिवर्तनले व्यक्तिगत र सामूहिक पहिचानलाई असर गर्न सक्छ, जसले गर्दा आफन्त र साँस्कृतिक संरक्षणका प्रश्नहरू उत्पन्न हुन्छन् ।

सामाजिक परिवर्तनका प्रभावहरू परिवर्तनको प्रकृतिको आधारमा व्यापक रूपमा भिन्न हुन सक्छन् । केही व्यक्ति र समूहहरूले सामाजिक परिवर्तनबाट लाभ उठाउन सक्छन्, जबकि अरूले चुनौती र प्रतिरोधको सामना गर्नुपर्ने हुन्छ । सामाजिक परिवर्तनको प्रभावकारी व्यवस्थापनमा प्रायः सम्भावित नकारात्मक प्रभावहरूलाई सम्बोधन गर्ने र समतामूलक परिणामहरूको लागि प्रयास गर्नुपर्ने हुन्छ ।

Reference

Castles, Sephen (2001) 'Studying social transformation, *International Political Science Review* .

Haralambos, M . , Holborn, M . , Chapman, A . , & Moore, S . (2018) . *Sociology* . London: Collins .

Neupane, D . (2018) . *Theories of Social Change and Development* . Kathmandu: Kalinchok Pushtak Prakashan .

Sztompka, Piotra (1993a) *The Sociology of Social Change* . Oxford and Cambridge: Blackwell

पौडेल, टं. (२०७६). सामाजिक परिवर्तन र विकासका सिद्धन्तहरु. काठमाडौंः क्वेस्ट पब्लिकेशन प्रा.लि.

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैं, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसार को अवसरमा सम्पूर्ण शिक्षक, कर्मचारी, अभिभावक, विद्यार्थी तथा देश विदेशमा रहनुभएका नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

महेन्द्रोदय मा.वि., ओखे

दिप्रुङ चुइचुम्मा गाउँपालिका- २, डाँडागाउँ, ओखे, खोटाङ

जीत बहादुर थापा, प्रधानाध्यापक, ९८६९३११०७२

केदार परियार,

विद्यालय सञ्चालक समिति अध्यक्ष

९८४१४४६४४८

एवम्, विद्यालय परिवार

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैं, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसार को अवसरमा सम्पूर्ण शिक्षक, कर्मचारी, अभिभावक, विद्यार्थी तथा देश विदेशमा रहनुभएका नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

याङ्सोला मा.वि., याङ्सोला

दिप्रुङ चुइचुम्मा गाउँपालिका- ३, छोरम्बु, याङ्सोला, खोटाङ

शहरमान राई, प्रधानाध्यापक, ९८१५७४२६३६

बदिराम राई,

विद्यालय सञ्चालक समिति अध्यक्ष ९७६१६१८३५३

एवम्, विद्यालय परिवार

दिक्तेल क्याम्पसमा अध्ययन गर्दाको अनुभव

मित्रनाथ खनाल
बी.एड. तेस्रो वर्ष

नेपालको कोशी प्रदेशको खोटाङ जिल्लाको सदरमुकाम दिक्तेल बजारमा त्रिभुवन विश्वविद्यालयबाट सम्बन्धन प्राप्त गरी २०३७ साल असोज १६गते सामुदायिक क्याम्पसको रूपमा दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पसको स्थापना भएको पाइन्छ । यस क्याम्पसमा हाल

कक्षा ११ देखि स्नातकोत्तर तहसम्मको कार्यक्रम रहेको छ । यस क्याम्पसमा मानविकी, शिक्षाशास्त्र र व्यवस्थापन सङ्कायको पढाइ स्नातक तहमा हुने गर्दछ भने स्नातकोत्तर तहमा मानविकी र शिक्षा सङ्कायअन्तर्गत पढाइहुने गरेको पाइन्छ ।

जब म मित्रनाथ खनाल खोटाङ, जिल्ला अन्तर्गत दोर्पा चिउरीडाँडामा ९/१० कक्षामा अध्ययन गर्दै गर्दा उच्चशिक्षा पढाइहुने क्याम्पस दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस छ भन्ने सुनेको थिएँ । त्यसै अनुसार मैले २०७४ सालमा S.E.E.दिएपछि २०७५ को असारमा नतिजा प्रकाशनभयो । त्यसपछि मैले के पढ्ने?कुनविष पढ्ने?कुन क्याम्पसमा कुनठाउँमा पढ्ने भनेर आफ्नो मनमा खुलदुली हुन थाल्यो र मलाई दाइदिदीहरुले दिक्तेल पढ्नु भनेर सुझाव दिनुभयो र सोही बमोजिम २०७५ को साउन महिनाको अन्त्यतिर दिक्तेल आएँ,दिक्तेल आए पश्चात् म २०७५ साउन ३० गते दिदीसँग दिक्तेल क्याम्पस गएँ तर पहिलो दिन कुन कक्षामा पढाइहुन्छ केही थाहा थिएन। त्यसकारण दिदीसँग गएको हुनाले दिदीले मलाई कक्षा चिनाइ दिनुभयो ।कक्षामा जाँदा सबै साथी नयाँनया ँथिए केही साथीहरुसँग सोही दिन चिनजान भयो भने अन्य केही साथीसँग अर्को दिन गर्दै बिस्तार ै चिनजान हुन थाल्यो ।

पहिलो दिनक यास्पस जाँदा सबै शिक्षक विद्यार्थी नयाँनयाँ हुनुहुन्थ्यो । म क्याम्पस गएको पहिलो दिनको पहिलो घण्टी रामप्रसाद राई सरको रहेछ । सबै साथीहरु नयाँनयाँ हुनाले परिचय कार्यक्रम गर्‍यौं ।त्यस पछि बिस्तारै अन्य साथीहरुसँग चिनजान हुँदै गयो । त्यस पश्चात् दिक्तेल क्याम्पसमा कक्षा ११ माशिक्षाशास्त्र सङ्काय अन्तर्गत मुख्य विषय गणित लिएर अध्ययन गर्न सुरुवात गरियो। सुरुसुरुमा नया ँक्याम्पस तथा साथीहरु नया ँभएकाले पनि होला अध्ययन गर्न अलिक कठिन लाग्यो ।तर दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पसमा अध्यापन गराउने प्राध्यापकहरु एकदमै धेरैंअनुभवी हुन ुहुँदोरहेछ ।त्यसकारण अध्यापन गराउँदा सरल किसिमले गर्नुहुन्थ्यो ।

दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पसमा २०७५ सालमा म कक्षा ११ माअध्ययन गर्न जाँदा एक वटा मात्र RCC भवन रहेको थियो ।जुनभवनमा BBS पढाइ हुन्थ्यो भने शिक्षाशास्त्र र मानविकी लगायत पुस्तकालय भवनको जिर्ण अवस्था थियो । कक्षाकोठामा व्यवस्थित रुपमा डेक्सबेन्चको व्यवस्था पनि राम्रो थिएन ।झन् मेजर विषय अध्ययन गर्नको लागि कक्षाकोठा पनि पर्याप्त थिएनन् र मेजर विषय पढ्न जुन कक्षा खाली छ त्यसमानै खोजी खोजी पद्नुपर्ने अवस्था रहेको थियो । यस क्याम्पसमा अध्यापन गराउन ुहुने प्राध्यापकहरु भने धेरै नै अनुभवी हुनुहुन्थ्यो । कुनै घण्टी खाली हुना साथ पढाउन आइहाल्नुहुन्थ्यो । कक्षा ११को राष्ट्रिय परीक्षा बोर्डले २०७६को जेष्ठमा बोर्ड परीक्षा लिएका ेथियो भने कक्षा १२ को बोर्ड परीक्षा आउने बेलामा२०७६को चैत्रमा कोरोनाभाइरस आएको हुनाले उक्त परीक्षा२०७७ को मंसिरमा मात्र भएको थियो । त्यसकारण केही ढिलाभएको थियो र नतिजापनि केही समय ढिलाआएको थियो ।

२०७७ को अन्त्यतिर स्नातक तह पहिलो वर्षमा भर्ना भएको थिएँ।उक्त समयमा दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस QAA को प्रक्रियामा पनि थियो ।पहिलो वर्षको परीक्षा २०७८ को फागुन महिनामा भएको थियो भने दोस्रो वर्षको कक्षा २०७८ को चैत्रबाट सुरु भएको थियो । दोश्रो वर्षको परीक्षा त्रिभुवन विश्वविद्यालयले २०८० श्रावण महिनाम ।लिएको थियो र अहिले स्नातक तह तेस्रो वर्षमा अध्ययनरत छु ।

मेरो विचारमा दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पसको पाँच वर्षमा भएको परिवर्तन

२०७५को साउन महिनाको अन्त्यतिर दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस जान सुरु गर्दा सुरु सुरुमा पर्याप्त भवन र कक्षा कोंठा पनि थिएनन भने अहिले २०८० मा आइपुग्दा पर्याप्त कक्षाकोठा र डेक्सबेन्च व्यवस्थापन गरिएको छ । २०७५ मा एक वटामात्र RCC भवन रहेको दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पसमा हाल १ वटा पक्की पुस्तकालय भवन १ वटा पक्की भवनमा सभाहल र प्रशासनिक हल रहेको छ भने २ वटा पक्की भवनमा पढाइभइ रहेको छ । हालदिक्ते लबहुमुखी क्याम्पसमा इ.लाइब्रेरी रहेको छ भने पुस्तकालयमा पनि नयाँनयाँ पुस्तकथप्ने क्रमजारी रहेको छ। हाल दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पसमा क्यान्टिनको पनि व्यवस्था रहेको छ । प्राध्यापकहरुले पनि नियमित रुपमा अध्यापन गराइ रहनुभएको छ । समय-समयमा विभिन्न अतिरिक्त क्रियाकलापहरु भइरहन्छन् र उक्त कार्यक्रममा विद्यार्थीको उल्लेख्य सहभागिता भएको पाइन्छ । हाल दिक्तेल बहुमुखीक याम्पसमा QAA को सबै मापदण्ड पूरा गरी PRT Visit भइसकेको र QAA प्राप्तगर्ने अन्तिम चरणमा पनि पुगेको छ । त्यसकारण स्वच्छ र शान्त वातावरणमा पढाइहुने दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पसमा अध्ययन गरौं ।

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैं, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा हाम्रा ग्राहकवर्ग एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं। साथै

यहाँ काठबाट निर्माण हुने सबै प्रकारका फर्निचरका सामग्रीहरु निर्माण गर्नका साथै सुपथ मूल्यमा बिक्री गरिन्छ।

प्रोप्राइटरः हर्कराज राई

गणेश फर्निचर उद्योग

दिक्तेल-१, रत्नपार्क, खोटाङ

सम्पर्क नम्बरः ९८६२८४७३३०२

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैं, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछु।

रामप्रसाद राई

दिक्तेल रुपाकोट मझुवागढी नगरपालिका-३, बाम्राङ, संखु

९८६२९७७०७९

देशप्रेम

एल्मिका राई
स्नातक, तेस्रो वर्ष शिक्षाशास्त्र सङ्काय

मान्छे जन्मिएपछी उसको लालनपनलनको निम्ति विविध व्यवस्थाहरु चाहिन्छ। सामाजिक, आर्थिक, राजनैतिक, धार्मिक व्यवस्था आदि मुख्य छन् । यी व्यवस्थाहरुको परिचालनको निम्ति एउटा मुख्य तन्त्र हुन्छ, जसलाई हामी देश भन्छौ । देश वास्तवमा भौगोलिक अनि केही नैतिक मापदण्डहरु सित परिकल्ति रुपमा तयार गरिएको एउटा क्षेत्र हो । संसारमा अनेक देशहरु छन् तर ती देश हुनु पछाडी आ-आफ्नो मापदण्डहरु र त्यहाँका नियम प्रणालीहरु छन् । फरक नियम, मापदण्डभएपनि देश प्रतिगरिने माया, सद्भाव सधैं अमर रहन्छ । आफू जन्मिएको जन्म भूमि प्राण भन्दा प्यारो लाग्छ । त्यसैले भनिन्छ 'जननी जन्मभुमिश्च स्वर्गादपि गरीयसी'

हो जननीको उपस्थिति बिना जीवन भेटिन्न अनि जन्मभुमिको अस्तित्व बिना व्यक्तिको परिचय रहन्न । जीवन पाउनु मात्र ठुलो कुरो होइन त्यस भन्दा झन महत्वपूर्ण कुरा अस्तित्वपुर्ण जीवनको प्राप्ति हो । त्यसैले त मेरो भूमि प्यारो छ । माटोसँगको नाता गहिरो छ । म धर्तीकै सन्तान हुँ किनभने मेरी आमाको आधार पनि यही धर्ती नै त हो ।

मान्छे र माटो बिचको सम्बन्ध नै त वास्तवमा देशप्रेम हो, देशप्रतिको भक्ति हो । यो धर्ती र पुर्खाले ठड्याएको सभ्यता र यो देशको सम्पूर्णता नै मेरा लागि सर्वस्व हो । विश्वमा असङख्य प्राणीहरु छन् तर सबैभन्दा चेतनशील प्राणीमा मानिस पर्दछ। मानिसले पाएको यही चेतनाको धरोहर नै उसको परिचयको र शक्तिशाली उपस्थितिको मापदण्ड हो। देशका लागि ऊ सधै नतमस्तक रहन्छ, माटोलाई नाघ्ने क्षमता उसमा हुदैन किनभने माया, ममता र भावना भनेको उसका अमूर्त विश्वास हुन । माटो नै उसको शक्तिको स्रोत हो । देशप्रेम नै मानिसलाई अजर पार्ने सञ्जीवनी हो ।

नेपालको इतिहासलाई पल्टाएर हेर्ने हो भने भक्ति थापाको मृत्युमाम आफ्नो जीवन छाम्छु, अमर सिंहको वीरताले अहिले पनि जोस, जागर दिन्छ। पृथ्वीनारायण शाहको सम्मान बिना मेरो आधार लर्बराउँछ र म आफ्नो अस्तित्व बिलाएको महसुस गर्छु। मालाई संसारको लामो नाइल नदी चाहिँदैन बरु पहाड र मधेस भिजाउँदै बग्ने हिमाली चिसो पानी चाहिन्छ, हीरा र सुनका गहना होइन, जीवनको अटुट् माया चाहिन्छ। उसलाई सिँचाइ गरेर म आफ्नो जन्मभूमिमा मानवताको फूल फूलाउन सकूँ। हामीलाई थाहा छ, जन्मेपछि मर्नु भनेको प्रकृतिको नियम हो तर देशलाई प्रेम गर्ने मान्छे मर्दैन । धर्तीका कणकणमा मानिसका विचारका प्रत्येक बिन्दु बिन्दुमा ऊ बाँचिरहन्छन् । देशप्रेमी कहिले मर्दैन, देश प्रतिको प्रेम कहिले सकिँदैन ।

देश गरिब हुन सक्छ, कमजोर हुन सक्छ, अभावमा बाँचेको हुनसक्छ तर देशप्रेमी सुखमा भन्दा दुखमै पनि धैर्यका साथ त्यसको प्रगतिका लागि सधैं लागिरहन्छ । म आफ्नो देश नेपाल भएकोमागर्व गर्छु किनभने मलाई 'नेपाली' विशेषण यहि नेपालले दिएको हो । मलाई देश भक्तिको पाठ यहींको मनोरम प्रकृतिले सिकाएको छ । म गरिब हुन सक्छु, अभावमा रहन सक्छु तर आफ्ना आँखा बेचेर महलमा बस्दिन, खुट्टाकाटेर स्टिलको बैसाखी म टेक्दिनँ, मस्तिष्क बन्दकी राखेर म अर्काको दासतालाई कुनै हालतमा पनि स्वीकार गर्दिनँ । म देशको सद्भाव, आनन्द र उन्मुक्तिमा रमाउँछु अनिआफ्नो ज्ञानको बत्तीले यो देश उज्यालो बनाउन चाहन्छु ।

सानो मुटुमै पनि म देशको विशालता बोकेर हिँडछु । नेपाली हुनुमा म गर्व गर्दछु । तँलाई के चाहिन्छ ? भनेर कसैले सोधे मेरो एउटै उत्तर हुनेछ – 'नेपाल' !

कविता

लमी शेर्पा, बी.ए. दोस्रो

आँखामा झलझली याद छ
हुन त आमा भन्ने शब्द नै काफी छन
प्रत्येक सन्तानको गल्तिमा माफी छन
तोते बोली देखिको सिकाइ
फकाउन दिएको मिठाई
तस्वीर छैन तर झलझली याद छ ।

सन्तानको लागि भोक नभन्ने
सन्तानको खुसी नै सबथोक हो भन्ने
तिमी नै त रइछौ आमा निस्वार्थ प्रेम गर्ने
तस्वीर छैन तर झलझली याद छ ।

ति अबोध बालकको दुःखपिर कति सह्यौ ?
सन्तानको लागि ज्यान बाजी राख्यौ
दूधे बालकलाई घरमा छाडि मेलापात गर्ने
तस्वीर छैन तर झलझली याद छ ।

खुसी, ज्ञानीहुनु भन्थ्यौ तर छाडीगयौ
दूधे बालक छोडीजाँदा भन के पायौ ?
दूधे बालक काखमा रुँदा
हरेक पल तिम्रो सम्झनमा तस्विर छुँदा
रोएको तस्विर छैन तर झलझलि याद छ ।

बाले पीडा शब्दमा व्यक्त गर्न नसक्दा
सन्तान प्रतिको भूमिका ऐक्लैले निभाउनु पर्दा
खाली जस्तै सुनसान घर, किचन देख्दा
यो मन कहाँ शान्त हुन्छ र !

दूधे बालक काखमा च्याँच्याँ रुँदा
आँखामा आइसकेको आँसुले मन पोल्छ
आमा बिनाको घर हेर त ! भनेको सुन्दा
बाँच्ने आश मरेर आँउछ

बिचरा ति बालक टुहुरा भनेको सुन्दा
हामीअजम्मरी को नै पो छौं र ?
आमा तिम्रो मायालाई सम्मान छ
आज साथमा छैनौ तर
आँखामा सम्झना झलझली याद छ ।

खोज

कविता

- अनिसा रम्तेल
खोटाङ, बुइपा-१४,बी. एड. तेस्रो वर्ष

होहल्लाको सहरमा
गुमनाम छ, सुनसान छ उसको अस्तित्व
अझै खोजीरहेछ आफू हुनुको महत्व
यो कुरा आजको हैन
आजभन्दा पाँच हजार वर्ष अघिको हो
ऊ अझै आफ्नै लागि आफैं लडिरहेको छ

ऊ आफूमाथि भएको अन्याय विरुद्ध बोल्न
खुब आँटहरू बटुल्छ, फेरि बटुल्छ, फेरि
बटुली..रहन्छ
छरिन्छन् फेरि आँटहरु अनि ऊ बुझ्छ
अझै यस्ता कयौं पाँच हजारमा पनि यी आटँहरु
समेटिँदैनन्
अरुको कलमले परिवर्तन काव्य लेख्छ
उसको कलम त्यहीँ रोकिन्छ जहाँबाट काव्यको
सुरुवात हुन्छ ।

उसले बजाउने ढोल झ्याम्टा, उसकै खिसीमा
बजिरहन्छन्
उसले बनाएका गरगहना उसकै नामलाई बिजाइ
रहन्छन्
उसले बनाएका कपडा उसकै लाचारतालाई
घुम्टो ओढाइ रहन्छन्
ऊ नौलो बेहुली जस्तै चार दिवार भित्र चुपचाप
छ

ऊ आफ्नै जन्मसँग प्रश्न गर्छ, अनि कर्मसँग
सम्झौता
उसका लडाइँ आफैसँग छन्, आफ्नै कर्मसँग
छन् ।
ऊ अरुलाई सजाइ रहन्छ, आफू विरुप देखिएर
ऊ अरुलाई रङ्गाइ रहन्छ, आफू कुरुप देखिएर
ऊ अरुलाई सबैलाई समेटी रहन्छ, आफू छरपस्ट
रहेर

ऊ ठाडो प्रश्न गरी रहन्छ
किन उसको सीप मन्दिरसम्म पुगेर पनि, ऊ
बाहिरै छ
किन उसको थाल भान्सासम्म पुगेर पनि, ऊ
जुठो छ
किन उसको गाग्री पानीसम्म पुगेर पनि, ऊ
अछुत छ

ऊ मानव भएर नि अमानव छ
उसको हातमा सीप भएर नि ऊ बेइज्जत छ
ऊ विजेतामा पराजितको स्थान पाउँछ
ऊ सधैं तल नै छ ऊ दलित हो
उसले छोएको सीप चल्छ पानी चल्दैन
ऊ दलित हो, दलितलाई मान्छे गनिँदैन

अरु पढेर विद्वान् बन्छन्, ऊ पढेर पनि दलित नै
रहन्छ
अरु पैसाले इज्जतदार बन्छन्, ऊ अझै घर
बाहिरै पर्खिनु पर्छ।

ऊ आफैं आफ्नो खोजमा दौडी रहन्छ
अनि भेट्छ निराशा गल्ली गल्लीहरुमा
कहिले कोठा त कहिले कोटाको नाममा
अनि कठिनपूर्ण लाग्छ फेरि परिवर्तनको खोज
जस्तै मरुभूमिमा पानीको खोज जस्तै
जस्तै खोलाबाट इन्द्रेणी निस्किने स्रोत जस्तै

वा भनौं उत्तरमा जस्तै तपाइँ 'तपाइँ' जस्तै
तर म, म नभएको अस्तित्वहिन म जस्तै !

कविताः माइला

तिमी जूनताराको देशमा जाँदै गर्दा,
सके आदिम सभ्यताको बिरुवा रौप्दै जानू
नसके बिज छर्दै जानू
यात्रामा हजारौं भुलभुलैयाहरू भेटौला
खबरदार
नभुल्नू तिमीले उँभौलीमा साकेला नाचेको
उँधौलीमा पित्री पुर्खालाई पुजेको
नभुल्नू तिमीले तिम्रा चेली
साल्पा र बाराहालाई
नभुल्नू तिमीले सभ्यताको धरोहर
खुवालुङ र तुवाचुङलाई

तिम्रा सम्झनाहरुले खुबै सताउँछ ।
नपत्याए सोध न त्यो
लिम्चुङ्बुङ र बुकी फूललाई
जो तिम्रा स्वागतमा उभिएका छन्

तिम्रो गीत सुन्न नपाएर
सारा प्रकृति नै विरक्तिएका छन् ।
सुन्दै छु,
तिमी फर्कने छौ रे एकदिन
हाम्रो लिपीहरुको माला लगाएर
नौलो भाका बनेर
आस्थाका नयाँ जोर दियो बालेर
तिम्रो सिकुरीमा पर्खिरहने छिन् तिमीलाई
त्यो सिलीचुङको डाँडामाथि
तिम्लाई पाउँने झिनो आशा बोकेर ॥

वेदना राई
बी.एड. दोस्रो वर्ष

गजल

टिलो सिक्का नै किन नहोस् गरिबले धन पाएको छ
जिउँदो हुँदा टालो थिएन, मरेपछि कफन पाएको छ ।

तिमीले छोडेर गए पनि साथको कमी छैन जीवनमा
आँखाहरुले आँसु अनि निद्राले ऐंठन पाएको छ

गुनासो गर्छौ कि गर्व गर्छौ आफ्नो त्यागलाई तिमी ?
तिम्रो प्रेमको मृत्युसँगै फूलले नयाँ जीवन पाएको छ

हामी खुसी छौँ आफ्नो-आफ्नै भागको अंशबन्डामा
मैले बा'आमा रोजें भाइले घर र आँगन पाएको छ

यस्तो समयमा कुपी निभ्न दिनु हुन्न थियो तपाईंले
भर्खर मात्रै दुश्मनको हातले मेरो गर्धन पाएको छ ॥

–विशाल विहानी
भूतपूर्व विद्यार्थी

कविता: धन.....

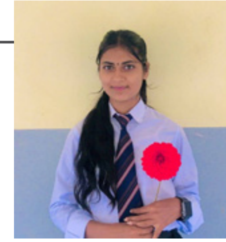

कविता घिमिरे
बी.ए. दोस्रो वर्ष

ईष्टमित्र फुटाउने
दाजुभाइ कुटाउने
शत्रुहरु जुटाउने
तर पनि महान् नै छौ तिमी
आफ्नो इज्जतैसम्म लुटाउने

विदेशिन्छन् तिमीलाई कमाउन
थोरै माथ्लो खुड्किलो समाउन
दुःख बिर्सी जब थाल्छन् रमाउन
तर पनि महान् नै छौ तिमी
सरम छैन कसैका खुसीहरू बाकसमा जमाउन

कसैले तिमीलाई कमाउँदै जाने
त कसैले जमाउँदै जाने
तर पनि महान् नै छौ तिमी
कोही फाटेकैमा रमाउँदै जाने
पुग्छ भन्दैनन् कसैले

मान्छेलाई मान्छे गन्दैनन् कसैले
तर पनि महान नै छौ तिमी
आज दया माया जान्दैनन् कसैले

सबै तिमीलाई कमाउन आत्तिने
आफ्नै हातमा सबै समाउन तात्तिने
तर पनि महान् नै छौ तिमी
फेरि पाएपछि किन सबै मात्तिने

न त आफैँले छाप्न मिल्छ
न त मर्दा सँगै राख्न मिल्छ
तर पनि महान् नै छौ तिमी
न त यसले अमर भई बाँच्न मिल्छ ।

मिलन र बिछोडका केही मुक्तकहरू

१. नभएपछि समान औकात केही लागेन ।
जोड्न त जोडेकै हो हात केही लागेन ॥
हजार पटक प्रेम प्रस्ताव राख्दा पनि
भनेपछि मिल्दैन हाम्रो जात केही लागेन ।

२.आज फेरि समय अनुकुल जस्तो लाग्छ ।
विगतका ती दुःखहरु भूल जस्तो लाग्छ ॥
हिजोसम्म झरेको पात झैं लाग्ने जीवन
भेटेपछि तिमीलाई फुलैफुल जस्तो लाग्छ ।

३. यो मनमा धेरै पीडाहरु लुकाउनु छैन अब
सम्हालेर राख्छु आँसु सुकाउनु छैन अब ॥
तिम्रो लागि अयोग्य भएनी चल्छ जिन्दगी
सम्झेर तिमीलाई मुटु दुखाउनु छैन अब ।

४. म ठिक छु वा बेठिक छु राय दिन सक्छौ ।
के गर्नु पर्छ जीवनमा उपाय दिन सक्छौ ।
तिमी मलाई प्रेम गर या घृणा गर तिम्रो खुसी
मैले त तिमीलाई मनपराएँ सजाय दिन सक्छौ ।

–अजय चाम्लिङ राई
बी.एड. दोस्रो वर्ष

कविता

दुखित छिन् नेपाल आमा

आफ्ना सन्तानहरू कति निष्ठुर छन् ?
त्यसैमा नेपाल आमा दुखित छिन्
एक अर्कामा साथ रहोस्
एनको कामना यहि छ ।
तर................,
सन्तानमा त्यो आत्मभाव पाउन नसकेकाले
छाती चिरिएको छ नेपाल आमाको
आफ्ना सन्तानको बदनामपूर्ण रमिताले
बिछिप्त छिन् नेपाल आमा
कुनै सन्तान टुका टुका गर्ने खेलमा
सताइरेछन् आमालाई झगडाले
तैपनि पीडा महसुस छैन उनलाई
सन्तान यस्तै हुन्छन् उनको बुझाइ छ ।
नेपाल आमा दुखित छिन् यस अर्थमा
सन्तानलाई एक अर्कामा चोट पर्छ कि भनी
सन्तान खुनी होलान् कि चिन्ता छ उनलाई
उनको छाती चिरा परेपनि सहन्छिन् बरु
सन्तानको झगडा सह्य मान्दिनन्
महान छातीमा खेल्ने सन्तान अविवेकी भएकामा
दुःख लागेको छ उनलाई
कोहि महिसासूर र कोहि भस्मासुर
कोहि चण्डाल चतुर त
कोहि निम्छरा निमुखा
साधुपनि त छन् नि मेरा सन्तान
उनको पुकारा यही छ कि
सन्तान-सन्तान नलडून्
एक अर्कामा सदभाव र सदाचार छाओस्
ज्ञानी, विवेकी र सदगुणी बनून्
मेरा सन्तानहरू ।
ध्याउन्न छ उनमा एउटा मात्रै
सपूत सन्तानलाई काखा नचाउने
सन्तान अबुझ भएकामा हृदय
भारी बनाएर गहमा आँसु
आएपनि तप्प चुहाउन सक्दिनन् उनी
सन्तानलाई रुझाउँछ कि भन्ने डरले
गहका आँसु भित्रै लुकाउँछिन् ।
कोहि मेरो छाती चौडा भएको हेर्न चाहन्छन् त
कोहि चिरै चिरामा विभक्त
आफू सुखी र खुसी बन्ने दाउमा
कसैले कसैलाई गणना गर्ने फुर्सद छैन
मात्र आफू महान र दोषमुक्त बन्ने बहानामा
अरुका टाउकामा पाइला टेक्दै
विजय उत्सव खोजिरहेछन् ।
हतियार उठाउन तयार छन्
आफ्नै सहोदर नभनी
मात्र स्वार्थको खेल खेलेर
अरुलाई भुसुना र आफूलाई
हात्ती सम्झिएर
यसैमा दुखित बनेकी छन् नेपाल आमा
उनको चाह छ केवल मेरा सन्तान
महापुरुष बनून् र मेरो रक्षार्थ पहरेदार
कसैमा कसूर देख्न नपरोस्
कोहि नबनून् असूर
आफ्नो हृदय फराकिलो बनाई
सदाचारी बनून् अनि होउन्
यस युगका युगपुरुष ।
आफू सहन तयार छिन सय चोट
सन्तानमा रतिभर सहन्नन् पीडा
उनको यहि कामना छ
सन्तान अबुझ र स्वाँठ नहोउन्
तर................,
सन्तानमा त्यो आत्मभाव पाउन नसकेकाले
छाती चिरिएको छ नेपाल आमाको
आफ्ना सन्तानको बदनामपूर्ण रमिताले
बिछिप्त छिन् नेपाल आमा
अनि..................,
दुखित छिन् नेपाल आमा ।

नईन्द्र कुमार खत्री, सहायक-प्राध्यापक
दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस दिक्तेल, खोटाङ

नसोध मेरो परिचय

कविता

कृष्ण आठपहरिया

तिमी किन सोधिरहन्छौ
तिमी को हो भनेर,
तिमीले, मेरो बानी व्यहोरा देख्दैमा
थाहा पाउनु पर्ने हो नेता भनेर,
म, आफूले टेकेको धर्ती
बामे सरेको पिढीं फर्केर नहेर्ने
आमाको काखमा लात मारेर
हाँसी हाँसी बाँच्ने
म अद्‌भूत मान्छे
चिन्दैनौ र नेता भनेर ।
तिमी किन बेला बेला प्रश्न गरी रहन्छौ को हौ भनेर
तिमी मलाई चिन्दैनौ र
मेरो पाचन प्रक्रिया हेरेर
म बालुवा, गिटी र अलकत्राको अर्नी खाने
सिङ्गै खोला नालाहरू
चियाको एकै चुस्की बनाएर घुट्काउने
सुरसाहको जस्तो मुख भएको
म नेता,
तिमी मलाई अझै चिन्दैनौ ?
पेट हेर्दै थाहा हुनु पर्ने हो
म को हो भनेर ?
भात खानुको दुःखले सिङ्गै खेत खाने
बास बस्नुपर्छ भन्ने पीडाले
आफ्नो घरै भत्काउने,
छाना छाउनुको दुःखले
टिनको पातै चपाउने,
गाह्रो लाउनको दुःखले
ढुङ्गा गिटी पचाउने,
मान्छे यहाँ बढी हुन्छ भनेर
चारदाममा बेचेर
विदेश पठाउने,
मैले जे खाए नि
सजिलै पचाउने
अजिङ्गरको जस्तो पेट भएको म
अब पनि तिमी मलाई चिन्दैनौ र ?
 किन बेला न कुबेला सोधि रहन्छौ
जानी जानी मलाई
म, यो देशको नेता ।
मलाई नसोध मेरो परिचय
तिमी को हौ भनेर,
देखी देखी, जानी जानी
चटके भनेर
बुझी बुझी
किन सोध्छौ
पहिचान फेरिएको
नक्कली मान्छे म,
तिमी मलाई जस्तो देख्छौ, र
जस्तो भेट्छौ
त्यस्तै बुझ
म रूप बिग्रिएको
सुझबुझ हराएको
कृत्रिम मान्छे
यो देशको नेता
त्यसैले
मेरो परिचय नसोध
तिमी को हौ भनेर
म आम मान्छेभन्दा फरक
यो देशको नेता ।

२०८० साल

कविता

फेरिएन

यहाँ महिना, साल अनि ऋतुहरू फेरिए
फेरिएन मेरा आमाका फाटिएका चोलीहरु
फेरिए समय, वातावरण अनि नौलो परिवेशहरू
तर पनि फेरिएन मेरा बुबाको झुत्रा अनि
मैला बस्त्रहरू
जिन्दगीको कालखण्डमा पछारिँदै
लड्दै, उठ्दै गर्दा पनि खै किन हो किन
थाकेन उनका आशाका दियाहरू,
सूर्यले झैँ सदैव छरिनै रहे
अनन्त प्रकाशका किरणहरु
समयको गतिशीलतासँग लडाइँ खेल्दै
भागदौडको दौरानमा प्रत्येक पटक ठक्कर खाएँ
अनि
खाँदै गए, अझ पनि फेरिएन उनका फुटेका
ती गोडाका घाउहरू,

प्रत्येक दिन सूर्यको किरणहरू उदाए
अनि अस्ताए पनि
तर, उदाएन मेरी आमाको मुहारमा
खुसीका किरण अनि अस्ताएन
दुःखका प्रतिविम्बहरू

रूखले नयाँ पालुवा फेरे
झरीहरु थामिए तर, अझै थामिएन
मेरी आमाको आँखाबाट बलिन्द्र आँसुका धाराहरु
फेरिँदै गए मानिसहरू अनि समाज पनि
तर, पनि फेरिएन हाम्रो स्वार्थी भावना अनि
मानसिकताहरु,

मनिता राई
बी.एड. दोस्रो वर्ष

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैं, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा वडा एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

साथै

जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाइसराई, सम्बन्ध बिच्छेद लगायत व्यक्तिगत घटना समयमा नै दर्ता गराऔं ! सभ्य नागरिकको भूमिका निर्वाह गरौं ।

साकेला गाउँपालिका

वडा नं. ४, मात्तिम, खोटाङ

सुवास राई
वडा सचिव
९८४२९४२३९२

अर्जुन कुमार कटवाल
वडा अध्यक्ष
९८६६७९३८६२

कविता

मेरो जन्मेको गाउँ

लैजान्छु म तिमीलाई
लैजान्छु म तिमीलाई
मेरो जन्मेको गाउँ
मेरो डाँडाकाँडा
त्यो पहाड पारी
कतिले छाडे आफ्नो जन्मथलो
मैले खेल्ले ठाउँ
कतिले त्यागे माया गर्ने ठाउँ
हरियाली सुन्दर गाउँ
जता पनि म देख्छु
मिली बसेका ठाउँ
गाउँ छाड्नेहरु
देखाउँछु म
जता पनि भेट्छु
फराकिलो फाँट
माया मार्नेहरु
तुवाँलोले ढाकी रहला
पुछिएको सिउँदो झैँ
भालेसँगै उठौँला
म जन्मिएको पहाड
न्यानो बिहानी सरी
वसन्त त आओस्
हुस्सुले छेकी रहला
फुल्ला गुराँस,चिमाल
बुनेर घुम ओढौँला
लैजान्छु म तिमीलाई
उकालीको बर पिपल
म जन्मेको गाउँ
ओरालीको चिसो छहारी
मृगसँगै कुदौँला
पसिना निचोर्दै
डाँफेसँगै उडौँला
सिउरी दिउँला तिमीलाई
सुनाखरी, जाहिजुही

बयानसिङ राई (बी.एड. दोस्रो वर्ष)

मुक्तक

बेरोजगारसँगै देश पनि ढलिरहेछ
रेमिट्यान्सले जेनतेन देश चलिरहेछ
परिवर्तन भा छैन उस्तै छ यो देश
रगत र पसिना अन्धकारमय खाडीमा जलिरहेछ

कैलाश खड्का, बी.एड. प्रथम वर्ष

गुणस्तरीय शिक्षा र चुनौतीहरू

साकिला भुजेल
स्नातक तह चौथो वर्ष, (दिक्तेल बहुमुखी क्याम्पस)

पूर्ण परिचालनबाट मात्र कुनै पनि समाज र राष्ट्रको सम्पूर्ण उन्नति र प्रगति सम्भव हुन्छ । यस कारण हरेक राष्ट्रले आजको विज्ञान र प्रविधिको युग शिक्षासँग प्रत्यक्ष सम्बन्ध रहेको छ । शिक्षित व्यक्ति र जनशक्तिको आफ्नो सम्पूर्ण बजेटको आधा भन्दा बढी अंश शिक्षामा खर्च गरेको पाइन्छ । यही अनुरुप नेपाल सरकारले पनि विकास बजेटको तुलनामा शिक्षामा बढी खर्च गरेको पाइन्छ ।तर पनि यसबाट सोचे अनुरूपको प्रतिफल प्राप्त गर्न सकिरहेको छैन । शिक्षालाई गुणस्तरीय र प्रभावकारी बनाई विश्व बजारमा प्रतिस्पर्धा गर्ने उद्देश्यले प्रेरित भई त्यस्ता रकमहरु शिक्षा मन्त्रालय र शिक्षासँग सम्बन्धित कार्यालयहरुको मातहत तथा सहकार्यमा शैक्षिक गुणस्तर वृद्धि सम्बन्धी कार्यक्रमहरु सञ्चालनमा आएका छन् । यस्ता कार्यक्रमहरु कतिपय शिक्षकहरुसँग सम्बन्धित छन् भने कैयौँ विद्यार्थीहरुसँग प्रत्यक्ष जोडिएका छन् । यस्ता कार्यक्रमहरू गुणस्तरीय शिक्षा प्राप्त गर्न अभिप्रेरित छन् ।

गुणस्तरीय शिक्षा भन्नाले काम लाग्ने र जीवनोपयोगी शिक्षा भन्ने बुझिन्छ । शिक्षाले व्यक्ति, समाज र राष्ट्रको अपेक्षा पूरा गर्नु पर्दछ । शिक्षा किताबमा मात्र सीमित नरही तोकिएको पाठ्यक्रम भन्दा व्यापक तथा बृहत् छ । विद्यार्थीलाई पाठ्यक्रममा मात्र लगाम लगाउनुको साटो उनीहरुको व्यवहार, सोचाइ, स्वभाव र सिर्जनात्मकतामा सकारात्मक परिवर्तन ल्याएर जीवन उपयोगी नैतिक र व्यवसायिक शिक्षा दिनु नै गुणस्तरीय शिक्षा हो भन्न सकिन्छ । तर नेपालको सन्दर्भमा हेर्ने हो भने यहाँका अधिकांश विद्यालयबाट दिने शिक्षा गुणस्तरीय हो भन्ने अवस्था छैन । विद्यालय शिक्षा किताब केन्द्रित भएको पाइन्छ । एक शैक्षिक सत्रको अवधिभर आफूले जिम्मा लिएको विषय र त्यसभित्र भएका पाठ्यवस्तु मात्र सिकाउनुपर्छ भन्ने मानसिकता अधिकांश शिक्षकहरुमा पाइन्छ । त्यसै गरी विद्यार्थीहरुमा पनि आफ्नो मूल्याङ्कन पाठबाट सोधिने प्रश्नहरु र परीक्षाबाट मात्र हुन्छ भन्ने मानसिकता रहेको छ । हुन त गुणस्तरीय शिक्षाको लागि भनेर विद्यालय क्षेत्र सुधार योजना र निरन्तर विद्यार्थी मूल्याङ्कन पद्धति प्रयोगमा आएको छ । यसबाट पनि खासै सुधार आएको छैन । यस्ता कार्यक्रमहरु कक्षा भित्र नभई कागजी रुपमा मात्र सीमित भएको छ । यसले गर्दा विद्यालय अक्षर चिनाउने ठाउँ मात्र भएको छ । विद्यालयले गुणस्तरीय शिक्षाको माध्यमबाट देशभक्त, कर्मठ, निष्ठावान्, स्वाभिमानी र सिर्जनात्मक दक्ष जनशक्ति उत्पादन गर्न सकेको छैन ।

नेपालका सामुदायिक विद्यालयहरुको अवस्था अपहेलित र उपेक्षित छ । विद्यालयहरूप्रति अभिभावकहरूको धारणा नकारात्मक रुपमा विकसित भैरहेको छ । यस्तो हुनमा को दोषी ? भन्ने विवाद शिक्षक, विद्यार्थी, व्यवस्थापन समिति र अभिभावकहरू बिच चरम उत्कर्षमा छ कोही

पनि आफूलाई दोषी बनाउन नचाहने र अरुलाई दोषी बनाउने प्रवृत्ति हाबि छ । जसले सम्पूर्ण सामुदायिक विद्यालय र यसको गुणस्तरीयतामा धरासायी हुँदै गएको छ । यस बिचमा नेपाल सरकारबाट नयाँ शिक्षा ऐन बन्ने र समय सापेक्ष संशोधन गर्ने काम नभएको पनि होइन । यसले पनि सुधार हुन सकेको देखिँदैन । शिक्षा गुणस्तरीय हुन सकिरहेको छैन जसको प्रत्यक्ष असर व्यक्ति, समाज र राष्ट्रको विकास तथा भविष्यमा पर्ने देखिन्छ ।

विद्यालयभित्र रहेका अनगिन्ति समस्या र प्रवृत्तिहरु नै गुणस्तरीय शिक्षाका बाधक वा चुनौती हो भन्न सकिन्छ । पाठ्यवस्तुहरु समय सापेक्ष परिवर्तन भईरहेको छैन भने त्यस्ता पाठ्यवस्तुहरुलाई व्यवहारिक रूपमा सिक्न र सिकाउनको लागि पर्याप्त शैक्षिक सामग्रीहरूको अभाव छ । कतिपय अवस्थामा पाठ्यपुस्तक उचित समयमा उपलब्ध नभएको पाइन्छ । यसले गर्दा शिक्षणमा प्रत्यक्ष प्रभाव पारेको पाइन्छ । फलस्वरुप शैक्षिक गुणस्तरमा ह्रास आएको हो । त्यस्तै गरी सामुदायिक विद्यालयप्रति अभिभावक तथा विद्यार्थीहरको आकर्षण घट्दो छ । दिनानुदिन विद्यार्थी सङ्ख्या घट्नु र नियमित नहुनु यसको ज्वलन्त उदाहरण हो । विद्यार्थीको चाहना र रुचि अनुसार शिक्षक पनि प्रस्तुत हुन सकिरहेका छैनन् । तालिम प्राप्त दक्ष शिक्षक भएतापनि सोही अनुरुप सिकाइ क्रियाकलापमा कक्षा कोठामा समावेश नभएको पाइन्छ । नयाँ नयाँ प्रविधि तथा पद्धतिको विकास भए पनि परम्परागत विधिबाट शिक्षण सञ्चालन भइरहनु पनि शैक्षिक गुणस्तर घट्नुको कारणको रुपमा रहेको छ ।

जस्तोसुकै चुनौतीहरु भए पनि सामुदायिक विद्यालय, शिक्षक, विद्यार्थी, र अभिभावकले त्यसको समाधान गर्दै उपयुक्त बाटो रोज्नुको अर्को विकल्प छैन । साथै नेपाल सरकार, शिक्षा मन्त्रालय र सरोकारवालाले उचित शैक्षिक नीति अवलम्बन गरी शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि गर्नका लागि सान्दर्भिक कार्यक्रम ल्याउन आवश्यक छ । विद्यमान समस्याको पहिचान गरी तार्किक समाधानमा जान उचित प्रकारको कदम चाल्नु पर्ने देखिन्छ । विद्यालय र शिक्षासँग सम्बन्धित पक्षहरुमा सकारात्मक र दृढ इच्छा शक्तिको वृद्धि गर्नु जरुरी छ । विद्यालय शिक्षालाई किताबसँग मात्र नभई व्यवहार, व्यवसायिकता र राष्ट्र र समाजको उन्नति र प्रगतिसँग समावेश गर्नु जरुरी छ । एक अर्का प्रतिको विभेदलाई अन्त्य गरी एक अर्कालाई दोषारोपण गर्न छाडी समस्या समाधानतर्फ हाम्रो भूमिका कस्तो र के हुन सक्छ भनी चिन्तन मनन् गर्नु पर्ने बेला भएको छ । अन्यथा आफूले बुनेको जालमा आफैं फँसी लाखौं नयाँ पिढीहरुको उज्ज्वल भविष्यको बाधक बनेर आफ्नो इतिहास आफैं लेख्ने छौं । तसर्थ गुणस्तरीय शिक्षामा सबैको पहुँच पुऱ्याउनका लागि र देशलाई कुशल र दक्ष जनशक्तिको उत्पादन गर्नको लागि सम्पूर्ण सरोकारवालाहरुले एक पटक गम्भीर हुने बेला आएको छ ।

कविता

कविता : बा

बालाई यती मात्र चाहा थियो
छोरो जागीरे भै दियोस् !
यसको बदमा बा
आफैँ गोरु जोत्नु तयार
आफैँ घर थाम्न तयार
बा आफैँ हिलो
पानी झरी र असारे
भेलहरु संग झुध्न तयार
मलाई थाहा थियो ।
बा को गोजि रित्तो थियो
आँट हराएका थिए
भित्र भित्रै पसिनाको
चिट्का थियो
मेरो अक्षरको नातामा
तर मलाई साहस दिँदै
म छु तेरो लागि
उहि शब्द काफी थिए !

बा को उहीँ पहिरन छ
गाउँमा
एउटा रातो कमेज
एउटा शिरमा टोपी
अनि चप्पल साथमा
खेतको गरा गरा
बारिको काल्ला
काम्ला डोको साथी बनाएर
दैनिकी उहीँ गाई बस्तुसंग
बिताएको बाले
छोरो जागिरे भै दियोस्
भनेर हो

छोरो ठूलो मान्छे बनिदियोस
भनेर हो

बा ले नचाहदा
नचाहदै प्रश्न उम्कियो
त कहिले जागिरे हुन्छस् ?
मलाई उहीँ प्रश्नको
जवाफ दिन
रातको अधेरी
मिमिरे बिहानी
केही भन्नु थिएन
मलाई
बा को एउटा प्रश्न नै
काफी थियो ऊर्जाको स्रोतमा
बालाई यती थाहा थियो
छोरो जागिरे भए
ठूलो मान्छे बन्छ ।

बा को अहिले नि
दिनचर्या उस्तै छ
तर बा मा एउटा तागत
थपिएको छ
छोरो जागिरे भएको छ
उस्तै छन गाउँमा
बा का ती पहिरन
मलाइ खुब मन पर्छ
डुबुल्की मार्न
लत्पतिन मन
लाग्छ त्यो

बासनादार पहिरनसँग
तर बा मा
अब यती थाहा छ
मेरो छोरो जागिरे भा छ
बा को एउटा सपना
भरिएको छ
एउटा बत्ती थपिएको
मुहारमा मुस्कान
थपिएको छ
किन भने बा को
सपना पूरा भएको छ
बा को यो युगकै
खुसी थपिएको छ
बाको एउटा लक्ष्य
पूरा भएको छ !

सुवाश कालिकोटे
भुतपूर्व विद्यार्थी
दि. रु. म. न .पा. -९ निर्मली
डाँडा
हाल - तथ्यांक कार्यालय,
उदयपुर

कविता यथार्थ

गएका होइनन् विदेश
छोडेर गएका हुन् देश,
देशलाई बनाएर वृद्धाहरुको थलो
नपाएर उपार्जनको काम
छोडेर बालबच्चा, आफू बनेर कच्चा
सस्तैमा रगत र पसिना बेच्न
देश नै छोडेर गएका हुन् ।

महँगो शिक्षाको सस्तो अवसर
प्रयास गरिरहँदा पनि बारम्बार,
राज्यले नसकेर चिन्न
भएका हुन् बाध्य
देश नै छोडेर हिँड्न ।

फेरी,
मात्र खाडी जाने फर्कन्छन्
अमेरिका, क्यानडा जानेहरु त फर्कनन्
किनकि,
राम्रो अवसरको खोजीमा होइन
अवसर नै नदेखेर गएका हुन् ।
हुँदा हुँदा अब त
नेताकै लासले पनि,
सन्तान कुर्ने दिन आयो
देश छोड्नेको लस्कर
अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलमा लाग्यो ।

ओ देशका चालकहरु !
अब पनि अबसर सिर्जना नगर्ने हो भने
नीति नर्फने हो हो भने,
बेथिति नरोक्ने हो भने,
देशलाई नै वृद्धवृद्धाको म्यूजियम बनाएर
अझै लस्कर लामो लामो हुने प्राय: निश्चित छ ।

किनकि, जो बसेका छन् ती पनि
मात्र विदेश जान नसकेर बसेका छन् ।

प्रमिला भुजेल
भुतपुर्व विद्यार्थी, दि.रु.म.न.पा.१० -पाथेका

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैं, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा वडा एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

साथै

जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाइसराई, सम्बन्ध बिच्छेद लगायत व्यक्तिगत घटना समयमा नै दर्ता गराऔं ! सभ्य नागरिकको भूमिका निर्वाह गरौं ।

दिप्रुङ चुइचुम्मा गाउँपालिका

वडा नं. १, याम्खा, खोटाङ

दिनेश बस्नेत
वडा सचिव
९८४२९९२२७५

केशव कुमार खत्री
वडा अध्यक्ष
९८६१४६२२६०

मुक्तक

कहाँ सोचियो र जिन्दगी पिरमा पर्छ
हावा हुरी झरी मेरै तक्दिरमा पर्छ !!
मैले तिम्रै निम्ति भर्ने सिन्दुर किनेको छु
सोचिएन कहिल्यै अर्कोको शिरमापर्छ

खै दैव पनि कति निष्ठुरी छ किन
नसोचेको चोट किन थपिन्छ छिनछिन
कहाँ सोचियो र मैं माथि वज्रपात पर्छ
मायाको खातिर घातको पहाड अघि बढ्छ

मैले माग्नेलाई दान दिएको हुँ
सोचिएन अहिले त्यै माग्ने धन्दामा पर्छ
कहाँ सोचियो र जिन्दगी पिरमा पर्छ
अनेक आशा निराशाको जन्जिरमा पर्छ

पवन पोखरेल (जिज्ञासु कान्छो)
बी.एड. दोस्रो वर्ष, दि.रू.म.न.पा. १५

मुक्तक

१, कमजोरीको पछि लाग्दा दुःख पाएँ मैले
बुद्धिजीवी भन्ने गर्छन् केही गर्दैनस् तैंले
यसो सोधी हेर्दा खेरी के छ यसको कारण,
अध्ययन भन्दा इन्टरनेटमा व्यस्त हुन्छस् जहिले ।

२, बोलीले पहाड उचाल्ने बानी छ हाम्रो
भ्रम र अज्ञानताको खानी छ हाम्रो
यसरी कामभन्दा बोली बढी भएपछि हेर,
खाडलमा पस्ने एक जवानी छ हाम्रो ।

योगन्द्र भट्टराई
बी.एड.प्रथम वर्ष

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैँ, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको अवसरमा सम्पूर्ण शिक्षक, कर्मचारी, अभिभावक, विद्यार्थी तथा देश विदेशमा रहनुभएका नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौँ ।

हलेसी क्याम्पस, हलेसी
हलेसी तुवाचुङ नगरपालिका- ७, महादेवस्थान, खोटाङ
चक्र बहादुर राई , क्याम्पस प्रमुख, ९८६२८१९४८१
हरिश्चन्द्र गिरी (हरि गिरी)
क्याम्पस सञ्चालक समिति अध्यक्ष
एवम् क्याम्पस परिवार

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैँ, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको अवसरमा सम्पूर्ण शिक्षक, कर्मचारी, अभिभावक, विद्यार्थी तथा देश विदेशमा रहनुभएका नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौँ ।

सरस्वती माध्यमिक विद्यालय
दि.रु.म.न.पा.- १०, पाथेका, खोटाङ
उत्र प्रसाद राई, प्रधानाध्यापक, ९८६२८६९३६४
हात्तीराम राई
विद्यालय सञ्चालक समिति अध्यक्ष
एवम् विद्यालय परिवार

कविता

मेरो देश नेपाल

शान्तिका अग्रदुत बुद्धको जन्मभूमि
तपस्वी ऋषिहरुको तपोवन हो मेरो देश नेपाल ।
सर्वोच्च शिखर सगरमाथाको काख
मोती तुल्यहार हजारौँ हिमालहरुको काख हो मेरो देश नेपाल
जताततै हराभरा विविधतामा एकता
धर्म निरपेक्ष भएको स्वतन्त्र मुलुक हो मेरो देश नेपाल
हजारौँ वीरहरुको कर्मभूमि
वीरताको पहिचान भएको मुलुक मेरो देश नेपाल
प्रकृतिको वरदान देवताको घर
हजारौँ सुन्दर फूलहरुको बगैँचा हो मेरो देश नेपाल
हजारौँ मन्दिरहरुको सुन्दर
स्वर्गको राजधानी अमरावती हो मेरो देश नेपाल ।

दिपक भट्टराई, बी. एड. दोस्रो वर्ष, साकेला गाउँपालिका वडा नं.-४

सालपा विकास बैंक लि.
SALAPA BIKAS BANK LTD.

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैँ, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा हाम्रा ग्राहकवर्ग एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौँ ।

ईश्वरमान राई
प्रमुख कार्यकारी अधिकृत
सालपा विकास बैंक लिमिटेड
प्रधान कार्यालय दिक्तेल, ०३६४२०४५७, ४२०६३८, ४२०६३९
तथा कार्यालय परिवार

कविता

मेरो प्यारो आमा

आमा बेलुका सुत्दा हजुरको साह्रै याद आउँछ
बिहानीको मिर्मिरे उज्यालोमा प्रकाशका किरणभैंm
अझै पनि बस्न देऊ न आमा
बाल्यकालमा जस्तै गरी बस्न देऊ न

मलाई ताते ताते गरेर हिँड्न सिकायौ
आफू भोको भइ मलाई खान दियौ
तिमीले दिएको शिक्षा अनि त्यो मायाले
अझै पनि हरेक क्षणमा सहायता भएको पाउँछु

तिमी मेरो जीवनको ज्योति हौ
तिमी करोडौंमा एक सुन्दर आमा हौ
तिमी हिउँजस्तै सेतो मन भएकी एकमात्र आमा
हौ
ब्रम्हाण्डका ताराहरु जस्तै चम्किरहने प्रकाश
हौ

आमा भन्न पाउँदा खुसी लाग्छ
किनकी तिमी विश्वका एक प्रिय आमा हौ
इतिहासले पनि बताउँछन् कि तिमी एउटा
पानीको मुहान् हौ
जहाँ सारा मानिसहरु आफ्नो प्यास मेट्न
आउने गर्छन् आमा ॥

सागर राई
बी.ए. तेस्रो वर्ष

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैँ, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा वडा एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौँ।
साथै
जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाइसराई, सम्बन्ध बिच्छेद लगायत व्यक्तिगत घटना समयमा नै दर्ता गराऔँ ! सभ्य नागरिकको भूमिका निर्वाह गरौँ।

दिप्रुङ चुइचुम्मा गाउँपालिका
वडा नं. ७, टेम्मा, खोटाङ

सौजन राई
वडा सचिव
९८६२८६७४०४
९७४२४२५६०८

गन्ध मान थापा मगर
वडा अध्यक्ष
९८६२६८६६४८

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैँ, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा वडा एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौँ।
साथै
जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाइसराई, सम्बन्ध बिच्छेद लगायत व्यक्तिगत घटना समयमा नै दर्ता गराऔँ ! सभ्य नागरिकको भूमिका निर्वाह गरौँ।

खोटेहाङ गाउँपालिका
वडा नं. ९, लिच्किराम्चे, खोटाङ

रामकृष्ण दाहाल
वडा सचिव
९८४२५०२८७४

इन्द्र बहादुर राई
वडा अध्यक्ष
९८६३८६७२९८

कविता

म

लक्ष्मी कुमार राई

म यस युगको
एक सीमान्त आवाज
जो हजारौँ हजार वर्षदेखि
फाँडेर भस्मे खोरियाहरू
उमारेर फेरोचा र घैयाचाहरू
यो भूमिलाई
आबाद गरिरहेछु
यो भूमिको
वन्दना गरिरहेछु
यसलाई
उर्वर बनाइरहेछु
लाग्छ म यो धरतीको
एक कर्मठ पुत्र हुँ ।
त्यसैलै म एक
सच्चा भूमिपुत्र हुँ
म दाबाका साथ भनिरहेछु
यो भूमिको माया
आजमात्रै होइन मैले गरेको
मेरा पिता पूर्खादेखि
जिजु बराजुदेखि
निरन्तर निरन्तर गर्दै आइरहिएको छ ।
यस भूमिलाई पुज्दै र
अनेकन मुन्दुमी रिसियाहरूले पुकार्दै
आफ्नो गुजरान गरिरहेछु
हो म त्यहि
वाकुसा, दिबुसा र प्युपासा खाने
खाँटी आदिवासी हुँ
तर मेरो आवाजलाई
सार्वभौम हुनबाट
रोक लगाइँदैछ यहाँ
बलात् दबाइँदैछ
मेरा शब्दहरूलाई
मलाई अनाम भएर
बाँच्न बाध्य पारिँदैछ यहाँ
ओ महाशय
तिमी को हौ
मलाई र मेरो चिनारीलाई
अतिक्रमण गर्ने ?
तिमीमा यो दुस्साहस
कसरी पलायो हँ ?
जहाँ तिमीले हामी र हाम्रो
साझा राष्ट्रको सभ्यता नै
सखाप पारिरहेछौ
बोकेर निम्छरो इतिहास
आज तिमी
मेरो नामनामेसी नै सर्बनाश गर्न
उद्दत भैरहेछौ
छोएर हेर एकपटक
एकमुट्ठी माटो यहाँको
जसमा मेरो र
मेरो पूर्खाको
रगत र पसिनाको बास्ना
आउनेछ ह्वारह्वार्ती
त्यसैले त
म फेरि पनि यो माटोमा उभिएर
अनुनय होइन गर्जनका साथ भनिरहेछु
खबरदार !
तिमी मेरो चिनारी मेटाउन नखोज ।

२२ असोज २०८०, दिक्तेल

हार्दिक शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैं, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा पालिका एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं।

साथै

साकेला गाउँपालिका मात्तिम मानेभञ्ज्याङ, खोटाङको जनहितमा जारी सन्देश

- व्यक्तिगत घटना दर्ता अन्तर्गत (जन्मदर्ता, मृत्युदर्ता, विवाह दर्ता, बसाइसराई, सम्बन्ध विच्छेद) घटना घटेको ३५ दिनभित्रै नजिकको वडा कार्यालय गई दर्ता गरी जरिवाना हुनबाट बचौं ।
- नियमित रुपमा बुझाउनु पर्ने कर समयमै तिरौं ।
- पालिकाको विकासमा सबैले हातेमालो गरौं ।
- मिसावट गरिएका, सडेगलेका तथा अस्वस्थकर खानेकुरा नखाऔं ।
- उपभोक्ता हित संरक्षणमा चनाखो बनौं । खाद्यन्न-तरकारीमा विषादी घटाऔं । अर्ग्यानिक उत्पादनमा जोड दिऔं ।
- सडक तथा सार्वजनिक स्थानमा छाडा रुपमा चौपायाहरु नछोडी सभ्य नागरिकको पहिचान दिऔं ।
- सडक तथा पेटी किनारामा आवागमनमा अवरोध हुने गरी निर्माण समाग्री नराखौं तथा व्यापार व्यवसाय नगरौं ।
- बालबालिकालाई काममा होइन, विद्यालय पठाऔं ।
- प्लाष्टिकमुक्त गाउँ तथा नगर बनाउन सहयोग गरौं ।
- सार्वजनिकस्थलमा जतातत‍ै फोहोरमैला नफालौं ।
- आफ्नो घर वरपर विरुवा रोपी हरित गाउँको रुपमा विकास गरौं ।
- बसोबास स्थल, टोलमा व्यवसायिक रुपमा पशुपंक्षी पालन गर्दा छरछिमेकीलाई असर नपर्ने गरी पालौं ।

खोटेहाङ गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
खोटाङबजार, खोटाङ

अजम्बर राई	रूपेश राई	उदिम बहादुर राई
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	उपाध्यक्ष	अध्यक्ष
९८५२८२६०४५/९८४२९०५५०७	९८५२८४०४०६	९८६३८२७८६४

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैँ, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा पालिका एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौँ।

साथै

साकेला गाउँपालिका मातिम मानेभञ्ज्याङ, खोटाङको जनहितमा जारी सन्देश

- व्यक्तिगत घटना दर्ता अन्तर्गत (जन्मदर्ता, मृत्युदर्ता, विवाह दर्ता, बसाइसराई, सम्बन्ध विच्छेद) घटना घटेको ३५ दिनभित्रै नजिकको वडा कार्यालय गई दर्ता गरी जरिवाना हुनबाट बचौं ।
- नियमित रुपमा बुझाउनु पर्ने कर समयमै तिरौं ।
- पालिकाको विकासमा सबैले हातेमालो गरौं ।
- मिसावट गरिएका, सडेगलेका तथा अस्वस्थकर खानेकुरा नखाऔं ।
- उपभोक्ता हित संरक्षणमा चनाखो बनौं । खाद्यन्न-तरकारीमा विषादी घटाऔं । अर्ग्यानिक उत्पादनमा जोड दिऔं ।
- सडक तथा सार्वजनिक स्थानमा छाडा रुपमा चौपायाहरु नछोडी सभ्य नागरिकको पहिचान दिऔं ।
- सडक तथा पेटी किनारामा आवागमनमा अवरोध हुने गरी निर्माण समाग्री नराखौं तथा व्यापार व्यवसाय नगरौं ।
- बालबालिकालाई काममा होइन, विद्यालय पठाऔं ।
- प्लाष्टिकमुक्त गाउँ तथा नगर बनाउन सहयोग गरौं ।
- सार्वजनिकस्थलमा जताततै फोहोरमैला नफालौं ।
- आफ्नो घर वरपर विरुवा रोपी हरित गाउँको रुपमा विकास गरौं ।
- बसोबास स्थल, टोलमा व्यवसायिक रुपमा पशुपंक्षी पालन गर्दा छरछिमेकीलाई असर नपर्ने गरी पालौं ।

वराहपोखरी गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

बाघखोर भञ्ज्याङ, खोटाङ

दिल कुमार अधिकारी	भुवलराज राई	शालिकराम बन्जारा
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	उपाध्यक्ष	अध्यक्ष
९८५२८४९९०३	९८६३००१८३६	९८५२८४९९०६

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैँ, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा पालिका एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौँ।

साथै

साकेला गाउँपालिका मात्तिम मानेभञ्ज्याङ, खोटाङको जनहितमा जारी सन्देश

- व्यक्तिगत घटना दर्ता अन्तर्गत (जन्मदर्ता, मृत्युदर्ता, विवाह दर्ता, बसाइसराई, सम्बन्ध विच्छेद) घटना घटेको ३५ दिनभित्रै नजिकको वडा कार्यालय गई दर्ता गरी जरिवाना हुनबाट बचौं।
- नियमित रुपमा बुझाउनु पर्ने कर समयमै तिरौं।
- पालिकाको विकासमा सबैले हातेमालो गरौं।
- मिसावट गरिएका, सडेगलेका तथा अस्वस्थकर खानेकुरा नखाऔं।
- उपभोक्ता हित संरक्षणमा चनाखो बनौं। खाद्यन्न-तरकारीमा विषादी घटाऔं। अर्ग्यानिक उत्पादनमा जोड दिऔं।
- सडक तथा सार्वजनिक स्थानमा छाडा रुपमा चौपायाहरु नछोडी सभ्य नागरिकको पहिचान दिऔं।
- सडक तथा पेटी किनारामा आवागमनमा अवरोध हुने गरी निर्माण समाग्री नराखौं तथा व्यापार व्यवसाय नगरौं।
- बालबालिकालाई काममा होइन, विद्यालय पठाऔं।
- प्लाष्टिकमुक्त गाउँ तथा नगर बनाउन सहयोग गरौं।
- सार्वजनिकस्थलमा जतातत्तै फोहोरमैला नफालौं।
- आफ्नो घर वरपर विरुवा रोपी हरित गाउँको रुपमा विकास गरौं।
- बसोबास स्थल, टोलमा व्यवसायिक रुपमा पशुपंक्षी पालन गर्दा छरछिमेकीलाई असर नपर्ने गरी पालौं।

जन्तेढुङ्गा गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

चिसापानी, खोटाङ

उमेश गिरी	खेम बहादुर खड्का	अरूणादेवी राई
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	उपाध्यक्ष	अध्यक्ष
९८५२८४६९००	९८४२९०५८६९	९८५११९५३९४

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैं, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा पालिका एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं।

साथै

साकेला गाउँपालिका मात्तिम मानेभञ्ज्याङ, खोटाङको जनहितमा जारी सन्देश

- व्यक्तिगत घटना दर्ता अन्तर्गत (जन्मदर्ता, मृत्युदर्ता, विवाह दर्ता, बसाइसराई, सम्बन्ध विच्छेद) घटना घटेको ३५ दिनभित्रै नजिकको वडा कार्यालय गई दर्ता गरी जरिवाना हुनबाट बचौं।
- नियमित रुपमा बुझाउनु पर्ने कर समयमै तिरौं।
- पालिकाको विकासमा सबैले हातेमालो गरौं।
- मिसावट गरिएका, सडेगलेका तथा अस्वस्थकर खानेकुरा नखाऔं।
- उपभोक्ता हित संरक्षणमा चनाखो बनौं। खाद्यन्न-तरकारीमा विषादी घटाऔं। अर्ग्यानिक उत्पादनमा जोड दिऔं।
- सडक तथा सार्वजनिक स्थानमा छाडा रुपमा चौपायाहरु नछोडी सभ्य नागरिकको पहिचान दिऔं।
- सडक तथा पेटी किनारामा आवागमनमा अवरोध हुने गरी निर्माण समाग्री नराखौं तथा व्यापार व्यवसाय नगरौं।
- बालबालिकालाई काममा होइन, विद्यालय पठाऔं।
- प्लाष्टिकमुक्त गाउँ तथा नगर बनाउन सहयोग गरौं।
- सार्वजनिकस्थलमा जतातते फोहोरमैला नफालौं।
- आफ्नो घर वरपर विरुवा रोपी हरित गाउँको रुपमा विकास गरौं।
- बसोबास स्थल, टोलमा व्यवसायिक रुपमा पशुपंक्षी पालन गर्दा छरछिमेकीलाई असर नपर्ने गरी पालौं।

साकेला गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
मात्तिम मानेभञ्ज्याङ, खोटाङ

महेश राई	**बिर्सिका राई**	**रवि प्रकाश राई**
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	उपाध्यक्ष	अध्यक्ष
९८४३६२७८७०	९८४१५४४८८३	९८५१२१६५२२

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैँ, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा वडा एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौँ।

साथै जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाइसराई, सम्बन्ध बिच्छेद लगायतका व्यक्तिगत घटना समयमा दर्ता गराऔं सभ्य नागरीकको भूमिका निर्वाह गरौं !

दिप्रुङ दिङचुम्मा गाउँपालिका
वडा नं.-२, डाँडागाउँ खोटाङ

मन्दिरा फुयल	बद्री कटुवाल
वडा सचिव	अध्यक्ष
९८६६३९५५४४	९८६०७०५४९१

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैँ, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा वडा एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौँ।

साथै जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाइसराई, सम्बन्ध बिच्छेद लगायतका व्यक्तिगत घटना समयमा दर्ता गराऔं सभ्य नागरीकको भूमिका निर्वाह गरौं !

दिप्रुङ दिङचुम्मा गाउँपालिका
वडा नं.-३, छोरबु, खोटाङ

जलसरा खड्का	भुपेन्द्र बस्नेत
वडा सचिव	अध्यक्ष
९८४७४८०२९७	९७४५२७८७८७

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैँ, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा वडा एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौँ।

साथै जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाइसराई, सम्बन्ध बिच्छेद लगायतका व्यक्तिगत घटना समयमा दर्ता गराऔं सभ्य नागरीकको भूमिका निर्वाह गरौं !

दिप्रुङ दिङचुम्मा गाउँपालिका
वडा नं.-४, बतासे, खोटाङ

चन्द्रमाया राई	बबेन्द्र राई
वडा सचिव	अध्यक्ष
९८६९६३४२४१	९८६९६१५२६५

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैँ, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा वडा एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौँ।

साथै जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाइसराई, सम्बन्ध बिच्छेद लगायतका व्यक्तिगत घटना समयमा दर्ता गराऔं सभ्य नागरीकको भूमिका निर्वाह गरौं !

दिप्रुङ दिङचुम्मा गाउँपालिका
वडा नं.-५, स. छितापोखरी, खोटाङ

सुवास राई	डम्बर बहादुर खड्का
वडा सचिव	अध्यक्ष
९८४२८९९६५३	९८४१६३७०७५

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैं, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा वडा एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं।

साथै जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाइसराई, सम्बन्ध बिच्छेद लगायतका व्यक्तिगत घटना समयमा दर्ता गराऔं सभ्य नागरीकको भूमिका निर्वाह गरौं !

दिप्रुङ दिङ्चुम्मा गाउँपालिका
वडा नं.-६, छितापोखरी खोटाङ

सुवास राई
वडा सचिव
९८४२८९९६५३

मिलन राई
अध्यक्ष
९८४२९५०७४४

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैं, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा वडा एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं।

साथै जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाइसराई, सम्बन्ध बिच्छेद लगायतका व्यक्तिगत घटना समयमा दर्ता गराऔं सभ्य नागरीकको भूमिका निर्वाह गरौं !

रावाबेसी गाउँपालिका
वडा नं.-१, कुभिन्डे, खोटाङ

तेज कुमार राउत
वडा सचिव
९८४२९५२८०१

गेहेन्द्रमान राई
अध्यक्ष
९८५२८४९८७६
९८१७७८९३११

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैं, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा वडा एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं।

साथै जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाइसराई, सम्बन्ध बिच्छेद लगायतका व्यक्तिगत घटना समयमा दर्ता गराऔं सभ्य नागरीकको भूमिका निर्वाह गरौं !

साकेला गाउँपालिका
वडा नं.-५, मात्तिम, खोटाङ

चन्द्र किरण पुन
वडा सचिव
९८६२९०५४०२

जीवन खत्री
अध्यक्ष
९८५२८४९६९०

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैं, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा वडा एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं।

साथै जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाइसराई, सम्बन्ध बिच्छेद लगायतका व्यक्तिगत घटना समयमा दर्ता गराऔं सभ्य नागरीकको भूमिका निर्वाह गरौं !

साकेला गाउँपालिका
वडा नं. ३, खिदिमा, खोटाङ

होमनाथ ढकाल
वडा सचिव
९८६२८५२८६१

गोविन्द तामाङ
अध्यक्ष
९८४२८३४७०८

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैँ, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा वडा एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौँ।

साथै जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाइसराई, सम्बन्ध बिच्छेद लगायतका व्यक्तिगत घटना समयमा दर्ता गराऔं सभ्य नागरीकको भूमिका निर्वाह गरौं !

वराहपोखरी गाउँपालिका
वडा नं. ३, साउनेचउर, खोटाङ

अशोक राउत	तारा कुमार राई
वडा सचिव	अध्यक्ष
९८६३०१६९९४	९८६२९३९०८४

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैँ, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा वडा एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौँ।

साथै जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाइसराई, सम्बन्ध बिच्छेद लगायतका व्यक्तिगत घटना समयमा दर्ता गराऔं सभ्य नागरीकको भूमिका निर्वाह गरौं !

बराहपोखरी गाउँपालिका
वडा नं. ६, मौवाबोटे, खोटाङ

देवान राई	दुर्गा बहादुर राई
वडा सचिव	अध्यक्ष
९८५२८३६४०१	९८६०९४८२२४

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैँ, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा वडा एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौँ।

साथै जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाइसराई, सम्बन्ध बिच्छेद लगायतका व्यक्तिगत घटना समयमा दर्ता गराऔं सभ्य नागरीकको भूमिका निर्वाह गरौं !

खोटेहाङ गाउँपालिका
वडा नं. २, वाप्लुखा, खोटाङ

सुनिल दुङ्गाना	पारस राई
वडा सचिव	अध्यक्ष
९८४२३६८६१२	९८६००९८४४६

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैँ, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा वडा एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौँ।

साथै जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाइसराई, सम्बन्ध बिच्छेद लगायतका व्यक्तिगत घटना समयमा दर्ता गराऔं सभ्य नागरीकको भूमिका निर्वाह गरौं !

खोटेहाङ गाउँपालिका
वडा नं. ३, सावाकटहरे, खोटाङ

शम्भु प्रसाद पराजुली	जेफर राई
वडा सचिव	अध्यक्ष
९८६४४९३५२९	९८४०६१६०३३

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैं, शुभ दीपावली, नेपाल संवत्११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा वडा एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं।

साथै जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाइसराई, सम्बन्ध बिच्छेद लगायतका व्यक्तिगत घटना समयमा दर्ता गराऔं सभ्य नागरीकको भूमिका निर्वाह गरौं !

उदयपुरगढी गाउँपालिका
वडा नं. ७, हाडेबास, उदयपुर

अर्जुन खनाल	भुवन केप्छाकी मगर
वडा सचिव	अध्यक्ष
९८५२८२९८७७	९८६२८६३४९५

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैं, शुभ दीपावली, नेपाल संवत्११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा वडा एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं।

साथै जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाइसराई, सम्बन्ध बिच्छेद लगायतका व्यक्तिगत घटना समयमा दर्ता गराऔं सभ्य नागरीकको भूमिका निर्वाह गरौं !

दिक्तेल रुपाकोट मझुवागढी नगरपालिका
वडा नं. २, सोल्मा, खोटाङ

गोमा ढकाल	ध्रुवविक्रम राई
वडा सचिव	अध्यक्ष
९८६२९७७१००	९८४१८४४७९४

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैं, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा वडा एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं।

साथै जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाइसराई, सम्बन्ध बिच्छेद लगायतका व्यक्तिगत घटना समयमा दर्ता गराऔं सभ्य नागरीकको भूमिका निर्वाह गरौं !

दिक्तेल रुपाकोट मझुवागढी नगरपालिका
वडा नं. ३, बाम्राङ, खोटाङ

मन्दिरा घिमिरे (आचार्य)	महेन्द्र बहादुर राई
वडा सचिव	अध्यक्ष
९८४२८३८१६५	९८४२९०६०६०

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैं, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा वडा एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं।

साथै जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाइसराई, सम्बन्ध बिच्छेद लगायतका व्यक्तिगत घटना समयमा दर्ता गराऔं सभ्य नागरीकको भूमिका निर्वाह गरौं !

दिक्तेल रुपाकोट मझुवागढी नगरपालिका
वडा नं. ४, खाल्ले खोटाङ

सिताराम खतिवडा	खगेन्द्र राई
वडा सचिव	अध्यक्ष
९८५२८४९५२४	९८५२८४९९३१

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैं, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा वडा एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं।

साथै जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाइसराई, सम्बन्ध बिच्छेद लगायतका व्यक्तिगत घटना समयमा दर्ता गराऔं सभ्य नागरीकको भूमिका निर्वाह गरौं।

दिक्तेल रूपाकोट मझुवागढी नगरपालिका
वडा नं. ५, लफ्याङ, खोटाङ

दिनेश कुमार राई	दिनेश घिमिरे
वडा सचिव	अध्यक्ष
९८४२९०६३२०	९८४२८९६५४५

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैं, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा वडा एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं।

साथै जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाइसराई, सम्बन्ध बिच्छेद लगायतका व्यक्तिगत घटना समयमा दर्ता गराऔं सभ्य नागरीकको भूमिका निर्वाह गरौं।

दिक्तेल रूपाकोट मझुवागढी नगरपालिका
वडा नं. ६, नेर्पा, खोटाङ

बबिता आचार्य	माधव राई
वडा सचिव	अध्यक्ष
९८४४१५८५९१	९८४२९०५४२६

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैं, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा वडा एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं।

साथै जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाइसराई, सम्बन्ध बिच्छेद लगायतका व्यक्तिगत घटना समयमा दर्ता गराऔं सभ्य नागरीकको भूमिका निर्वाह गरौं !

दिक्तेल रूपाकोट मझुवागढी नगरपालिका
वडा नं. ९, निर्मलीडाँडा लामाखु

सन्जिव मुग्राती	दिनेश कठेत
वडा सचिव	अध्यक्ष
९८४२९५१६०७	९८४२५३५६३८

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैं, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा वडा एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं। साथै जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाइसराई, सम्बन्ध बिच्छेद लगायतका व्यक्तिगत घटना समयमा दर्ता गराऔं सभ्य नागरीकको भूमिका निर्वाह गरौं !

दिक्तेल रूपाकोट मझुवागढी नगरपालिका
वडा नं. १०, पाथेका, खोटाङ

मोहन प्रसाद आचार्य	मुगाधन राई
वडा सचिव	अध्यक्ष
९८६२६२०१४१	९८६११८२७९९

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैं, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा वडा एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं।

साथै जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाइसराई, सम्बन्ध बिच्छेद लगायतका व्यक्तिगत घटना समयमा दर्ता गराऔं सभ्य नागरीकको भूमिका निर्वाह गरौं !

दिक्तेल रूपाकोट मझुवागढी नगरपालिका
वडा नं. १२, जाल्पा, खोटाङ

पवन श्रेष्ठ	दान बहादुर राई
वडा सचिव	अध्यक्ष
९७४५४६३२४२	९८६२६१९४३१

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैं, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा वडा एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं।

साथै जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाइसराई, सम्बन्ध बिच्छेद लगायतका व्यक्तिगत घटना समयमा दर्ता गराऔं सभ्य नागरीकको भूमिका निर्वाह गरौं !

दिक्तेल रूपाकोट मझुवागढी नगरपालिका
वडा नं. १३, नुनथला, खोटाङ

चिरञ्जीवी आचार्य	भगेश्वर राई
वडा सचिव	अध्यक्ष
९८४२९०६३८५	९८६६४६३९०८

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैं, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको अवसरमा सम्पूर्ण शिक्षक, कर्मचारी, अभिभावक, विद्यार्थी तथा देश विदेशमा रहनुभएका नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं।

सरस्वती माध्यमिक विद्यालय
दि.रू.म.न.पा.- १, खोटाङ

शिवहरि ढकाल
प्रधानाध्यापक, ९८५२८४९३३२
एवम् विद्यालय परिवार

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैं, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको अवसरमा सम्पूर्ण शिक्षक, कर्मचारी, अभिभावक, विद्यार्थी तथा देश विदेशमा रहनुभएका नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं।

जनता माध्यमिक विद्यालय
दिप्रुङ चुइचुम्मा गाउँपालिका- ४, बतासे, खोटाङ
कौशल कुमार राई
प्रधानाध्यापक
९८४३९५९११०/९७४२४४५२२१
एवम् विद्यालय परिवार

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैँ, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको अवसरमा सम्पूर्ण शिक्षक, कर्मचारी, अभिभावक, विद्यार्थी तथा देश विदेशमा रहनुभएका नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं।

रावा क्याम्पस

रावाबेसी गाउँपालिका- २, खार्पा, खोटाङ

दिपक पोखरेल
क्याम्पस प्रमुख
९८५२८८८८८२

लिलानाथ निरौला
क्याम्पस सञ्चालक समिति अध्यक्ष,
९७४५४६२२२२

एवम् क्याम्पस परिवार

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैँ, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा हाम्रा ग्राहकवर्ग एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौँ।

साथै क्याम्पस तथा विद्यालयका लागि सम्पूर्ण पाठ्यपुस्तक, खेलकुद स्टेशनरी तथा अन्य सामान सर्वशुलभ मुल्यमा पाइन्छ।

कविता स्टेशनरी

प्रोप्राइटरः बलराम दाहाल (खत्री)

दिक्तेल बजार, सम्पर्कः ०३६-४२०३२९

९८६२८२८०५८

मालपोत कार्यालय
खोटाङ, दिक्तेल

जग्गा खरिद गर्न निम्न विषयहरूमा सजग रहनु हुन सम्पूर्ण सेवाग्राहीहरूमा अनुरोध छ ।

१. नक्सा, फिल्ड बुक र क्षेत्रफल अनुसारको जग्गा फिल्डमा छ छैन ? एकिन हुने ।
२. मोठ श्रेष्ता कायम छ छैन ? जग्गा रोक्का छ छैन ? जग्गा कुन व्यहोराले जग्गाधनीको स्वामित्वमा आएको हो ? सरकारी, सार्वजनिक र अन्य व्यक्तिको जग्गा घुसेको छ छैन ? एकिन गर्ने र अधिकृत वारेसनामाबाट लिखत पारित गर्ने भएमा सो को आधिकारिकता एकिन गर्ने ।
३. अंशियार वा हकवाला छन् छैन । भए साक्षी राख्ने ।
४. घर टहरा समेतको स्वामित्व हस्तान्तरण हुने भएमा लिखतमा सो को व्यहोरा समेत राख्ने ।
५. प्लटिङको जग्गा भएमा स्वीकृति लिए नलिएको र तोकिएको मापदण्ड भए नभएको एकिन गर्ने ।
६. लिखतमा कारोबारको वास्तविक मूल्य राख्ने ।
७. लिखतमा लेखिएको सबै व्यहोरा राम्ररी अध्ययन गरी कार्यालयको रोहवरमा मात्र हस्ताक्षर गर्ने ।
८. रजिष्ट्रेशन दस्तुर, सेवा शुल्क, पूँजीगत लाभकर सम्बन्धित बैंक वा कर्मचारीलाई बुझाई सो को रसिद अनिवार्य रुपमा बुझ्ने र सुरक्षित रुपमा राख्ने ।
९. आर्थिक कारोबार बैंक मार्फत गर्ने ।
१० लिखत लेख्दा र पारित भई पूर्जा प्राप्त हुँदा आफ्नो व्यक्तिगत विवरण र पास भई आएको घर जग्गाको विवरण ठिक छ छैन रुजु गर्ने ।

धन्यवाद ।

रविन मगर
कार्यालय प्रमुख
जिल्ला मालपोत कार्यालय
दिक्तेल, खोटाङ

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैं, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा पालिका एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

साथै आफ्नो गाउँटोलमा सञ्चालन हुने विकास निर्माण कार्यमा सहभागी बनौं, विकासका हरेक काम कारबाहीको जानकारी राखौं, प्रत्येक घरपरिवारले अनिवार्य रुपमा शौचालयको प्रयोग गरौं, आफ्नो घर आँगन तथा सार्वजनिकस्थल सधैं सफा राखौं, सभ्य नागरिकको परिचय दिऔं ।

हलेसी तुवाचुङ नगरपालिका

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, दुर्छिम, खोटाङ

कैलाश बहादुर ठकुराठी	**रमेश कुमार राउत**	**विमला राई**
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	नगर उप प्रमुख	नगर प्रमुख
९८५२८८८८७७	९८५१००२३५४	९८४२९७४५७१

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैं, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा पालिका एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

साथै आफ्नो गाउँटोलमा सञ्चालन हुने विकास निर्माण कार्यमा सहभागी बनौं, विकासका हरेक काम कारबाहीको जानकारी राखौं, प्रत्येक घरपरिवारले अनिवार्य रुपमा शौचालयको प्रयोग गरौं, आफ्नो घर आँगन तथा सार्वजनिकस्थल सधैं सफा राखौं, सभ्य नागरिकको परिचय दिऔं ।

रावाबेसी गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, हरमटार, खोटाङ

दिनेश कुमार राई	**कौशिला कुमारी गुरुङ**	**फटिक कुमार श्रेष्ठ**
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	उपाध्यक्ष	अध्यक्ष
९८५२८८५७११	९८५२८८६१११/९८४२१३८४११	९८५२८५५१११/९८०३८५०३५२

रेख बहादुर थापा
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
९८५२८४९७१३

राजेश कुमार राजभण्डारी
उपाध्यक्ष
९८५२८४९६८६

गीरेन्द्र बहादुर राई
अध्यक्ष
९८५२८४९६८५

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैं, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा पालिका एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।
साथै आफ्नो गाउँटोलमा सञ्चालन हुने विकास निर्माण कार्यमा सहभागी बनौं, विकासका हरेक काम कारबाहीको जानकारी राखौं, प्रत्येक घरपरिवारले अनिवार्य रुपमा शौचालयको प्रयोग गरौं, आफ्नो घर आँगन तथा सार्वजनिकस्थल सधैं सफा राखौं, सभ्य नागरिकको परिचय दिऔं ।

केपिलासगढी गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, हरमटार, खोटाङ

बोम बहादुर परियार	**गुरूराज राई**	**समिर राई**
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	उपाध्यक्ष	अध्यक्ष
९८५२८४९५६१/९८४७३९३३८०	९८४१२१८५८५	९८४२९५२२८४

शुभकामना

नेपालीहरूको महान् चाड बडादसैं, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा पालिका एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।
साथै आफ्नो गाउँटोलमा सञ्चालन हुने विकास निर्माण कार्यमा सहभागी बनौं, विकासका हरेक काम कारबाहीको जानकारी राखौं, प्रत्येक घरपरिवारले अनिवार्य रुपमा शौचालयको प्रयोग गरौं, आफ्नो घर आँगन तथा सार्वजनिकस्थल सधैं सफा राखौं, सभ्य नागरिकको परिचय दिऔं ।

साकेला गाउँपालिका

२ नं. वडा कार्यालय, रतन्छा, खोटाङ

डिएम चाम्लिङ राई	**जितेन्द्र कुमार राई**
वडा सचिव	वडा अध्यक्ष
९८४९६११६२०	९८६१९८४७९८

शुभकामना

नेपालीहरुको महान् चाड बडादसैं, शुभ दीपावली, नेपाल संवत् ११४४, छठ पर्व, उँधौली पर्व र ल्होसारको उपलक्ष्यमा वडा एवम् देश विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरुमा सुख, शान्ति, समृद्धिका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

साथै जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाइसराई, सम्बन्ध बिच्छेद लगायत व्यक्तिगत घटना समयमा नै दर्ता गराऔं ।

सभ्य नागरिकको भूमिका निर्वाह गरौं ।

रावाबेसी गाउँपालिका
वडा नं. ३, लामिडाँडा, खोटाङ

टंक प्रसाद आचार्य
वडा सचिव
९८६२०१२८००

वीरेन्द्र मगर
वडा अध्यक्ष
९८५२८४९२४०

शुभकामना

विजयादशमी शुभ दीपावली तथा छठ पर्व २०८० सालको पावन अवसरमा सम्पूर्ण नेपाली आमाबाबु, दाजुभाइ, दिदीबहिनी तथा सम्पूर्ण यात्रु महानुभावहरुमा सुख, शान्ति, समृद्धि एवम् उत्तरोत्तर प्रगतिको मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दै खोटाङ जिल्लाभित्र वा बाहिर बस तथा सुमो गाडीमा सरल, सुलभ, सुरक्षित, आरामदायी र भरपर्दो यात्राको लागि सधैं खोटाङ यातायात प्रा.लि.लाई सम्झनुहोस् ।

खोटाङ यातायात प्रा.लि.परिवार
दिक्तेल रुपाकोट मझुवागढी नगरपालिका-१, खोटाङ, दिक्तेल

रामकुमार हिङमाङ
(महसचिव)
९८५२८४९२४४

केन्द्रीय कार्यालय, दिक्तेल
०३६४२००८०

टेकेन्द्र राई
(अध्यक्ष)
९८५२८४९६८०

दुर्गा जयन्ती राई

अध्यक्ष, क्याम्पस सञ्चालक समिति

एवम् क्याम्पस परिवार